

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL

LAG OM UNGDOMS- FÄNGELSE M. M.

AVGIVET AV

INOM JUSTITIEDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1934

Statens offentliga utredningar 1934

Kronologisk förteckning

1. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. Av G. Myrdal. Norstedt. xij, 279 s. S.
2. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Lönutvecklingen och arbetslösheten. Av A. Johansson. Norstedt. vj, 162 s. 1 bil. S.
3. 1933 års teaterutredningens betänkande. Del 1. De fasta statsunderstödda teatrar. Norstedt. 164 s. Jo.
4. Betänkande med utredning och förslag rörande organisation av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. Kihlström. 198 s. Jo.
5. Betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. Idun. 208 s. H.
6. Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. Lindström. 56 s. Jo.
7. Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. Marcus. 54 s. Fi.
8. Betänkande med förslag till sjuarbetstidslag. Norstedt. 130 s. H.
9. Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt distrikts-eköterskor m. m. Marcus. 66 s. S.
10. Utlåtanden över utredningen angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. Norstedt. 214 s. S.
11. Utredning angående åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. Beckman. (2), 176 s. S.
12. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. Av B. Ohlin. Norstedt. viij, 176 s. S.
13. Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. Marcus. 102 s. Fi.
14. Undersökningar angående det sociala hjälpklientelet. Av T. Jacobsson. Norstedt. 228 s. S.
15. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättnings behov. Marcus. 88 s. Fi.
16. Betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. Norstedt. 106 s. S.
17. Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. Norstedt. 56 s. K.
18. 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. vi, 362 s. S.
19. Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. 26 s. S.
20. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. Marcus. 54 s. Fi.
21. 1933 års teaterutredningens betänkande. Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. Norstedt. 139 s. 8 pl. E.
22. Betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål. Norstedt. (2), 758 s. S.
23. Betänkande med förslag angående bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning angående svenska handelsflottans bemanning år 1931. Norstedt. 174 s. H.
24. Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. Uppsala, Almqvist & Wiksell. viij, 704 s. E.
25. Förslag till alternativa koraler. Centraltryckeriet. (1), 31 s. E.
26. Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. Marcus. 48 s. K.
27. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vägar. Hæggström. 434 s. K.
28. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 2. Avgivna utlåtanden. Hæggström. 47 s. K.
29. 1930 års pensionersakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. Norstedt. 167 s. Fi.
30. Utlåtanden över betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. (Trettonmannakommissionens betänkande.) Norstedt. 227 s. S.
31. Betänkande angående omorganisation av landsfogdetjänsterna. Norstedt. 111 s. Ju.
32. Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. Marcus. 188 s. Jo.
33. Järnvägs- och automobiltrafik. Tullberg. (2), ix, 260 s. K.
34. Varutrafiken med bil samt statistisk och kartografisk översikt av totala varutrafiken till och från Stockholm under maj månad 1932. Av O. Jonasson. Separatbilaga till 1932 års trafikutredningens betänkande den 19 jan. 1934. Tullberg. 52, 44 s. K.
35. Betänkande med utredning och förslag angående sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustadgan m. m. Marcus. vj, 612 s. S.
36. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande frihamnsväsendet. Norstedt. 253 s. Fi.
37. Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning angående statens lånefond för sekundärlån mot inteckning i jordegendom, m. m. Beckman. 147 s. Jo.
38. Betänkande angående arbetsfördelning m. m. för tulltaxerings- och kontorsgöromål vid tullverket. Marcus. 227 s. Fi.
39. Betänkande med förslag till spritdrycksförordning m. m. Norstedt. 710 s. Fi.
40. Utredning och förslag rörande de extra ordinarie lärarnas vid de allmänna läroverken anställningsförhållanden m. m. Norstedt. vj, 169 s. E.
41. Utredning och förslag angående en förbättrad ställning för ämnena latin och grekiska vid de allmänna läroverken. Idun. 112 s. E.
42. 1934 års avlöningsrevision för icke-ordinarie personal. Betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom allmänna civilförvaltningen. Marcus. 83 s. Fi.
43. Betänkande med förslag angående avsättningen av smör och andra fettämnen av inhemskt ursprung. Marcus. 190 s. Jo.
44. Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande i Sverige 1929-1934. Norstedt. 38 s. S.
45. Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till kungörelse angående lån till jordbrukare för genomförande av ackord m. m. Beckman. 93 s. Jo.
46. Statens organisationsnämnd. Betänkande med förslag rörande lotsverkets personalfråga och därmed sammanhängande förhållanden. Marcus. 217 s. H.
47. Betänkande och förslag angående statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet m. m. Hæggström. 219 s. E.
48. Utredning rörande reguljär luftfart samt luftfartsmyndighetens organisation. Marcus. 244 s. K.
49. 1934 års militärpensionersakkunniga. Betänkande med förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid försvarsväsendet. Marcus. 276 s. Fi.
50. Utredning angående revision av 18 kap. 13 § strafflagen. Norstedt. 54 s. Ju.
51. Statskontorets utlåtande angående undantag från tillämpningen av tjänstepensionsreglementet för arbetare. Norstedt. 23 s. Fi.
52. Betänkande med förslag till lag om ungdomsfängelse m. m. Norstedt. 78 s. Ju.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1934 : 52

JUSTITIEDEPARTEMENTET

B E T Ä N K A N D E

MED FÖRSLAG TILL

LAG OM UNGDOMS- FÄNGELSE M. M.

AVGIVET AV

*INOM JUSTITIEDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA*

STOCKHOLM 1934

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

348711

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIEN 1877

BETÄNKANDE

AF JOSEF THIL

LAG OM UNGDOMS-

FÄNGELSE M.M.

ÅR 1877

AF JOSEF THIL
ALLMÄNNA RÄTTEN

STOCKHOLM 1877

ALM. BOKH. FÖR. F. NORDSTRÖM & SÖNER

— 1877 —

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet.

Genom beslut den 20 april 1934 har Herr Statsrådet med stöd av Kungl. Maj:ts samma dag givna bemyndigande dels tillkallat professorn Olof Kinberg och direktören för statens alkoholistanstalt å Venngarn Hardy Göransson att såsom sakkunniga inom justitiedepartementet biträda med verkställande av utredning angående reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden, dels ock — i anslutning till uttalande i statsrådsprotokollet nämnda dag att fångvårdsstyrelsen borde medverka vid ifrågavarande utredningsarbets utförande — anmodat byråchefen Eric Wijkmark att delta i utredningen. Herr Statsrådet har vidare förordnat att reformarbetet rörande straffsystemet skulle ledas av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsrådet G. A. Eriksson.

Av de reformfrågor beträffande straffsystemet, vilkas lösning enligt uttalande i nyssnämnda statsrådsprotokoll utgjorde förutsättning för en fångvårdsreform, har enligt Herr Statsrådets anvisning först upptagits till utredning frågan om behandling av ungdomliga förbrytare. Det hittills bedrivna utredningsarbetet i denna fråga har givit till resultat förslag till lagstiftning om särbehandling för brottslingar i åldern mellan 18 och 21 år. I arbetet på denna lagstiftning har efter anmodan av Herr Statsrådet jämväl deltagit kansli-rådet Hjalmar Nyman.

Bland återstående spörsmål som avse ungdomliga förbrytare må särskilt framhållas frågan om införande av möjlighet till åtalseftergift. Vidare må här omnämnas riksdagens hemställan i skrivelse nr 124 innevarande år om förslag till ändring av 5 kap. 2 § strafflagen.

Enligt Herr Statsrådets uppdrag har hovrättsassessorn Chr. Gemzell tidvis biträtt vid utredningen.

De sakkunniga få härmed vördsamt överlämna förslag till
lag om ungdomsfängelse,

lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, samt

lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister.

Lagförslagen åtföljas av motiv.

Stockholm den 19 december 1934.

G. A. ERIKSSON.

HARDY GÖRANSSON.

OLOF KINBERG.

HJALMAR NYMAN.

ERIC WIJCKMARK.

L A G F Ö R S L A G.

Förslag

till

L a g

om ungdomsfängelse.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har någon sedan han fyllt aderton men innan han fyllt tjuguet år begått brott och kan enligt lag å brottet eller, där flera brott föröfvats, å något av dem följa fängelse eller straffarbete, må domstolen, i stället för det eller de straff som eljest skolas följa, ådöma den brottslige ungdomsfängelse.

Den som då dom i saken meddelas fyllt aderton år må, där han begått brott vara enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete, dömas till ungdomsfängelse jämväl för brott som föröfvats innan han nått nämnda ålder.

2 §.

Har den som genom villkorlig dom fått anstånd med straff för brott, vara enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete, efter domens meddelande men före prövotidens slut, innan han fyllt tjuguet år, begått nytt brott må, där han fyllt aderton år, domstolen, ändå att å det nya brottet enligt lag ej kan följa straff som nyss nämnts, döma honom till ungdomsfängelse.

3 §.

Har den som genom villkorlig dom fått anstånd med straff för brott, vilket blivit begånget innan han fyllt tjuguet år och vara enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete, utan att göra sig skyldig till nytt brott förverkat anståndet, må, där han fyllt aderton år, domstolen döma honom till ungdomsfängelse att träda i stället för det villkorligt ådömda straffet.

Lag samma vare där förordnande om insättande i allmän uppfostringsanstalt på grund av utebliven verkställighet förfallit.

4 §.

I de fall som förut angivits skall till ungdomsfängelse dömas, där brottets beskaffenhet samt den brottsliges personliga utveckling, vandel och levnads-

omständigheter i övrigt giva skälig anledning antaga, att omhändertagande enligt denna lag för fostran och utbildning är för hans rättande lämpligare än annat straff.

5 §.

I de fall som nedan angivas skola frågor enligt denna lag behandlas av en nämnd bestående av fem ledamöter. Av ledamöterna skall minst en vara innehavare av domarämbete och minst en behörig att inom riket utöva läkarkonsten samt minst en äga särskild erfarenhet i uppfostringsfrågor. Ledamöterna utses av Konungen för en tid av fem år. Konungen utser ock särskilda suppleanter, en för varje ledamot, samt förordnar en av ledamöterna att vara ordförande i nämnden och en annan att vid förfall för honom tjänstgöra i hans ställe.

Har ledamot i nämnden ej förut avlagt domared, skall han gå sådan ed, innan han tager säte i nämnden.

Beträffande beslut av nämnden skall vad angående omröstning till dom i 23 kap. rättegångsbalken är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Mot ledamot i nämnden gälla samma jäv som i rättegångsbalken stadgas i fråga om domare.

Mot beslut som av nämnden meddelas enligt denna lag må talan ej föras.

6 §.

Finner domstolen i fall som avses i 1 § böter, disciplinstraff eller villkorlig straffdom icke kunna eller böra ådömas eller föreligger fall som avses i 2 eller 3 §, skall domstolen, eller i det fall som avses i 3 § andra stycket den myndighet på vilken enligt gällande bestämmelser ankommer att befordra straffet till verkställighet, från nämnden inhämta yttrande, huruvida enligt nämndens åsikt ungdomsfängelse bör ådömas.

Sedan nämnden mottagit protokoll och övriga handlingar i målet, åligger nämnden att så snart ske kan avgiva det begärda yttrandet. Finner nämnden ungdomsfängelse icke böra ådömas, vare frågan därom förfallen. Har nämnden i fall som avses i 3 § andra stycket funnit den brottslige böra dömas till ungdomsfängelse, ankomme på den domstol som sist i målet dömt att avgöra, huruvida sådant straff skall ådömas.

7 §.

Innan domstol beslutar inhämta yttrande från nämnden, huruvida enligt nämndens åsikt ungdomsfängelse bör ådömas, skall domstolen eller dess ordförande föranstalta om särskild förundersökning rörande den tilltalades personliga förhållanden samt angående de åtgärder, som med hänsyn därtill må anses lämpligast för hans rättande. Beträffande förundersökningen skall, ändå att villkorlig dom ej må användas, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad som är stadgat om förundersökning som avses i lagen angående villkorlig straffdom.

Har i anledning av tidigare mot den tilltalade utfört åtal förundersökning verkstälts, må på domstolens prövning bero, huruvida ny förundersökning skall företagas.

8 §.

Finner nämnden, sedan domstol begärt dess yttrande, huruvida ungdomsfängelse bör ådömas, utlåtande från läkare eller medicinalstyrelsen böra inhämtas angående den tilltalades sinnesbeskaffenhet, ankomme på domstolen eller, där målet är anhängigt vid häradsrätt, på domaren att enligt vad särskilt är stadgat införskaffa sådant utlåtande.

9 §.

Där domstolen ej annorlunda förordnar, skall beslut om ungdomsfängelse gå i verkställighet utan hinder därav att det ej äger laga kraft.

10 §.

Ungdomsfängelse skall verkställas i särskild för sådant straff inrättad anstalt eller avdelning därav.

11 §.

Den som dömts till ungdomsfängelse må kvarhållas å anstalten under en tid av fyra år.

Förr än ett år förflutit sedan den dömde började undergå ungdomsfängelse må utskrivning ej ske med mindre särskilda skäl därtill äro.

12 §.

Om utskrivning av den som undergår ungdomsfängelse beslutar nämnden. Utskrivning är antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov).

Den som utskrivits på prov skall på sätt särskilt finnes stadgat stå under tillsyn och därunder vara underkastad av nämnden meddelade eller eljest för honom gällande föreskrifter.

13 §.

Tillsynen över den som utskrivits på prov skall fortfara under tid som nämnden bestämmer, dock ej utöver den tid, som vid utskrivningen återstod av den i 11 § angivna längsta strafftiden, och ej i något fall längre än två år.

14 §.

Bryter den som utskrivits på prov mot de för honom gällande föreskrifter, äger nämnden besluta att han skall ånyo intagas i anstalten. Begår han under tillsynstiden brott och varder han därför åtalad, gälle vad i 20 § är stadgat.

Föreligger fråga om återintagning av den som utskrivits på prov, äger nämnden förordna att han skall tagas i förvar till dess nämnden meddelat beslut i ärendet.

Varder den som utskrivits på prov återintagen, skall den tid under vilken han vistats utom anstalten icke medräknas vid bestämmande av den tid han längst må kvarhållas.

15 §.

Då frigivning skett eller, efter utskrivning på prov, tillsynstiden gått till ända utan att fråga väckts om återintagning, skall ådömt ungdomsfängelse anses till fullo verkställt.

16 §.

Misstänkes den som ådömts ungdomsfängelse att hava före domen begått brott, därför han icke undergått rannsaking, eller misstänkes han att hava begått brott efter domen men före frigivningen eller tillsynstidens utgång må, ändå att brottet hörer under allmänt åtal eller det av målsäganden angivits till åtal, allmän åklagare ej därå tala utan att, där brottet är begånget i Stockholm, överståthållarämbetet och eljest landsfogden i det län där brottet är begånget efter nämndens hörande beslutat att åtal skall anställas.

17 §.

Där den som blivit till straff för ett brott dömd därefter ådömes ungdomsfängelse, skall vad i strafflagen för vissa fall finnes stadgat angående avräkning av utståndet straff ej äga tillämpning.

Är i fall som i första stycket avses det föregående straffet ej till fullo verkställt och ej heller förfallet, skall ungdomsfängelse träda i stället för vad som därav återstår.

18 §.

Förekomma till verkställighet på en gång beslut varigenom någon blivit dömd till ungdomsfängelse och annat beslut varigenom han för brott som föröfvats innan verkställigheten av ungdomsfängelse tog sin början blivit dömd till annat straff, skall ungdomsfängelse träda i stället för det andra straffet.

19 §.

Varder den som dömts till ungdomsfängelse övertygad att hava innan han utskrivits förövat annat brott, skall domstolen förordna att det ådömda straffet skall avse jämväl detta brott. Är det nya brottet av grov beskaffenhet eller begånget efter det straffverkställigheten påbörjats, må dock domstolen efter nämndens hörande förklara beslutet om ungdomsfängelse förfallet och med tillämpning av de i strafflagen för sammanträffande av brott givna regler utmåta annat straff. Där annat straff sålunda ådömes, må domstolen förordna att straffet skall anses till viss del verkställt genom att den dömde undergått ungdomsfängelse. Vid prövning härav skall domstolen taga hänsyn såväl till tiden för anstaltsvistelsen som till den dömdes uppförande under denna.

20 §.

Varder den som utskrivits på prov övertygad att hava under tillsynstiden begått brott, skall domstolen från nämnden inhämta yttrande, huruvida enligt nämndens åsikt återintagning bör äga rum. Finner nämnden att han bör återintagas, må domstolen, i stället för att döma honom till nytt straff, förordna att han skall återintagas för att undergå fortsatt ungdomsfängelse.

Där domstolen i fall som här avses dömer till nytt straff, skall vad i 4 kap. 10 § strafflagen finnes stadgat ej äga tillämpning.

21 §.

Ådömt ungdomsfängelse vare förfallet, där domen ej börjat verkställas inom fem år från det den vann laga kraft.

22 §.

Har någon som ådömts ungdomsfängelse intagits i anstalt för att undergå straffet eller i avbidan därå tagits i förvar, skall beträffande dennes besvär över domstolens beslut i målet gälla vad som är stadgat angående besvär av häktad.

23 §.

Konungen äger meddela erforderliga bestämmelser angående tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar men äger tillämpning allenast i mål, däri fråga är om ansvar för brott begånget efter sagda dag.

Vad enligt lag eller särskild författning gäller för det fall att någon dömes till fängelse skall, där ej annat följer av innehållet i denna lag eller eljest angående ungdomsfängelse meddelade särskilda föreskrifter, äga motsvarande tillämpning där någon dömes till ungdomsfängelse.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag.

Häri genom förordnas, att 1 § lagen den 26 mars 1909 angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har den — — — målsägandes besvär.

Är målet i vad den dömden rör av domstolen underställt högre rätts prövning eller är straffdomen villkorlig, äge vad nu är sagt ej tillämpning. Lag samma vare, där på sätt i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och i lagen om internering av återfallsförbrytare stadgas yttrande i målet inhämtats från den i samma lagar omförmälda nämnd och nämnden funnit den tilltalade böra i stället för att undergå bestraffning intagas i vård- eller interneringsanstalt, eller där på sätt i lagen om ungdomsfängelse stadgas yttrande i målet inhämtats från den i sistnämnda lag omförmälda nämnd och nämnden funnit den tilltalade böra dömas till ungdomsfängelse.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag

**angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1)
om straffregister.¹**

Härigenom förordnas, att 1, 5 och 7 §§ samt 8 § 1 mom. lagen den 17 oktober 1900 om straffregister skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Hos fångvårdsstyrelsen — — — i riket

1. blivit dömda — — — böter, eller
2. förklarats ovärdiga — — — rätta, eller
3. erhållit villkorlig straffdom, eller
4. blivit för — — — framtiden, eller
5. förklarats vara — — — fällas, eller
6. blivit dömda till tvångsarbete, eller
7. blivit dömda till ungdomsfängelse.

5 §.

Då någon — — — i registret.

Fångvårdsstyrelsen skall — — — strafftidens längd.

Befälhavare, som — — — därstädes avlidit.

Då minderårig — — — till registret.

Där någon som intagits i anstalt för undergående av ungdomsfängelse därifrån utskrives eller därstädes avlider eller där någon som från sådan anstalt utskrivits på prov ånyo intages, skall anstaltens föreståndare därom lämna uppgift till registret.

Där någon — — — till registret.

Har någon — — — eller uppgiften.

7 §.

Straffuppgift skall avskiljas ur registret,

därest den person uppgiften avser enligt vunnen upplysning genom högre rätts laga kraftätagande dom blivit befriad från ansvar utan att sådant fall är för handen, som i 1 § 5 punkten sägs, eller från tvångsarbete, eller ock genom

¹ Vid förslagets upprättande har hänsyn icke tagits till den genom lagen den 16 februari 1934 (nr 17) vidtagna ändring vilken ännu icke trätt i kraft.

dylik dom som ej är villkorlig ansedd skyldig allenast till annat ansvar än i 1, 2 eller 7 punkten av samma § avses;

då han avlidit, medan han var intagen i allmän straffanstalt, eller ock genom uppgift varom förmäles i 5 § tredje, fjärde, femte eller sjätte stycket eller annorledes vunnits tillförlitlig upplysning att han avlidit; samt

då nittio — — — uppgivna födelseår.

8 §.

1 mom. Fullständigt utdrag av registret skall meddelas, då framställning därom göres av domstol, Konungens befallningshavande eller allmän åklagare eller av annan myndighet, vilken enligt lag äger förordna om häktning, eller av den i lagen om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och lagen om internering av återfallsförbrytare omförmälda nämnd, eller av den i lagen om ungdomsfängelse omnämnda nämnd eller då sådan framställning göres av riksdagens justitieombudsman eller dess militieombudsman. Till annan myndighet än nu är sagt så ock till enskild, vars rätt må vara beroende på annan upplysning ur registret, än som framgår av i 2 mom. eller 3 mom. omförmäلت registerutdrag, skall fullständigt registerutdrag lämnas, där Konungen för särskilt fall därtill givit tillstånd.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Inledande översikt.

1. Utredningens omfattning.

I det yttrande till statsrådsprotokollet den 20 april 1934, vari chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, framlagt motivering för sin hemställan om tillkallande av särskilda sakkunniga att inom departementet biträda med verkställande av utredning angående reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden, har omnämnts, att frågan om en reform av *straffverkställigheten* och *fångvården* aktualiserats genom landshövdingen Hagströmers utredning angående viss koncentration inom fångvårdsväsendet (statens off. utredn. 1931:16) samt statens organisationsnämnds förslag angående fångvårdens framtida ordnande. En fångvårdsreform torde emellertid — enligt vad vidare anfördes — förutsätta en lösning av vissa trängande reformfrågor beträffande *straffsystemet*, nämligen frågorna om behandlingen av ungdomliga förbrytare samt om särskilda åtgärder mot alkoholistbrottsligheten och mot brottslighet på grund av lättjefullhet. Vad angår behandlingen av ungdomliga förbrytare yttrade departementschefen följande.

Frågan om samhällets ingripande mot *ungdomsbrottsligheten* hade här i landet stått på dagordningen sedan lång tid tillbaka. I detta avseende kunde särskilt erinras om de s. k. ungdomsbrottslighetssakkunnigas den 18 oktober 1922 avgivna betänkande med förslag till lag om tvångsuppfostran åt unga förbrytare m. m. (statens off. utredn. 1922:46), vilket endast i begränsad omfattning lett till ny lagstiftning år 1924, samt om riksdagens skrivelse till Konungen den 16 juni 1932 nr 299, däri utredning begärdes rörande visst spörsmål beträffande brottslig ungdoms tillrättaförande. Ju klarare insikten blivit därom att ett effektivt inskridande mot ungdomsbrottsligheten utgjorde det kraftigaste medlet i kampen mot den kroniska brottsligheten i senare åldrar, desto angelägnare hade det framstått att bringa frågan om minderåriga förbrytares behandling till snar lösning. Den uppfattningen hade därvid alltmör vunnit anslutning att de nuvarande frihetsstraffen föga vore ägnade för ett tillrättaförande av de unga brottslingarna och att vid behandlingen av dessa uppfostringssynpunkterna måste tillerkännas ökad betydelse. En utredning av ifrågavarande spörsmål syntes därför i första hand böra avse frågorna om sådana brottslingars omhändertagande i ett särskilt ungdomsfängelse samt om en utvidgning av möjligheten att använda tvångsuppfostran. Ungdomsfängelse torde böra konstrueras såsom ett särskilt frihetsstraff, för vilket det utmärkande vore att strafftiden gjordes obestämd inom en av lagen fastställd ram, så att frigivningen komme att bero på den dömdes förhållande under strafftiden och utsikterna till att han efter frigivningen ej komme att återfalla

i brott. Fångbehandlingen borde framför allt inriktas på en rationellt organiserad yrkesutbildning. Friluftsarbete borde komma till användning i största möjliga omfattning. Vid anordnandet av de för unga förbrytare avsedda anstalterna (uppfostringsanstalter och ungdomsfängelser) borde beaktas, att de oförbätterliga och mindre förbättringsbara (djupt depraverade, psykopater, antisociala imbecilla och liknande) hölles helt avskilda från de mera välartade. Slutligen torde en ökad användning av den villkorliga domen för ifrågasvarande lagöverträdare böra möjliggöras, så att vanligt, tidsbestämt fängelsestraff och straffarbete såvitt möjligt undvekes i fråga om ungdomliga förbrytare. Undersökas borde även, om icke möjlighet borde öppnas att vid meddelande av villkorlig dom föreskriva att den minderårige under prövotiden skulle vistas i enskilt hem.

Förevarande av de sakkunniga verkställda utredning avser huvudsakligen frågan om inrättande av särskilt frihetsstraff med relativt obestämd strafftid för personer som begått brott i åldern mellan 18 och 21 år.

2. Gällande rätt.

Enligt 5 kap. 1 § strafflagen är straffmyndighetsåldern 15 år. Barn som ej fyllt 15 år är icke straffrättsligt ansvarigt. Möjlighet till strafffrihet på grund av ungdomlig ålder finnes icke för den som fyllt 15 år. Svensk rätt innehåller icke — såsom åtskilliga andra rättssystem — någon allmän bestämmelse om rätt för åklagare att eftergiva åtal.

De allmänna straffarterna — straffarbete, fängelse och böter — användas för såväl äldre som yngre brottslingar. Beträffande brottslingar som fyllt 15 men ej 18 år gälla emellertid vissa särskilda stadganden. 5 kap. 2 § strafflagen innehåller bestämmelse om straffnedsättning för brottsling i nämnda ålder som skall ådömas straffarbete. Straffarbete på livstid skall nedsättas till straffarbete från och med 6 till och med 10 år. Straffarbete på viss tid må nedsättas till hälften av den eljest för brottet stadgade minsta strafftid, dock ej under 2 månader.

Vidare gäller enligt 5 kap. 2 § strafflagen beträffande den som begår brott i åldern mellan 15 och 18 år att domstolen, om brottet är belagt med påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen (förlust av vissa medborgerliga rättigheter), skall pröva »efter omständigheterna», huruvida sådan påföljd bör ådömas.

Enligt 5 kap. 4 § strafflagen skall brott, som någon begått innan han fyllt 18 år, ej tillräknas honom till förhöjning av straff för återfall i brott, där sådan förhöjning finnes särskilt utsatt i lagen.

I lagen den 24 mars 1916 angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff stadgas, att fånge som vid straffets början ej fyllt 21 år skall avtjäna straffet i huvudsakligen för yngre fångar avsedd straffanstalt, »där det ej med hänsyn till strafftidens korthet, straffets art eller omständigheterna i övrigt finnes olämpligt». Den angivna åldersgränsen har tillkommit genom en lagändring som trätt i kraft den 1 juli 1934; förut gällde en åldersgräns av 20 år. Fånge under 21 år skall hållas i cell utan gemensamhet med andra fångar en tid av 3 månader (före nyssnämnda lag-

ändring 4 månader). Därefter kan han sättas i arbete gemensamt med andra fångar. Motsvarande tid för äldre fångar är 6 månader.

Begår någon brott i åldern mellan 15 och 18 år och dömes han härför till böter eller fängelse eller till straffarbete i högst 2 år, må domstolen enligt 5 kap. 3 § strafflagen förordna, att han skall i stället för att undergå det ådömda straffet insättas i *allmän uppfostringsanstalt*. Sådant utbyte må företagas, »där den brottsliges sinnesbeskaffenhet och omgivning samt graden av hans förståndsutveckling prövas sådant föranleda».

Närmare bestämmelser angående tvångsuppfostran finnas i lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran. Då förordnande meddelas om minderårigs insättande i allmän uppfostringsanstalt — sådant förordnande förfaller om det icke gått i verkställighet innan den dömde uppnått 18 år — bestämmes icke någon viss tid för hans vistelse å anstalten. Han skall utskrivas, då han vunnit nödig stadga i sinnesriktning och uppförande; dock må i regel utskrivning ej ske förr än två år efter det han intogs i anstalten. Senast då han uppnått 21 år, skall han utskrivas. Då minst 1 år — under vissa omständigheter kortare tid — förflutit sedan han blivit intagen i allmän uppfostringsanstalt, kan han, om sådant finnes för honom gagneligt, tills vidare eller för viss tid överlämnas till enskild vård och tillsyn eller anställas i tjänst eller yrke. Den som sålunda placerats utom anstalten skall återtagas, om hans uppförande eller annat förhållande därtill föranleder.

Enligt lagen den 28 juni 1918 angående *villkorlig straffdom* finnes möjlighet att ådöma villkorlig dom, vilket innebär att domstolen, samtidigt som den i vanlig ordning dömer till straff, förordnar att med straffet skall anstå och att på den dömdes uppförande under viss prøvotid — i regel 3 år — samt på vissa andra omständigheter skall bero huruvida straffet skall gå i verkställighet. Villkorlig dom kan ifrågakomma, om straffet är böter, fängelse i högst 1 år eller straffarbete i högst 6 månader. En annan förutsättning är, att det »finnes, med hänsyn särskilt till den dömdes karaktär och personliga förhållanden i övrigt, skälig anledning antaga, att han skall utan det sålunda ådömda straffets undergående låta sig rättas». Såväl äldre som yngre brottslingar kunna erhålla villkorlig dom, men denna är helt naturligt av särskild praktisk betydelse beträffande unga brottslingar. Den som erhållit villkorlig dom skall, där ej annorlunda bestämmes, under prøvotiden stå under övervakning av särskild därtill förordnad övervakare; var den dömde vid åtalets anhängiggörande under 21 år, kan det i domen åläggas honom skyldighet att efterkomma föreskrift och foga sig i anordning som övervakaren finner erforderlig för hans rättelse. Begår den, som erhållit villkorlig dom, under prøvotiden brott och dömes han därför till straffarbete eller fängelse, skall domstolen som ådömer det nya straffet tillika förklara anståndet med det äldre förverkat. Dömes han till annat straff än straffarbete eller fängelse, må anståndet kunna förklaras förverkat. Åsidosätter den dömde under prøvotiden, utan att därigenom göra sig skyldig till brott, något som åligger honom, kan varning meddelas honom eller ock anståndet förklaras förverkat. Har, innan

den dömda fyllt 18 år, anståndet förklarats förverkat, må domstolen förordna att han skall i stället för att undergå straffet insättas i allmän uppfostringsanstalt.

För vinnande av utredning, huruvida erforderliga förutsättningar för villkorlig dom finnas, äger domstolen förordna om särskild förundersökning. Särskilt har inskräpts angelägenheten därav att förundersökning kommer till stånd i sådant fall då den tilltalade ej fyllt 18 år.

3. Historik.

5 kap. 1 § strafflagen i dess ursprungliga lydelse innehöll, att gärning som eljest vore straffbar skulle, utom i det fall som angåves i 2 §, vara strafflös, om den begåtts av barn innan det fyllt 15 år; dock ägde domstolen efter omständigheterna förordna, att barnet av föräldrarna eller annan under vars vård och lydnad det stode skulle med aga i hemmet rättas eller i allmän uppfostringsanstalt insättas om tillgång därtill funnes. Undantaget i 2 § gällde det fall, att gärning som i allmänhet var belagd med dödsstraff eller straffarbete över 2 år blivit begången av någon som fyllt 14 men ej 15 år och som prövades »hava ägt nog urskillning att gärningens brottslighet inse»; denne skulle straffas men skulle erhålla lägre straff än som enligt vanliga regler bort följa å gärningen.

Nämnda stadganden ersattes genom lag den 27 juni 1902, som trädde i kraft den 1 januari 1905, med den ännu gällande bestämmelsen, att gärning som begåtts av barn innan det fyllt 15 år ej i något fall må föranleda straff. Samtidigt infördes möjlighet att beträffande den som begått brott efter det han fyllt 15 men innan han fyllt 18 år utbyta straff mot tvångsuppfostran. Sådant utbyte skulle dock icke få ske i annat fall än då det ådömda straffet utgjordes av böter eller fängelse i högst sex månader. Ifrågavarande ändringar i behandlingen av minderåriga förbrytare sammanhänge med genomförandet år 1902 av ny barnavårdslagstiftning, vilken betecknade en väsentlig omgestaltning av samhällets uppgifter beträffande uppsikten och vården av minderåriga.

För förvaring av brottslingar av mankön som enligt förordnande av domstol skola, i stället för att undergå ådömt straff, insättas i allmän uppfostringsanstalt inrättades av staten uppfostringsanstalten å Bona. Genom överenskommelse med staten har diakonissanstalten i Stockholm åtagit sig att sörja för förvaringen av minderåriga kvinnor som enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt. För dessas förvaring användes till en början anstaltens vid Sjötorp i Stockholms län belägna skyddshem, men år 1906 utbyttes detta mot skyddshemmet Viebäck i Jönköpings län.

Redan under behandlingen av de förslag, som ligga till grund för nu omförmälda reformer i lagstiftningen rörande minderåriga förbrytare, hade uttalats önskemål att tvångsuppfostran måtte kunna komma till användning å minderåriga förövare av tjuvnadsbrott jämväl i de fall att straffarbete ej överstigande visst maximum blivit för brottet ådömt. Svårigheten att anskaffa erforder-

derligt antal anstaltsplatser lade emellertid hinder i vägen för ett omedelbart förverkligande av detta önskemål. Därtill kom att man ville avvakta resultatet av det nya rättsinstitutets tillämpning i förut angivna mera begränsade omfattning. Sedan resultatet utfallit gynnsamt, vann kravet på utvidgning av institutets tillämpningsområde ökad aktualitet, och genom lagändring den 7 maj 1917 erhöilo domstolarna befogenhet att förordna om minderårigs insättande i allmän uppfostringsanstalt jämväl i det fall att straffarbete i högst sex månader ådömts. Samtidigt höjdes gränsen för det fängelsestraff som fick utbytas mot tvångsuppfostran till ett år.

Frågan om en särbehandling för unga brottslingar över 18 år hade upptagits av fängvårdsstyrelsen i framställning till Kungl. Maj:t den 3 juli 1912. Det av fängvårdsstyrelsen då framförda förslaget gick i huvudsak ut på att personer i åldern mellan 18 och 21 år, vilka gjort sig saker till brott som enligt strafflagen skulle föranleda fängelse eller straffarbete ej över tre år, skulle kunna i stället ådömas en särskild art av frihetsstraff — korrekationsstraff — under minst ett och högst tre år. Frigivning skulle ske på prov och möjlighet skulle finnas att återtaga den frigivne till anstalten. I samma fråga gjorde fängvårdsstyrelsen ny framställning till Kungl. Maj:t den 28 maj 1918. Häri föreslogs att brottslingar i åldern mellan 18 och 20 år skulle efter avtjänat frihetsstraff kunna göras till föremål för uppfostrande åtgärder i särskild anstalt.

I motion vid 1918 års riksdag (II: 210) yrkades att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning angående höjning av straffmyndighetsåldern och beträffande frågan, i vilken ordning tvångsuppfostran borde ådömas eller annat förfarande, såsom intagande i skyddshem, anlitas. I utlåtande (nr 64) hemställde lagutskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående åtskilliga i utlåtandet närmare angivna spörsmål rörande den straffrättsliga behandlingen av unga brottslingar. Utskottets hemställan bifölls av båda kamrarna, varefter riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 juni 1918 (nr 335) hemställde om den av utskottet föreslagna utredningen.

Kungl. Maj:t tillkallade därefter sakkunniga för utarbetande av förslag till åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten. I sitt den 18 oktober 1922 avgivna betänkande (statens off. utredn. 1922: 46) framlade de sakkunniga förslag till vidgad användning av tvångsuppfostran. Förslaget gick i huvudsak ut på dels höjande av den övre åldersgränsen för tvångsuppfostringsförfarandets tillämpningsområde från 18 till 21 år, dels möjliggörande av utbyte av straff mot tvångsuppfostran även då den brottslige dömts till strängare straff än fängelse i ett år eller straffarbete i 6 månader, dels ock antagande av ny lag om verkställighet av tvångsuppfostran. Enligt denna lag skulle finnas två slags anstalter, nämligen allmänna uppfostringsanstalter, ungefär motsvarande de nuvarande och avsedda för yngre eller mindre utvecklade, samt allmänna förbättringsanstalter, avsedda för äldre eller mera svårartade.

I betänkandet framhöll de sakkunniga inledningsvis vikten av att effektiva åtgärder vidtoges för bekämpande av ungdomsbrottsligheten samt upptogo till behandling bland annat frågan om höjning av straffmyndighetsåldern — i vilket hänseende de icke funno skäl att förorda någon ändring i gällande bestämmelser. De sakkunniga behandlade vidare spörsmålet om vilka åtgärder som borde vidtagas mot unga brottslingar. Vidkommande arten av dessa åtgärder borde enligt de sakkunnigas mening följande allmänna synpunkter vara vägledande.

Av verkställd utredning angående ungdomsbrottslighetens orsaker framginge icke blott, att ett synnerligen stort antal av de unga som begått brott eller visat vanart fått bristfällig uppfostran, utan även att utsikterna att genom uppfostran kunna rätta dem måste anses stora.

Erfarenheten gäve visserligen vid handen, att den sinnets böjlighet och mottaglighet för påverkan som utgjorde en förutsättning för att en uppfostrande behandling skulle bära frukt i allmänhet avtog med åren, och att uppfostringsåtgärder därför vore verksammare ju tidigare de vidtoges. Emellertid måste en icke oväsentlig mottaglighet för uppfostran hos det stora flertalet människor anses förefinnas långt efter den egentliga ungdomsåldern. Härvid borde beaktas, att ett fostrande inflytande kunde utövas icke allenast genom moralisk påverkan utan även och icke minst genom ett vänjande vid ett regelbundet och arbetsamt liv. Därtill komme, att en längre tids uppfostrande behandling erbjöde möjligheter att bibringa yrkesskicklighet och därmed att skapa förutsättningar för självförsörjning och hederligandel.

För frågan var den övre åldersgränsen för samhällets inskridande med uppfostringsåtgärder mot brottslingar borde dragas, vore emellertid uppfostringsbarheten icke ensam avgörande. Hänsyn borde ock tagas till individens anspråk på självbestämningsrätt. Uppfostringsbehandlingen fordrade nämligen i regel en tämligen lång tid och nödvändiggjorde ofta ett kännbart frihetsberövande. Då det gällde brottslingar som icke uppnått den civila myndighetsåldern, tjuguet år, gjorde sig emellertid nyssnämnda hänsyn icke gällande med samma styrka som i fråga om äldre personer. De som ej nått tjuguetårsåldern vore i allt fall underkastade vissa inskränkningar i sin bestämmanderätt med avseende å såväl personliga som ekonomiska förhållanden. I regel hade de icke heller nått en sådan ställning i livet, att större betänkligheter mötte mot att för en något längre tid omhändertaga dem för uppfostran i anstalt då sådant i anledning av ett begånget brott prövades erforderligt för deras rättande. I detta sammanhang förtjänade bland annat framhållas att äktenskapsåldern för män infölle först vid tjuguet år. För övrigt borde märkas, att det intrång som anstaltsvistelsen medförde i den unges förvärvsverksamhet i regel torde mer än uppvägas av förmånen att i anstalten erhålla en grundlig yrkesutbildning. Lyckades anstaltsbehandlingen dessutom omdana honom till en laglydig och samhällsnyttig medborgare, torde han själv komma att betrakta vistelsen i anstalten mera såsom en välgärning än såsom ett störande ingrepp i hans frihet.

Givetvis medförde en särskilt på uppfostran inriktad behandling i anstalt större ekonomiska uppoffringar för samhället än som vore förenade med verkställighet av nu brukliga frihetsstraff. Detta följde av uppfostringsbehandlingsens i genomsnitt längre varaktighet samt de högre anspråk som måste ställas såväl på de för ändamålet erforderliga anstalternas utrustning som på de vid dem anställda befattningshavarnas utbildning. Vad denna samhällsekonomiska synpunkt beträffade, finge emellertid de sakkunniga med professor Thyren i hans första del av »Principerna för en strafflagsreform» framhålla,

att »det belopp, samhället lägger ut på välberäknade åtgärder mot ungdomskriminaliteten, tager det igen med ränta genom minskade förluster och utgifter på grund av kriminaliteten några år senare bland de vuxne».

Uppfostringsbehandling i anstalt vore emellertid blott ett av den moderna kriminalpolitikens medel för ungdomsbrottslighetens bekämpande. Där det eftersträfvade målet, den brottsliges rättande och omdaning till en laglydig och samhällsnyttig medborgare, kunde uppnås genom mindre ingripande åtgärder än uppfostran i anstalt, vare sig straffinrättning eller uppfostringsanstalt, borde naturligen sådana mindre ingripande åtgärder väljas, så framt de icke måste anses alldeles otillräckliga för uppgiften att jämväl på andra än dem gent emot vilka åtgärderna i det särskilda fallet vidtoges verka avhållande från brott (*generalprevention*). Ur uppfostringssynpunkt vore anstaltsuppfostran säkerligen den utväg som borde tillgripas allenast i sista hand, nämligen då uppfostran i enskilt hem, den brottsliges eget eller annat som kunde finnas lämpligt, icke stode till buds eller visade sig otillräcklig.

Vidare vore att märka att ingalunda alla unga lagöverträdare för sitt rättande kräve uppfostran. Brotts behövde icke alltid tyda på fördärvad eller särskilt svag karaktär hos den felande. Därvid finge erinras om brott, begångna under intryck av en ovanligt stark frestelse, samt om brott som förövats av politiska eller andra moraliskt icke klandervärda bevekelsegrunder eller av vållande, där detta icke hade djupare rotfäste i gärningsmannens karaktär. Ej heller finge de mångtaliga polisförseelserna förglömmas, vilka i vår rätt ej vore bestämt avgränsade från de egentliga brotten.

Det kunde emellertid vid valet av åtgärd gent emot brottslingen ej få ankomma allenast på det enskilda brottets beskaffenhet, utan hänsyn måste tagas till den brottsliges hela individualitet och till hans personliga förhållanden i övrigt. Den ledande grundtanken för ungdomsbrottslighetens bekämpande borde därför vara att anpassa åtgärderna mot de unga brottslingarna efter deras individuella förhållanden, utan att därvid de generalpreventiva synpunkterna finge lämnas ur räkningen.

De sakkunniga funno härefter vid behandlingen av spørsmålet om de åtgärder vilka borde komma till användning för de ungas tillrättaförande lämpligt att skilja mellan å ena sidan de fall då någon mera ingripande åtgärd icke vore påkallad för den brottsliges rättande, och å andra sidan sådana fall då ett kraftigare inskridande funnes erforderligt.

Sedan de sakkunniga beträffande de förstnämnda fallen ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan om meddelande av varning eller annan tillrättavisning och avvisat tanken härpå ävensom på att använda åga såsom huvudstraff eller självständig uppfostringspåföljd för begånget brott, övergingo de sakkunniga att behandla spørsmålet om åtgärder i sådana fall vilka krävde en mera ingripande behandling. De sakkunniga framhöllo därvid inledningsvis, att åtgärder jämte eller i stället för det vanliga frihetsstraffet givetvis vore av vikt, där nämnda straff måste anses mindre lämpligt för den brottsliges rättande antingen på grund därav att strafftiden icke vore tillräckligt lång för att möjliggöra erforderlig påverkan genom uppfostran, eller ock av den anledning att en behandling i friare former än de som läte sig förenas med straffverkställigheten framstode såsom önskvärd med hänsyn till den brottsliges individuella förhållanden. För de sakkunniga syntes därvid tre olika möjligheter förtjäna att tagas i övervägande: 1) anordnande av särskilda uppfostringsåt-

gärder efter utståndet frihetsstraff, 2) det vanliga frihetsstraffets ersättande med ett frihetsstraff på relativt obestämd tid och 3) frihetsstraffets utbytande mot uppfostringsåtgärder. Beträffande brottslingar i åldern mellan 15 och 18 år hade vår rätt i viss omfattning redan valt den sistnämnda utvägen. Ett övergivande av det rena uppfostringsinstitutet på det område, där detsamma redan vunnit stadgad tillämpning, torde icke böra ifrågasättas. Spörsmålet bleve därför begränsat till att avse sådana unga brottslingar, som till följd av gällande bestämmelser särskilt med avseende å åldern och straffets storlek icke kunde erhålla tvångsuppfostran.

Vad angår den under 1) upptagna möjligheten av kombination mellan straffverksställighet och särskild uppfostringsbehandling framhöllo de sakkunniga att ur uppfostringssynpunkt måste ett enhetligt förfarande avgjort vara att föredraga. Där särskilda uppfostringsåtgärder överhuvud skulle vidtagas, vore det av vikt att de så snart som möjligt sattes i verket. De borde icke uppskjutas i avbidan på verkställandet av ådömt straff. Därtill komme att det måste anses innebära en onödig hårdhet mot den brottslige att underkasta honom först straff och därefter en kanske långvarig uppfostringsbehandling, som med hänsyn till det för dess genomförande nödiga tvånget i viss mån framstode såsom ett ytterligare lidande. På grund därav kunde de sakkunniga icke förorda en ordning enligt vilken straffverksställigheten efterföljdes av en särskild uppfostrande behandling.

De sakkunniga omnämnde, att de haft under övervägande huruvida i svensk rätt lämpligen skulle kunna, på sätt som angivits under 2) här ovan, för unga förbrytare inrättas ett frihetsstraff på relativt obestämd tid och anmärkte därvid bland annat, att det måste vara mycket vanskligt att i domen företaga en straffmätning ur förbättringssynpunkt, eller med andra ord att på förhand avgöra inom vilken tid den brottslige måste antagas kunna rättas. Ett dylikt avgörande kunde byggas på någorlunda säkra grunder först sedan man under någon tid haft tillfälle att iakttaga verkan av straffbehandlingen. De sakkunniga anförde vidare.

En ensidig tillämpning av förbättringssynpunkten ledde följdriktigt till absolut obestämd straffdom. Där icke så grovt brott föreläge att livstids frihetsstraff framstode såsom berättigat, skulle emellertid den individuella rättssäkerheten, som för visso också vore ett samhällsintresse av största vikt, samt billighetens krav på rimlig proportion mellan brott och straff lida allt för svårt intrång, om förbättringssynpunkten på detta sätt tillämpades i sin yttersta konsekvens. Därför måste en maximitid sättas även för ett straff vars huvudsakliga uppgift vore att åstadkomma den brottsliges förbättring. Att utan någon begränsning eller inom viss latitud överlämna bestämmandet av denna maximitid till domstolens fria beprövande torde i varje fall i vårt land icke vara lämpligt i betraktande av de svårigheter och den fara för ojämnhet i tillämpningen, som vore förbunden med en dylik prövning. Den för maximitidens fastställande erforderliga avvägningen mellan å ena sidan förbättringssynpunktens och å andra sidan rättssäkerhetens och billighetens krav torde därför böra företagas av lagstiftaren.

Så vore ock förhållandet enligt det amerikanska reformatory-systemet. I allmänhet finge det högsta straff som stadgades i det föreliggande brottets straffskala bliva bestämmande för maximitidens längd. Undantagsvis bygg-

des på den i nordamerikansk rätt vanliga indelningen av brotten i svåra och mindre svåra, så att vid de förra stadgades en viss längre och vid de senare en viss kortare maximitid. Intetdera av dessa båda sätt för maximitidens bestämmande lämpade sig emellertid för svenska förhållanden. Vår lags straffskalor omspände allt för vitt skilda grader av brottslighet för att rättvisligen bliva utslagsgivande i detta hänseende. Och någon allmän indelning av brotten i svåra och mindre svåra förekomme icke i svensk rätt. En möjlighet vore väl däremot att i lag uppställa ett mindre antal olika maximitider samt för avgörandet, vilken av dessa i det särskilda fallet skulle gälla, låta storleken av det allmänna frihetsstraff som den brottslige prövades hava förskyllt bliva bestämmande enligt närmare angivna regler, så att var och en av de i lagen uppställda maximitiderna svarade mot förskyllt straffarbete eller fängelsestraff inom vissa lagstadgade gränser.

Huru härmed än kunde ordnas, vore emellertid varje form av obestämd straffdom förbunden med hart när oöverkomliga svårigheter, då det gällde att i fråga om allenast vissa åldersgrupper inpassa densamma i ett straffsystem som i övrigt blott kände bestämda straffdomar. Att närmare ingå på denna fråga syntes icke vara av nöden. Det finge blott erinras att de antydda svårigheterna särskilt skulle göra sig gällande, då i fall som avsåges i 4 kap. 9 och 10 §§ strafflagen uppkomme fråga om sammanläggning av obestämt straff med vanligt frihetsstraff eller om avräkning av utståndet obestämt straff från ett på bestämd tid ådömt frihetsstraff.

Slutligen ville de sakkunniga erinra, att de ingalunda förbisett de invändningar av principiell natur vilka framställts mot varje form av obestämd straffdom. Men då dess införande såsom ett särskilt institut för unga förbrytare, på sätt ovan påvisats, redan av lagtekniska skäl finge anses vara uteslutet, hade de sakkunniga icke funnit behövt att till närmare behandling upptaga berörda invändningar.

Då — enligt de sakkunnigas mening — kombination av straffverkställighet och särskild uppfostringsbehandling icke kunde anses lämplig och obestämd straffdom icke torde böra komma i fråga att införas i svensk rätt, återstode allenast den tredje av de förut angivna möjligheterna eller straffets utbytande mot uppfostringsåtgärder. Enligt de sakkunnigas åsikt vunnes därigenom fördelen av en anslutning till vad som redan i viss utsträckning gällde beträffande behandlingen av unga brottslingar i åldern mellan 15 och 18 år. De sakkunniga föreslogo alltså att den övre åldersgränsen för användning av tvångsuppfostringsinstitutet skulle höjas och funno att denna gräns lämpligen borde sättas vid fyllda tjuguet år.

De sakkunniga övergingo därefter till behandling av frågan angående storleken av det straff, som finge utbytas mot tvångsuppfostran, och föreslogo i sådant hänseende att straffarbete till och med två och fängelsestraff i högst fyra år skulle kunna utbytas mot tvångsuppfostran.

I proposition (nr 67) till riksdagen år 1924 med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 kap. 3 § strafflagen m. m. föreslogs ej någon ändring i gällande bestämmelser angående straffmyndighetsåldern och ej heller någon höjning av övre åldersgränsen för tillämpning av tvångsuppfostran. Däremot innehöll propositionen förslag att beträffande lagöverträdare i åldern mellan 15 och 18 år straff skulle kunna utbytas mot tvångsuppfostran så snart straffet icke överstege straffarbete i två år eller fängelse i fyra år. Dåvarande chefen för justi-

tiedepartementet yttrade i propositionen, att han icke ansåge sig för det dåvarande ha anledning att ingå på en närmare granskning av de sakkunnigas förslag i dess helhet. Med hänsyn till det statsfinansiella läget kunde han nämligen icke tillstyrka att förslaget i hela dess vidd då underställdes riksdagens prövning. Ett fullständigt genomförande av förslaget skulle kräva högst betydande kostnader för staten, främst för anskaffande av erforderligt antal anstalter. Kostnaderna därför hade icke av de sakkunniga beräknats. Att de skulle stiga till ansevärliga belopp låge dock i öppen dag. Av de sakkunnigas beräkningar framginge att det vore tvångsuppfostrans tillämpning å brottslingar i åldern över 18 år som skulle medföra behov av större antal anstaltsplatser än det som för det dåvarande stode till förfogande, under det att den av de sakkunniga jämväl föreslagna utvidgningen av tvångsuppfostrans användning å brottslingar under 18 år skulle kunna genomföras utan att de vårdmöjligheter statens uppfostringsanstalt å Bona erbjöde behövde utökas. På grund härav ansåge departementschefen frågan om en reform av behandlingen av unga brottslingar i åldern över 18 år böra tills vidare lämnas öppen. Önskemålet att vid behandlingen av brottslingar i åldern under 18 år låta straffet i ökad omfattning ersättas med tvångsuppfostran syntes honom däremot omedelbart böra förverkligas.

Det framlagda förslaget blev av riksdagen antaget och genom en den 6 juni 1924 utfärdad lag i ämnet erhöles 5 kap. 3 § strafflagen den lydelse lagrummet alltjämt har.

Frågan om ökad användning av tvångsuppfostran har varit föremål för behandling jämväl vid 1934 års riksdag. I en inom andra kammaren väckt motion (nr 32) hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande en revision av gällande bestämmelser angående behandlingen av minderåriga förbrytare med särskilt beaktande av vad i motionen anförts i fråga om straffmyndighetsåldern, åtal, häktning och sättet för den brottsliges tillrättaförande. I motionen framhölls, bland annat, att det borde tagas under öfvervägande att genomföra en utvidgning av nuvarande möjligheter att utbyta straff mot tvångsuppfostran, så att unga förbrytare upp till 21 år måtte även i de fall, då de dömts till två års straffarbete och däröver, få intagas på uppfostringsanstalt.

I utlåtande (nr 32) i anledning av motionen framhöll första lagutskottet, beträffande frågan om ökad användning av tvångsuppfostran bland annat, att det borde beaktas att den nuvarande begränsningen i möjligheterna att förordna om tvångsuppfostran i viss mån bidroge till en sådan uppdelning av ungdomliga förbrytare att de som gjort sig skyldiga till mycket grova brott icke komme att sändas till uppfostringsanstalt utan underkastades den strängare tillsyn som kunde utövas inom fängelset. Den omständigheten att de finge avtjäna sitt straff i fängelse uteslöte icke att de bleve föremål för uppfostran och handledning under i öfrigt ungefär samma former som inom de allmänna uppfostringsanstalterna. Utskottet kunde därför icke finna skäl att i enlighet med önskemål som uttalats i motionen förordna upphävanne av den begränsning i möjligheterna att förordna om tvångsuppfostran som vore uppställd med av-

seende å straffets storlek. Vad anginge frågan om en höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år, ville utskottet icke bestrida att vissa skäl talade för en dylik utvidgning av tillämpningsområdet för tvångsuppfostran. Uppenbarligen kunde det mången gång hända, att en tilltalad som uppnått 18 års ålder icke vore mer utvecklad än att han kunde jämföras med dem som befunna sig i åldern 15—18 år. Likaså torde det väl även beträffande åldersklassen 18—21 år ofta finnas utsikter att tillrättaföra vederbörande genom lämplig uppfostran och handledning. Å andra sidan kunde det sägas, att de skäl som kunnat anföras för en utvidgning av institutets användning till ifrågavarande grupp av unga lagöverträdare avtog i styrka i samma mån som behandlingen i ungdomsfängelset anordnades efter moderna principer. Utskottet erinrade om att lagen om verkställighet av straffarbete och fängelsestraff meddelade särskilda bestämmelser beträffande behandlingen av unga fångar samt att frågan om inrättande av ett nytt modernt ungdomsfängelse vore aktuell. Vid ett fortsättande på den sålunda inslagna vägen torde i de fall då långvariga frihetsstraff ådömdes unga lagöverträdare en lika rationell behandling kunna meddelas dem i ungdomsfängelse som i allmän uppfostringsanstalt. Något behov att av hänsyn till sådana fall utvidga användningen av tvångsuppfostran till personer i åldern 18—21 år syntes alltså knappast föreligga. Beträffande de fall då allenast ett kortvarigt frihetsstraff ådömdes vederbörande, vore det däremot tydligt, att behandlingen i fängelset icke kunde medföra samma uppfostrande verkan som behandlingen i uppfostringsanstalt. I fråga om de personer som befunne sig i åldern 18—21 år vore det emellertid uppenbart, att ett förordnande om intagande på uppfostringsanstalt för längre tid framåt skulle uppfattas såsom ett synnerligen allvarligt frihetsberövande. Nämda personer befunne sig i en ålder då de i allmänhet försörjde sig själva och kanske stundom bildat familj. Att under sådana förhållanden låta en långvarig tvångsuppfostran träda i stället för ett kortvarigt frihetsstraff måste innebära en straffskärpning, som knappast skulle överensstämma med allmänna rättsuppfattningen. Det borde även märkas att tiden för tvångsuppfostran i sådant fall — därest någon effekt skulle kunna förväntas av densamma — måste utsträckas avsevärt utöver den nuvarande yttersta gränsen eller uppnådd ålder av 21 år. I 1922 års sakkunnigbetänkande hade den längsta tiden också föreslagits utsträckt till 26 års ålder. Utskottet funne för sin del icke lämpligt att utvidga användningen av tvångsuppfostran jämväl till unga förbrytare som fyllt 18 men ej 21 år.

I anledning av motionens innehåll i annan del hemställde emellertid utskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 5 kap. 2 § strafflagen, att, när någon som fyllt 15 men ej 18 år begår brott, straffet må, med bibehållande av förbudet att döma till straffarbete på livstid, nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort.

Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen.

4. Frågan om anordnande av ny anstalt för yngre straff- och fängelsefångar.

Straffängelserna i Uppsala och Gävle användas för närvarande företrädesvis för yngre manliga fångar. Mellan de båda fängelserna fördelas de unga fångarna i överensstämmelse med ett av fängenvårdsstyrelsen den 18 juni 1925 utfärdat cirkulär i regel så, att till Uppsalafängelset sändas fångar, som vid straffets början ej fyllt 20 år och vilka dömts till straffarbete eller fängelse på viss tid överstigande sex månader, och till Gävlefängelset dels fångar, som vid straffets början ej fyllt 20 år och som dömts till straffarbete eller fängelse på viss tid överstigande två månader men icke sex månader, dels fångar, som vid straffets början fyllt 20 men ej 21 år och som dömts till straffarbete på livstiden eller till straffarbete eller fängelse över två månader. Unga fångar, som dömts till endast straffarbete i två månader eller till fängelse ej överstigande två månader, få avtjäna sina straff i hemortsfängelserna. Någon anstaltsmässig uppdelning mellan förstagångsförbrytare och återfallsförbrytare äger sålunda ej rum. De båda fängelserna, vilka tillhoppa ha 137 celler för egentligt fångförvar, kunna mottaga högst omkring 125 unga fångar, enär fängelserna dessutom tjänstgöra som lokala fängelser för rannsakningsfångar och bötesfångar.

De kvinnliga fångarna under 21 år avtjäna sina straff å det för kvinnofångar i allmänhet avsedda centralfängelset i Växjö eller då strafftiden icke överstiger tre månader å vederbörande hemortsfängelser.

I skrivelse den 20 september 1929 anhöll fängenvårdsstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen äska anslag å 104,000 kronor för uppförande vid Uppsalafängelset av en verkstadsbyggnad. Sedermera har fängenvårdsstyrelsen i en till justitiedepartementet den 3 december 1930 avlåten promemoria förnyat sin tidigare framställning, dock med vissa ändringar, samt hemställt om utverkande av anslag för ändamålet med 138,000 kronor. Styrelsen har därvid särskilt framhållit de mycket otillfredsställande förhållanden under vilka arbetet bedreves vid fängelset och att behovet av ökat utrymme fördenskull vore trängande. Vid anmälan i statsrådet den 3 januari 1931 av denna anslagsfråga förklarade dåvarande departementschefen, att han vid personligt besök å straffängelset i Uppsala kunnat konstatera att de nuvarande arbetslokalerna där vore mindre lämpliga samt att överhuvud taget fängelset ej syntes motsvara de fordringar som rimligen borde ställas på ett ungdomsfängelse. Departementschefen ansåg emellertid att med slutlig prövning av fängenvårdsstyrelsens ifrågavarande framställning borde anstå till dess den då pågående, åt landshövdingen Hagströmer anförtrodda utredningen om viss koncentration i fångvårdsväsendet blivit slutförd.

I det av Hagströmer sedermera avlämnade betänkandet (statens off. utredn. 1931:16) anfördes vidkommande Uppsalafängelset, efter närmare redogörelse för detsamma, att man icke kunde komma till annan slutsats än den, att alldeles övervägande skäl talade för att åtgärder vidtoges för att detta fängelse måtte kunna upphöra att fungera såsom ungdomsfängelse. Då ingen

av våra andra fångvårdsanstalter lämpade sig att träda i Uppsalafängelsets ställe återstode ingen annan utväg än uppförandet av ett nytt ungdomsfängelse. Goda skäl talade då för att detta tilltoges så stort, att samtliga ungdomsfångar finge plats där och även straffängelset i Gävle på så sätt måtte kunna befrias från sin uppgift att vara ungdomsfängelse, för vilken uppgift det mindre väl passade på grund av sin kringbyggda belägenhet med öppen insyn på fängelseområdet från kringliggande byggnader med därav följande risk för viss kommunikation mellan fångarna och utomstående. Det nya fängelset, som lämpligen borde beräknas för 150 fångar, föreslogs bliva ett kombinerat verkstads- och trädgårdsfängelse. Med hänsyn främst till de mycket avsevärda besparingar såväl i fråga om engångskostnaden som beträffande den årliga driftkostnaden, vilka säkerligen kunde påräknas vid en kombination av det sålunda föreslagna fängelset och ett ifrågasatt centralfängelse, syntes — trots därmed förenade olägenheter — det nya ungdomsfängelset lämpligen böra förläggas intill det nya centralfängelset och med detta få viss gemensamhet.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 21 augusti 1931 givit statens organisationsnämnd uppdrag att framlägga utredning och förslag angående fångvårdens framtida ordnande och vad därmed ägde samband, avlämnade organisationsnämnden den 11 oktober 1933 den begärda utredningen. Organisationsnämnden — som ansåg att ett fullständigt förslag om den slutliga organisationen av anstaltsvården, innebärande bland annat byggandet av ett nytt större centralfängelse, borde anstå — fann att straffängelserna i Uppsala och Gävle vore behäftade med så allvarliga brister, att desamma icke för framtiden borde bibehållas såsom ungdomsfängelser. Åtgärder för åstadkommande av nya platser för förvaring av ungdomsfångar måste därför vidtagas. Då beredandet av en god vård åt ungdomsfångarna vore en av de allra viktigaste av fångvårdens uppgifter, syntes frågan om erforderliga åtgärder därför böra upptagas till bedömande före spörsmålet om en ökning av det enligt organisationsnämndens mening uppenbart otillräckliga platsutrymmet för manliga fångar. För organisationsnämnden förefölle denna ordning lämpligast med hänsyn till att det vore angeläget att ha frågan om sådana anstalter som vore avsedda för särskilt ändamål klarlagd, innan spörsmålet om fängelseväsendets ordnande i övrigt upptoges till bedömande. I anslutning till vad sålunda anförts fann organisationsnämnden frågan om organiserandet av erforderliga anstalter för manliga ungdomsfångar icke kunna lösas på annat sätt än genom nybyggnad. Att en sådan komme att draga avsevärda kostnader vore för organisationsnämnden tydligt, dock syntes kostnadsfrågan icke få givas avgörande betydelse. Det föreläge här ett behov som efter att länge ha gjort sig gällande med ständigt växande styrka nu vore så starkt, att det icke längre kunde tillbakavisas. Fångvårdsintresset gjorde sig här märkbart på ett alldeles särskilt sätt och måste tillgodoses.

Organisationsnämnden framhöll härefter beträffande det nya fängelsets karaktär att detsamma torde först och främst böra anordnas som verkstadsfängelse, d. v. s. fångarna borde där kunna bliva i tillfälle att arbeta i ett

yrke under i huvudsak de former som det fria livet bjöde. Blivande verkstadslokaler borde därför inrättas så att de i görligaste mån motsvarade sådana verkstäder, i vilka fångarna efter frigivandet kunde tänkas få sysselsättning. Av synnerlig vikt syntes vara, att fångarna även kunde beredas arbete i fria luften. Enligt vad erfarenheterna från Uppsalafängelset givit vid handen hade trädgårdsbruk visat sig mycket lämpligt för ungdomsfångar. Det syntes därför vara angeläget, att det blivande fängelsets område tilltoges så stort, att erforderlig areal kunde reserveras för trädgårdsanläggningar.

På grund härav och då det ur skilda, i betänkandet närmare angivna synpunkter vore önskvärt att ungdomsfängelset gäves så central belägenhet som möjligt samtidigt som det icke förlades allt för långt från huvudstaden, föreslog organisationsnämnden att detsamma måtte förläggas å akademihemmanet ett mantal Berthåga nr 4 i Bondkyrka socken, beläget omkring 2.5 kilometer väster om Uppsala invid landsvägen till Enköping. Det nya fängelset borde enligt organisationsnämndens förslag beräknas för 150 manliga ungdomsfångar. Emellertid skulle fängelset kombineras med en cellavdelning med en kapacitet av 100 platser, avsedd för häktade och vanliga äldre fångar.

Då nuvarande straffsystem i oförändrat skick utgjort utgångspunkt vid upprättade av de ovan omnämnda förslagen till ny anstalt för unga fångar, och förevarande utredning avser frågan om inrättande av särskilt frihetsstraff med relativt obestämd strafftid för brottslingar mellan 18 och 21 år, synes anledning icke föreligga att närmare än som skett ingå på nämnda förslag.

De sakkunnigas förslag.

I. Förslag till lag om ungdomsfängelse.

A. Allmänna grunder.

Under de senaste årtiondena har i väsentligt högre grad än tidigare uppmärksamhet ägnats frågan om samhällets förpliktelser gentemot det uppväxande släktet och möjligheterna att med olika slag av uppfostringsåtgärder underlätta dess anpassning efter samhällsordningens krav. Kunskap om barnårens och ungdomsårens betydelse för utformningen av den vuxna människans liv har medfört en vidgad insikt därom att mycken olycka kunde undgås, om den unge i tid finge en fostran som hjälpte honom att bättre finna sig till rätta i olika levnadsförhållanden.

Vad särskilt angår den vilsekomna ungdomen har medvetandet om att vissa drag i samhällets struktur icke sällan medverkat till den brottsliga och förkomnes belägenhet bidragit att inrikta intresset på denna ungdoms tillrättförande. Ett nytt skede i arbetet härpå inleddes genom den år 1902 genomförda barnavårdslagstiftningen och den samma år vidtagna ändring i strafflagen som öppnade möjlighet att utbyta straff mot tvångsuppfostran.

1. Brottslighetens utbredning bland ungdomen.

Erfarenheten giver vid handen, att svåra förbrytare merendels redan i ungdomsåren och ibland redan i barnåldern visat brottsliga böjelser. Verkställda undersökningar ha statistiskt påvisat detta sammanhang. Enligt en år 1919 av den engelske läkaren Goring publicerad undersökning hade av 2 204 vane-förbrytare, som under en viss tidrymd passerade genom de engelska fängelserna, icke mindre än 73.1 % redan före fyllda tjuguet år blivit dömda för brott eller vanart. Även om fullt jämförliga uppgifter rörande svenska förhållanden ej äro siffermässigt tillgängliga, lämna berättelserna från interneringsnämnden samt av läkare avgivna rättspsykiatriska utlåtanden tydliga bevis i den riktningen att farliga förbrytare merendels redan i ungdomen begynt sin brottsliga bana.

Av icke mindre intresse är det faktum, att brottslighetsfrekvensen är högre under pubertetsåren och närmast därefter än i senare levnadsålder. En sammanställning rörande svenska förhållanden kan härutinnan vara vägledande.

Under år 1931 dömdes till straffarbete, fängelse och för snatteri till böter tillhopa 5 055 personer. Om dessa personer grupperas efter åldern vid brottets begående, får åldersfördelningen följande utseende.

Ålder vid brottets begående	Antal dömda	
15—17 år	668	
18—20 »	879	1 547
21—24 »		1 014
25—29 »		807
30 år och däröver		1 687
	Tillhopa	5 055

De tio årsklasserna från 15 år och uppåt redovisa alltså sammanlagt 2 561 dömda eller något mer än hälften av hela antalet. I detta sammanhang för-tjänar särskilt understrykas, att på de sex åldersklasserna mellan 15 och 21 år komma 1 547 dömda eller omkring 30 % av totalsiffran.

Den anförda iakttagelsen gäller även för det fall, att siffrorna för brotts-ligheten inom de olika åldersgrupperna sättas i relation till folkmängden. I statistiska centralbyråns berättelse för år 1930 angående brottsligheten i riket anføres följande i anslutning till en tabell över sakfällda personer, om vilka uppgifter lämnats till straffregistret, fördelade efter kön, ålder, civilstånd samt brottens beskaffenhet, årligen 1926—1930:

Vad angår fördelningen efter ålder (vid brottets begående), så utvisar tabellen, att de i förhållande till folkmängden flesta sakfällda män såväl som kvinnor komma på åldersklassen 18—21 år, om man ser till brottsligheten överhuvud. Efter denna åldersklass följa i ordning, med hänsyn till det re-lativa antalet sakfällda, beträffande männen först klassen 21—25 år och därefter klassen 15—18 år samt beträffande kvinnorna tvärtom först klas-sen 15—18 år och därefter klassen 21—25 år. Skillnaden mellan sistnämnda båda åldersklasser är emellertid för kvinnornas vidkommande obetydlig. I övrigt gäller för såväl männen som kvinnorna, att brottsligheten överhuvud sjunker med stigande levnadsålder.

Ett framgångsrikt bekämpande av brottsligheten i hela dess utsträckning blir följaktligen i huvudsak beroende på i vad mån samhället lyckas i sina åtgärder mot den ungdom som blivit förvunnen till brott. Den behandling som kommer den unge brottslingen till del kan bli avgörande för hans framtida levnadslopp. Valet av åtgärd vid denna kritiska tidpunkt i hans liv kan öka eller minska utsikterna för hans tillrättaförande.

Insikten härom har föranlett specialbestämmelser såväl i straffsystemet som beträffande straffverkställigheten.

2. Nuvarande behandling av unga brottslingar.

Vad straffsystemet beträffar är främst att märka domstols befogenhet att, då någon som fyllt femton men ej aderton år begått brott och därför dömes till böter eller fängelse eller till straffarbete i högst två år, förordna, att den dömde skall i stället för att undergå det ådömda straffet insättas i *allmän uppfostringsanstalt*. I vilken omfattning tvångsuppfostringsinstitutet kommit till tillämpning under de tre senaste åren framgår av nedanstående tablå, som till jämförelse innehåller uppgift även angående antalet till fängelse eller straffarbete ovillkorligt dömda minderåriga.

Ålder vid brottets begående	Till ovillkorligt straff dömda			Förordnanden om tvångsuppfostran		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933
15 år	30	39	44	23	26	38
16 »	37	39	46	31	30	31
17 »	60	49	48	23	22	14
Tillhopa	127	127	138	77	78	83

Institutet *villkorlig straffdom*, som praktiskt taget så gott som uteslutande avser förstagångsförbrytare, kommer till stor användning bland de yngre åldersklasserna. Frekvensen inom olika åldersgrupper framgår av nedanstående tablå, avseende personer som under år 1931 dömts till straffarbete, fängelse eller för snatteri till böter.

Ålder vid brottets begående	Hela antalet	Ovillkorligt dömda	Villkorligt dömda	
			Antal	I % av hela antalet
15—17 år	668	226	442	66.2
18—20 »	879	506	373	42.4
21—24 »	1 014	700	314	31.0
25 år och däröver	2 494	1 911	583	23.4
Tillhopa	5 055	3 343	1 712	33.9

Uppgifter angående antalet brottslingar under 21 år som åren 1931—1933 dömts till *icke villkorligt frihetsstraff*, strafftidens längd m. m. lämnas i de såsom *bilaga C* vid betänkandet fogade, inom statistiska centralbyrån upprättade tabellerna.

I fråga om *straffverkställigheten* ha särskilda för unga fångar avsedda anstalter anordnats. Dit överflyttas sådana fångar, vilka vid straffets bör-

jan ej fyllt tjuguet år och ha en strafftid överstigande två månader; unga fångar med en strafftid av två månader och därunder avtjäna sina straff i hemortsfängelserna. För unga fångar har vidare tiden för enrumsstraffet nedsatts, varjämte lättnader i celltvånget medgivits; i samband härmed har hela behandlingen vid nyssnämnda fängelser fått en mera uppfostrande karaktär. För fångarnas undervisning och karaktärsdanning finnas lärare anställda; i den mån fången befinnes äga förutsättningar för yrkesutbildning, meddelas undervisning i hantverk (snickeri och skrädderi) samt — särskilt vid straff-fängelset i Uppsala — i trädgårdsbruk.

Åtskilliga åtgärder ha sålunda kommit till stånd för att bereda unga förbrytare en behandling, som mera effektivt än de vanliga frihetsstraffen skulle vara ägnad att föra dem tillrätta. I sådana fall där frihetsstraff icke kunnat undvikas har det förenats med undervisning och handledning för att bättre fylla sitt ändamål. Trots dessa genom lagstiftning och på administrativ väg genomförda reformer äro förhållandena alltjämt mindre tillfredsställande. Villkorlig dom är sålunda ej medgiven, då straffet överstiger sex månaders straffarbete eller ett års fängelse, ej heller vid återfall i brott inom viss tidrymd. Dessa restriktiva bestämmelser torde till en del kunna förklara, varför antalet villkorliga domar är så väsentligt mycket lägre (42.4 % av hela antalet) då fråga är om brottslig ungdom i åldern 18—20 år än beträffande brottslingar under 18 år (66.2 %). Ehuru det ingår i de sakkunnigas uppdrag att jämväl undersöka frågan om utvidgning av den villkorliga domens tillämplighetsområde, har detta spörsmål tills vidare fått träda tillbaka för en fråga som i vad det gäller brottslig ungdom synes mera betydelsefull. De sakkunniga åsyfta härvid det förhållandet att möjlighet icke finnes — åtminstone icke i annat fall än där mycket svårt brott förövats — att låta brottslingar över 18 år bliva underkastade en effektiv fostrande behandling. Denna brist sammanhänger med väsentliga egenskaper hos de nuvarande frihetsstraffen och kan enligt de sakkunnigas mening icke avhjälpas genom reformer inom dessas ram. De reformer av straffverkställigheten, som genomförts genom lagen den 24 mars 1916 angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff med däri sedermera vidtagna ändringar, ha på ett lyckligt sätt minskat de nackdelar som följa med de vanliga frihetsstraffen. De ha dock endast i ringa mån möjliggjort, att behandlingen av de unga fångarna anpassas efter de krav som numera böra uppställas. Orsaken härtill är att söka dels — och främst — i frihetsstraffens konstruktion och dels i de nuvarande fängelseanläggningarnas olämplighet.

3. De nuvarande frihetsstraffens brister ur uppfostringssynpunkt.

Vad angår frihetsstraffens konstruktion vilja de sakkunniga peka på framför allt tre omständigheter som göra, att straffet ej motsvarar fostringssyftet: straffet är *merendels kortvarigt, alltid tidsbestämt och i regel icke förenat med eftervård.*

Av 189 under år 1931 nykomna straffarbetsfångar i åldern mellan 18 och 21 år avtjänade 118 fångar en strafftid av två till sex månader, för 51 växlade strafftiden mellan sex månader och ett år, under det att 20 fångar ådömts straff överstigande ett år.¹ Omsättningen vid de för unga fångar inrättade anstalterna är följaktligen mycket stor. Detta förorsakar oro och oreda i såväl den teoretiska som den praktiska undervisningen. Endast ett fåtal fångar, nämligen de som avtjäna längre strafftider, kunna bli föremål för en systematisk handledning. Bristerna i denna anordning framstå så mycket tydligare därigenom, att många av de dömda under skolåldern visat ringa intresse för undervisningen. Vad de inhämtat har sedermera merendels förflyktigats under det oregelbundna liv som brukar föregå fängelsevistelsen. Med yrkesundervisningen förhåller det sig på samma sätt. Yrkesarbetet inom fängelset har visserligen sitt moraliska värde oavsett strafftidens längd; det motverkar ensamhetens faror och hjälper till att hålla kropp och sinne spänstiga. Om någon verklig utbildning kan det dock i allmänhet icke bli tal. När de första handgreppen i hantverket inövats, får utbildningen ofta avbrytas, eftersom strafftiden är till ända. Den yrkeskunnighet som fången förvärvat under fängelsetiden är därför många gånger alltför ringa för att kunna förhjälpa honom till arbete. Åtskilliga unga fångar lämna också fängelset med i stort sett samma hjälplöshet gentemot livets svårigheter som kännetecknade dem vid intagandet. — Även vad beträffar karaktärens fostran är fängelsets uppgift synnerligen brydsam. Karaktären är en produkt av ett flertal faktorer, såsom anlag, omgivningens beskaffenhet, personliga inflytelser från andra människor, övning till vissa handlingsvanor, yrkesträning m. m. För karaktärsdanningen erfordras under alla förhållanden *tid*, och unga människor, som ha begått brott till följd av svagheter i den personliga utrustningen i förening med ogynnsamma yttre omständigheter, äro mer än andra i trängande behov av en längre tids fostrande behandling. För det stora flertalet unga brottslingar är emellertid strafftiden för kort för att syftet med behandlingen skall kunna vinnas.

En annan olägenhet hos de vanliga frihetsstraffen är deras tidsbestämthet. Enligt gällande rätt utmätas strafftiden av domstolen. Fängelseledningen, vilken har att följa fångens utveckling under strafftiden, har icke något inflytande på frågan om tiden för hans kvarhållande annat än vid villkorlig frigivning, som emellertid — då straffen vanligen äro kortvariga — för fångar i här avsedda åldrar ifrågakommer endast i ett fåtal fall. Detta har till följd att fången understundom nödgas kvarstanna i straffanstalten längre än behöfvligt. Så är fallet då fången under strafftiden undergått sådan sinnesändring att man har anledning förvänta, att han efter frigivning skall föra ett laglydigt liv. I många fall torde emellertid som förut framhållits strafftiden vara alltför kort, så att fängelsemyndigheterna nödgas frigiva fångar trots insikt om att de på grund av svaghet i karaktären och otillräckliga försörjningsmöjligheter sannolikt komma att återfalla i brott. Strafftidens bestämthet föranleder vidare, att frigivandet ofta sker vid en ur andra synpunk-

¹ Motsvarande uppgifter beträffande dem som dömts till fängelse saknas.

ter olämplig tidpunkt. Det förekommer sålunda, att unga fångar frigivas då tillgången på lämpligt arbete är ringa. Den fånge som saknar hem och anhöriga tvingas i dylikt fall att hastigt förbruka sin genom arbete i fängelset besparade arbetsförtjänst. Han försättes därigenom i en vansklighetsbelägenhet som gör honom mera åtkomlig för frestelser att ånyo begå brott.

Det ligger en obestridlig sanning i det påstående som ofta göres av fångar, att ingen tid är farligare för en frigiven än dagarna närmast efter ett avslutat straff. Misslyckade ansträngningar att få arbete och bostad leda till nedslagenhet och desperation. Då den frigivne någonstades skall taga vägen, kommer han lätt att hamna på ölkaféet eller krogen. Här har han goda utsikter att stöta på gamla, farliga bekantskaper eller att göra nya, kanske lika farliga. Hans hopsparade arbetspremier äro snart förbrukade. Genom bristen på bostad och föda blir han kroppsligt och därmed också moraliskt försvagad, goda föresatser förflyktigas och han står snart åter inför domstolsskranket.

Fångvårdstjänstemän liksom skyddsföreningar kunna visserligen uträtta ett värdefullt arbete, när det gäller att ånyo insätta den frigivne i lämplig samhällsmiljö, men deras försök krönas ej alltid med önskvärd framgång. Otvivelsaktigt beror detta bland annat på frånvaron av lagligt reglerad eftervård. Inom andra områden har systemet med eftervård och övervakning vunnit tillämpning, ofta med gott resultat. Sålunda har det sedan länge tillämpats vid tvångsuppfostran, vid villkorlig dom samt vid behandling av alkoholister ävensom på senare tid beträffande dem som utskrivits på prov från vårdanstalt för förminskat tillräkneliga. I fråga om fångar tillämpas visserligen eftervårdande behandling vid villkorlig frigivning. Såsom redan nämnts förekommer emellertid för unga förbrytare sådan frigivning jämförelsevis sällan. Regeln är därför, att de unga fångarna vid frigivningen sakna det stöd och den hjälp för anpassning till en ordnad livsföring, som frigivandets villkorlighet och i samband därmed vidtagna åtgärder skulle utgöra. Fängelsemyndigheterna äga icke befogenhet att genom återtagningsrisk binda den frigivne vid en anställning eller förbjuda honom att vistas i en för honom uppenbart olämplig miljö. Ej heller finnes någon möjlighet att ersätta den för den frigivne så farliga, plötsliga övergången från fängelsets avskildhet till den fulla friheten med en successiv anpassning till handlingsfrihet.

Bristerna i den nuvarande fängelsebehandlingen för unga fångar komma till synes icke blott i vad det gäller straffsystemet utan också beträffande de lokala anordningarna för straffverkställigheten.

Varken straffängelset i Uppsala eller straffängelset i Gävle fyller moderna anspråk på ett fängelse som skall fostra unga fångar till arbete och laglydnad. Båda fängelserna äro uppförda i mitten av 1800-talet, alltså vid en tid då tilltron till cellstraffets överlägsenhet såsom korrekationsmedel ännu var så gott som orubbad. Byggnaderna äro av den vanliga cellfängelsestypen med en administrationsflygel samt två eller tre flyglar för fångförvar. Det knappa tomtutrymme, som kännetecknar de på 1850-talet tillkomna cellfängel-

serna och som får sin förklaring av enrumsstraffets dominerande ställning inom straffverkställigheten vid denna tid, återfinnes även här. Tomtmarken vid fängelset i Uppsala har en ytvidd av 118 ar, vid fängelset i Gävle är motsvarande siffra 103 ar. Detta utrymme är alltför begränsat för att bereda fångarna sysselsättning med utearbete. Sedan mer än tio år tillbaka förhyr fångvården därför ett intill straffängelset i Uppsala beläget, kronan tillhörigt område, där de unga fångarna arbeta i trädgårdsbruk. Områdets lämplighet för fångvårdsändamål minskas genom dess läge intill en starkt trafikerad väg, varifrån man obehindrat kan se in på trädgårdsområdet. Vidare har universitetet nu på samma område börjat uppföra två byggnader för vetenskapliga ändamål. Fängelset i Gävle, som nästan saknar möjligheter till utearbete, är numera alldeles kringbyggt; från de omgivande bostadshusen har man insyn över fängelseområdet.

Även byggnadernas inre är otillfredsställande. Lämpliga arbets- och förrådslokaler saknas, likaså gymnastiksal, varjämte till samlings- och undervisningslokaler tagits i anspråk utrymmen, som ursprungligen avsetts för helt andra ändamål och till följd härav icke kunnat göras tidsenliga. Inomhusarbeten utföras i bostadsceller, korridorer och smärre gemensamhetsrum.

Redan nu anmärkta brist på utrymmen såväl utom som inom fängelsebyggnaderna gör dem olämpliga till förvaring av unga fångar. Härtill kommer, att båda fängelserna tjänstgöra som lokalfängelser för rannsaknings- och bötesfångar. Då sistnämnda fångar förvaras i samma byggnad som de unga fångarna, är det icke möjligt att helt utesluta kommunikation mellan dessa grupper.

4. Särbehandling för brottslingar i åldern mellan 18 och 21 år.

Såsom redan framhållits äro för närvarande åtgärderna mot brottslingar över 18 år i det stora hela ensartade, vare sig den brottslige nyss nått nämnda ålder eller befinner sig i mannaåldern. Att många av de unga som nu undergå frihetsstraff med bättre resultat skulle kunna göras till föremål för en särskild fostrande och utbildande behandling är otvivelaktigt. Ehuru normalt utrustade 18-åringar passerat pubertetsåldern, gäller det om såväl dem som de närmaste högre åldersklasserna att de alltjämt tillhöra en åldersgrupp hos vilken stabiliteten i känslö- och viljelivet ännu är osäker och anpassningen till samhällets krav på uppförande därför vacklande. På grund härav är det av vikt att även de till ifrågavarande åldersklasser hörande unga som genom asocialitet påkallat ingripande från det allmännas sida erhålla utbildning i något yrke eller åtminstone vänjas vid regelbundet arbete och ordnad livsföring. Vad nu sagts med tanke närmast på den ungdom över 18 år som är för sin ålder normalt utvecklad gäller i ännu högre grad om den ungdom i samma ålder, hos vilken utvecklingen är fördröjd och förmågan att göra erfarenheter kommer senare än i allmänhet är fallet.

En särskild anledning att nu upptaga till behandling spörsmålet om en genom lagstiftning anordnad särbehandling för unga brottslingar över 18 år ligger däri, att frågan om uppförande av ett nytt fängelse för unga fångar

aktualiserats genom den av landshövdingen Hagströmer verkställda utredningen angående viss koncentration inom fångvårdsväsendet och genom organisationsnämndens utredning i samma ämne. Det är nämligen uppenbart, att storleken och placeringen av ett sådant fängelse och dess inrättande i övrigt är på det närmaste beroende av den genomsnittliga tidslängden för fångarnas vistelse å fängelset och av fängelsevistelsens närmare anordnande, fångarnas sysselsättning, rörelsefrihet o. s. v.

Den uppfattning de sakkunniga uttalat angående de vanliga frihetsstraffens ineffektivitet, när det gäller att tillrättaföra sådana ungdomliga förbrytare som behöva omhändertagas för fostran och utbildning, har tidigare kommit till uttryck i 1922 års betänkande och i yttranden över detsamma. För att avhjälpa den brist som otvivelaktigt vidlåder straffbehandlingen därutinnan, att möjlighet saknas att låta ungdomliga brottslingar över 18 år undergå en för dem avpassad särbehandling, föreslogs i nämnda betänkande en höjning av åldersgränsen för tvångsuppfostringsförfarandets tillämpningsområde från nuvarande 18 till 21 år. I åtskilliga yttranden över betänkandet restes emellertid ur skilda utgångspunkter bestämt motstånd mot det sålunda framlagda förslaget. Bland annat uttalades, att det icke kunde vara lämpligt med en ensartad behandling för så skilda åldersklasser som 15—17-åringar och 18—20-åringar. De synpunkter som därvid framkommo ha i viss mån vunnit gillande av 1934 års riksdag, och i första lagutskottets förut omnämnda, av riksdagen godkända utlåtande i ämnet fann utskottet för sin del icke lämpligt att utvidga användningen av tvångsuppfostran jämväl till unga förbrytare som fyllt 18 år. Emot vissa av de skäl som utskottet därvid anfört torde väl enligt de sakkunnigas mening erinringar kunna göras. Då utskottet åberopat, att personer som befunne sig i åldern 18—21 år i allmänhet försörjde sig själva och kanske stundom bildat familj, och utskottet i anslutning därtill uttalat, att det måste innebära en straffskärpning som knappast skulle överensstämma med allmänna rättsuppfattningen att under sådana förhållanden låta en långvarig tvångsuppfostran träda i stället för ett kortvarigt frihetsstraff, torde sålunda kunna erinras, att det förhållandet att en brottsling försörjer sig själv eller bildat familj — av lätt insedda skäl inträffar det såsom framgår av rättsstatistiken ytterligt sällan att brottslingar under 21 år äro gifta — icke torde utgöra anledning att mot honom tillgripa annan åtgärd än den som är bäst ägnad att leda till hans rättande. De sakkunniga vilja emellertid i sakens nuvarande läge icke förorda en utsträckning av tvångsuppfostringsförfarandet till årsklasserna över 18 år. Nämnda förfarande har otvivelaktigt fått sin praktiska utformning med tanke på sådana lagöverträdare som befinna sig nära barnåldern. Att behandla brottslingar i åldern omkring 21 år tillsammans med barn som nyligen passerat 15-årsgränsen bör icke gärna ifrågakomma. Behovet av en viss skillnad i behandlingen av olika åldersgrupper framträdde jämväl i 1922 års betänkande sålunda, att de sakkunniga föreslogo olika anstalter för årsklasserna 15—17 år och för årsklasserna 18—20 år. De förra skulle i allmänhet intagas i uppfostringsanstalt, de senare i förbättringsanstalt. Den omständigheten att de senare årsklasserna måste förvaras på annan anstalt och i viss

mån erhålla annan behandling än de yngre, torde visserligen icke i och för sig innefatta något absolut hinder mot att använda samma beteckning på behandlingen i ena som i andra fallet. Bortsett från den faktiska skillnaden i behandlingen av äldre och yngre torde emellertid såväl den stora allmänheten som de som närmast beröras av ifrågavarande lagstiftning reagera mot en gemensam beteckning. Det torde sålunda för en stor del av allmänheten måhända synas olämpligt, att exempelvis en tjuguåring dömes till »uppfostran». Det är också möjligt att den dömde själv betraktar sig såsom mogen och ansvarig för vad han gjort och anser sig böra behandlas därefter samt att han skulle anse sig nedflyttad till barnets nivå om han dömdes till »tvångsuppfostran». Även om dylika åskådningar knappast kunna anses äga något rationellt underlag, torde de måhända likväl förtjäna så mycket avseende att den särskilda behandlingen för brottslingar i åldern över 18 år konstrueras på annat sätt än tvångsuppfostringsförfarandet. För 18-årsålderns bibehållande såsom gräns beträffande tvångsuppfostringsförfarandet kan jämväl åberopas, att denna ålder redan i åtskilliga hänseenden av strafflagen godtagits såsom gräns med avseende på individernas straffrättsliga ansvarighet. Förutom att den utgör gräns för tillämpning av tvångsuppfostran, betecknar den nämligen gräns för straffnedsättningsmöjligheten enligt 5 kap. 2 § strafflagen och för uppkomsten av iterationsverkan enligt 4 § samma kapitel. De sakkunniga anse sig vid sådant förhållande sakna anledning att närmare än som skett ingå på frågan, huruvida reella skäl tala för just denna åldersgräns.

Därest, såsom enligt de sakkunnigas förmenande bör ske, en särbehandling inrättas för unga förbrytare över 18 år, uppkommer emellertid jämväl frågan var övre åldersgränsen för denna särbehandling skall dragas. De sakkunniga ha funnit sig böra förorda, att denna gräns sättes vid 21-årsåldern. För en sådan avgränsning tala flera skäl. Det kan bland annat med fog göras gällande, att vid ett första genomförande av en speciallagstiftning på detta område anledning icke finnes att överskrida den betydelsefulla skiljegräns i medborgarens liv som myndighetsåldern utgör. Vid ett tillämplighetsområde av nu angivna utsträckning skulle vidare — och detta utgör tillika ett bestämt skäl mot en snävare begränsning — den ifrågasatta specialbehandlingen komma att omfatta de åldersgrupper, som enligt vad förut angivits i förhållande till sin storlek uppvisat det största antalet sakfälda män och kvinnor.

Enligt de sakkunnigas förslag skall — med visst undantag vartill de sakkunniga återkomma vid den särskilda behandlingen av 1 § i det utarbetade lagförslaget — för frågan om särbehandlingens tillämplighet vara avgörande huruvida den tilltalade begått brott inom de nyss angivna åldersgränserna. Den omständigheten att en person som begått brott före fyllda 21 år sedermera innan han dömes — eller innan straffverkställigheten hinner börja — uppnår nämnda ålder, skall således icke utgöra hinder för särbehandling. Det torde böra få bero på omständigheterna i det särskilda fallet, främst naturligtvis den brottsliges utveckling, huruvida särbehandling skall föreskrivas för en brottsling som fyllt 21 år innan domen faller eller uppnår denna ålder innan straff-

verkställigheten, enligt vad som skäligen kan beräknas, kommer att taga sin början.

Såsom redan berörts kommer den särbehandling de sakkunniga föreslå för åldersklasserna 18—20 år att erhålla i viss mån annan karaktär än den tvångsuppfostran som för närvarande finnes för åldersklasserna 15—17 år. Med hänsyn härtill och till det förhållandet att den som fyllt 18 år enligt gällande rätt betraktas såsom straffrättsligt fullt ansvarig för sina handlingar, synes det vara lämpligt att det nya institutet betecknas såsom straff, och i enlighet härmed vilja de sakkunniga föreslå att den nya straffarten benämnas *ungdomsfängelse*. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas att välja annan benämning (korrektion, förbättringsbehandling, ungdomsvärn eller liknande). De sakkunniga ha emellertid icke funnit olägenheterna med benämningen ungdomsfängelse vara av den art, att annan benämning kan anses äga företräde.

Det ligger i sakens natur, att ungdomsfängelse ingalunda kan utgöra den regelmässiga reaktionen mot brottslingar i de årsklasser varom nu är fråga. Till en början är att märka, att ungdomsfängelse icke kan ifrågakomma såsom straff för rena bagatellförseelser. Visserligen torde numera allmänt erkännas, att vid valet av åtgärd mot en brottsling hänsyn skall tagas ej allenast till det enskilda brottet utan jämväl och framför allt till den brottsliges individualitet och levnadsomständigheter. Om detta kan sägas beträffande brottslingar i allmänhet, gäller det särskilt i fråga om ungdomliga lagöverträdare. En viss relation kräves dock mellan den begångna gärningen och straffet för densamma. Den allmänna rättskänslan skulle säkerligen icke kunna förlika sig med att exempelvis en obetydlig ordningsförseelse åtföljdes av ett tämligen långvarigt frihetsstraff. Har den som begått en dylik förseelse genom sin livsföring i övrigt ådagalagt asociala tendenser — han har till exempel visat sig arbetsovillig och fört ett kringstrykande liv — må det vara befogat att samhället mot honom vidtager effektiva åtgärder. Men detta skall i så fall icke ske under formen av straff för en bagatellförseelse. Enligt de sakkunnigas mening bör alltså ungdomsfängelsets tillämpningsområde avgränsas nedåt sålunda, att brott som falla under en viss gräns aldrig kunna föranleda ådömande av ifrågavarande straff. Gränsen synes lämpligen kunna bestämmas så att brott som enligt lag ej kunna medföra strängare straff än böter uteslutas.

De sakkunniga ha icke funnit anledning att för den nya straffartens tillämpningsområde föreslå någon övre gräns med hänsyn till det begångna brottets svårhetsgrad. Även utan särskilt stadgande därom torde vara klart, att ungdomsfängelse i regel icke bör komma till användning vid brott, som enligt vanliga bestämmelser skulle in casu medföra ett mycket långt frihetsstraff. Sålunda torde ungdomsfängelse endast undantagsvis böra ifrågakomma, då ett brott måste anses förskylla vanligt frihetsstraff under tid som överstiger maximitiden för ungdomsfängelse. Att för dessa relativt mycket fåtaliga fall införa ett uttryckligt undantagsstadgande finna de sak-

kunniga icke erforderligt. Genom inrättandet av en nämnd för behandling av bl. a. frågor om ådömande av ungdomsfängelse — de sakkunniga återkomma senare härtill — och genom den föreslagna samverkan mellan domstol och nämnden torde ha vunnits betryggande garantier mot ådömande av ungdomsfängelse, då sådant straff icke bör komma till användning.

Inom det brottsområde där ungdomsfängelse kan ifrågakomma skall detta straff förbehållas brottslingar, som för sin fostran till arbete och laglydnad äro i behov av omhändertagande på en särskild för dylik fostran inrättad anstalt och som vidare äro mottagliga för den påverkan som anstalten avser att åstadkomma. Mot en lagöverträdare som, utan att röja några asociala böjelser, på grund av yttre tillfälliga omständigheter råkat i konflikt med lagen är ungdomsfängelse ej den rätta reaktionen. I sådant fall föreligger icke det behov av fostran som utgör förutsättning för ungdomsfängelse. Brottslingar av nu angivet slag böra i största möjliga utsträckning komma i åtnjutande av villkorlig dom. Därest av allmänpreventiva skäl sådan dom ej kan meddelas — och brottet ej kan sonas med böter — får vanligt tidsbestämt frihetsstraff tillgripas. En annan kategori av brottslingar som ej heller bör ådömas ungdomsfängelse är den, som visserligen är i behov av fostrande behandling men vars behov av fostran kan tillgodoses genom villkorlig dom under effektiv uppsikt. Slutligen återstår en tredje, för ungdomsfängelse olämplig brottslingskategori nämligen den som icke är mottaglig för fostrande påverkan. Om den fostrande behandling som skall meddelas genom ungdomsfängelse skall kunna medföra avsett resultat, är av nöden att hålla sådana element borta från anstalten, vilka med hänsyn till sin sinnesart och det fördärvliga inflytande de utöva på omgivningen endast försvåra arbetet med de förbättringsbara. Den erfarenhet som vunnits inom tvångsuppfostrings- och skyddshemsverksamheten har ådagalagt det oavvisliga behovet därav, att abnorma element förhindras att komma i kontakt med de uppfostringsbara. Det får därför anses såsom en angelägenhet av synnerlig vikt vid inrättandet av en sådan specialanstalt för ungdomliga förbrytare som nu ifrågasättes att tillse att de oförbätterliga ej genom sin närvaro å anstalten förstöra det resultat man vill nå.

Den fråga som närmast uppkommer är hur man skall kunna erhålla garantier, å ena sidan att de som äro i behov av fostrande behandling verkligen dömas till ungdomsfängelse i stället för vanligt frihetsstraff, och å andra sidan att sådana för vilka ungdomsfängelse är meningslöst eller eljest olämpligt icke erhålla detta straff. Med nämnda fråga sammanhänger spörsmålet om åstadkommande av nödig enhetlighet vid tillämpningen av bestämmelserna angående ungdomsfängelse. Vid övervägande härav ha de sakkunniga funnit sig böra föreslå inrättandet av en särskild nämnd för frågor angående ungdomsfängelse. Mellan nämnden och domstolarna bör enligt de sakkunnigas mening för avgörande av frågor om ådömande av ungdomsfängelse samarbete anordnas på liknande sätt som gäller enligt förvarings- och interneringslagarna. De sakkunniga vilja i detta sammanhang framhålla, att därest ungdoms-

fängelse upptages i straffsystemet såsom en särskild straffart med relativt obestämt straff, en nämnd — av skäl som angivas i den speciella motiveringen — blir nödvändig för avgörande av frågor om utskrivning från anstalten och återintagning vid brott mot utskrivningsvillkoren. Det synes naturligt, att den särskilda sakkunskap som samlas i denna nämnd jämväl kommer till användning vid prövning av frågor om ådömande av ungdomsfängelse. De sakkunniga vilja jämväl framhålla, att det med hänsyn till nämndens medverkan vid prövningen av frågan om ådömande av ungdomsfängelse torde vara möjligt att giva lagskiparen en större frihet vid denna frågas avgörande än som eljest torde ha varit tillräddig. Såsom förut angivits är det sålunda ej avsett att det enligt förslaget skall finnas något hinder att döma en person, som begått brott innan han fyllt 21 år, till ungdomsfängelse efter det han nått nämnda ålder, och vidare är det ej avsett att förslaget skall för den nya straffartens tillämpningsområde innehålla någon övre gräns med hänsyn till det begångna brottets svårhetsgrad.

I annat sammanhang lämnas närmare redogörelse för huru de sakkunniga tänkt sig nämndens organisation och arbetsformer. Givetvis bör nämndens arbete kunna organiseras på sådant sätt, att kostnaderna för nämnden stanna vid ett lågt belopp.

Enligt det upprättade lagförslaget skall domstolen, då den anser ungdomsfängelse böra användas, omedelbart döma till detta straff. Således skall icke, såsom sker vid beslut om tvångsuppfostran, först dömas till vanligt straff (böter, fängelse eller straffarbete) och sedermera detta straff utbytas mot ungdomsfängelse. Då de som insatts i allmän uppfostringsanstalt, enligt vad erfarenheten visat, ofta betrakta det såsom en orättvisa att de kvarhållas i anstalten långt utöver den i domen bestämda strafftiden, måste det anses önskvärt att den omgång som förekommer vid förordnande om tvångsuppfostran undvikes i en ny lag om ungdomsfängelse. Det måste jämväl betecknas såsom mindre riktigt att först döma till ett straff och sedan — i samma dom — sätta ett annat straff i stället för det först ådömda. Såvitt de sakkunniga kunna finna torde lagtekniska hinder icke omöjliggöra en sådan anordning, att domen lyder direkt å ungdomsfängelse.

En dom å ungdomsfängelse skall enligt det upprättade lagförslaget icke innehålla något uttalande om strafftiden. I lagen skall däremot finnas angiven en absolut maximitid för anstaltsvistelsen. Bestämmandet i det enskilda fallet av tiden för anstaltsvistelsen skall såsom nyss antytts ankomma på nämnden. Det är avsett att utskrivning i regel skall bliva villkorlig. Nämnden har då att besluta att den utskrivne under viss tid skall stå under tillsyn. Nämnden har vidare att under medverkan från ungdomsanstalten söka sörja för att den utskrivne erhåller arbete. Visar den utskrivne opålitlighet, skall han kunna återintagas i anstalten. Beträffande samtliga nu berörda frågor hänvisas närmare till specialmotiveringen.

Det av de sakkunniga upprättade lagförslaget kan genomföras utan ändring av de bestämmelser som nu gälla angående tvångsuppfostran. I viss mån skul-

le den föreslagna nya straffarten kunna betraktas såsom en påbyggnad på tvångsuppfostringsinstitutet. Detta gäller i varje fall såtillvida, att det nya institutets tillämpningsområde börjar där det äldres slutar; instituten löpa icke till någon del parallellt och det kan alltså icke komma att inträffa att domstol i något fall får att välja antingen det ena eller det andra.

Såsom redan omnämnts avviker det föreslagna förfarandet vid ådömande av ungdomsfängelse från förfarandet vid ådömande av tvångsuppfostran. Naturligtvis är det önskvärt att förfarandet vid ådömande av tvångsuppfostran reformeras sålunda, att den omgång som nu förekommer genom ådömandet av straff som sedan utbytes mot tvångsuppfostran kan undvikas. Enligt de sakkunnigas mening kan dock denna reform utan större praktisk olägenhet anstå till dess erfarenhet vunnits angående tillämpningen av den nu föreslagna lagen.

Liksom det för närvarande i viss utsträckning inträffar att ungdomar som begått brott i åldern mellan 15 och 18 år dömas till icke villkorligt tidsbestämt frihetsstraff, så kommer det efter genomförandet av ett förslag sådant som det nu framlagda att inträffa att ungdomar som begått brott i åldern mellan 18 och 21 år dömas till sådant straff. De sakkunniga anse sig icke ha anledning att i detta sammanhang närmare ingå på frågan om förvaringen av unga fångar som dömts till vanligt tidsbestämt straff, men vilja framhålla att förvaringen i största möjliga utsträckning bör ordnas så att de unga fångarna kunna hållas helt avskilda från äldre fångar.

B. Speciell motivering.

1 §.

De allmänna grunderna för den här upptagna bestämmelsen ha liksom dess huvudsakliga innehåll angivits i den allmänna motiveringen.

Vid en närmare redogörelse för innehållet torde det vara lämpligt att först behandla det fall att endast *ett* brott förövats. För en tillämpning av den föreslagna lagen kräves enligt denna paragraf till en början, att å brottet enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete. Det saknar betydelse, huruvida den tillämpliga straffsatsen innehåller allenast fängelse eller straffarbete — eller båda dessa straffarter — eller den dessutom upptager böter. Det saknar likaledes betydelse, huruvida i det föreliggande fallet det ena eller andra straffet skulle vid en tillämpning av vanliga regler kunna tänkas komma till användning. För att ungdomsfängelse skall kunna ådömas kräves emellertid, utöver det sagda, att brottet är begånget sedan den brottslige fyllt 18 men innan han fyllt 21 år. Denna regel — som är fastslagen i paragrafens första stycke — modifieras dock genom stadgandet i andra stycket. Detta stadgande är närmast föranlett av innehållet i 9 § lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran. Enligt nämnda paragraf är domstols förordnande om minderårigs insättande i allmän uppfostringsanstalt förfallet, om förordnandet ej gått i verkställighet innan den

dömde uppnått 18 år. Härav följer, att domstol icke kan förordna om en tilltalads insättande i allmän uppfostringsanstalt sedan han fyllt 18 år. Stadgandet i 1 § andra stycket i den nu föreslagna lagen avser att förebygga den situation som eljest skulle kunna inträffa, att domstol i ett givet fall vore förhindrad såväl att förordna om tvångsuppfostran som att döma till ungdomsfängelse.

Har den tilltalade begått *två eller flera* brott, är enligt första paragrafen lagen tillämplig så snart fängelse eller straffarbete kan följa å något av brotten. Finner domstolen i sådant fall ungdomsfängelse böra ådömas, skall detta utgöra straff för samtliga brotten. Jämte ungdomsfängelse får alltså ej ådömas annat straff. Meningen med ungdomsfängelse är ju, att denna straffart skall komma till användning i stället för vanligt straff i sådant fall då ungdomsfängelse lämpar sig bättre för den brottsliges rättande än vanligt straff. Vid sådant förhållande måste uppenbarligen en tillämpning av annat straff vid sidan av ungdomsfängelse vara utesluten. En förutsättning för att lagen skall kunna tillämpas i fall då den tilltalade begått flera brott är, att intet av brotten förövats efter det han fyllt 21 år. Så snart han begått något brott efter fyllda 21 år, är det således uteslutet att döma honom till ungdomsfängelse. Detta är en nödvändig konsekvens av huvudprincipen att tiden för brottet och icke den brottsliges ålder då han dömes är avgörande för frågan om användande av ungdomsfängelse. I motsats till vad sålunda gäller beträffande den övre åldersgränsen, 21 årsåldern, medför emellertid undantagsstadgandet i paragrafens andra stycke — för vars tillämpning, väl att märka, förutsattes att den tilltalade fyllt 18 år då han dömes — att det icke utgör något hinder för användande av ungdomsfängelse, att ett eller flera av de begångna brotten — eller alla — förövats innan den tilltalade nått den undre åldersgränsen, 18 årsåldern.

Föreligger brott — ett eller flera — på sätt här angivits, kan den tilltalade dömas till ungdomsfängelse även om han skulle ha fyllt 21 år innan domen faller eller verkställigheten hinner börja. Denna sak har redan berörts i den allmänna motiveringen. Utöver vad där anförts må tilläggas följande. En särskild anledning att beträffande en tilltalad som begått brott före fyllda 21 år hålla möjlighet öppen att tillgripa ungdomsfängelse även efter det han nått nämnda ålder ligger däri, att det måste anses otillfredsställande om en sådan rent yttre och tillfällig omständighet som exempelvis rannsakningstidens längd skulle kunna öva inverkan på frågan om tillämpligheten av ungdomsfängelse. Om så vore, skulle t. ex. kunna inträffa att den tilltalade genom förhållande av rättegången omöjliggjorde ådömande av ungdomsfängelse. Möjligheten att använda ungdomsfängelse för en tilltalad som fyllt 21 år bör givetvis ej begagnas i fall då någon längre tid förflutit sedan han nådde nämnda ålder och ej heller i fall då hans utveckling väl motsvarar den för hans ålder normala. Angående de garantier mot missbruk av denna möjlighet som förslaget innehåller hänvisas till den allmänna motiveringen.

Det må här anmärkas, att påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen ej kan ifrågakomma där någon dömes till ungdomsfängelse. Dylik påföljd må näm-

ligen enligt vad som stadgas i sagda paragraf ej ådömas, där ej det begångna brottet varder belagt med straffarbete i minst sex månader.

2 §.

Med denna paragraf skall jämföras dels 3 § första stycket och dels 17 § andra stycket. Enligt dessa stadganden kan under vissa förhållanden ungdomsfängelse träda i stället för annat tidigare ådömt villkorligt straff. Stadgandena utgöra motsvarighet till vad 5 kap. 3 § strafflagen innehåller angående utbyte av villkorligt straff mot tvångsuppfostran.

Nyss omnämnda stadganden i den föreslagna nya lagen torde i vad de avse utbyte av villkorligt straff mot ungdomsfängelse lämpligen behandlas i ett sammanhang. Följande fall beröras av ifrågavarande stadganden:

1. Den tilltalade har begått brott, varå enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete, och erhållit villkorlig dom. Efter domens meddelande men före prövotidens slut begår han nytt brott, varå enligt lag kan följa straff som nyss nämnts.

2. Den tilltalade har begått sådant brott och erhållit sådan dom som i 1. första punkten sägs. Efter domens meddelande men före prövotidens slut begår han nytt brott, varå enligt lag icke kan följa fängelse eller straffarbete.

3. Den tilltalade har begått sådant brott och erhållit sådan dom som i 1. första punkten sägs. Utan att han gjort sig skyldig till nytt brott förklaras sedermera anståndet med straffet förverkat.

4. Den tilltalade har begått brott, varå enligt lag icke kan följa fängelse eller straffarbete, och erhållit villkorlig dom. Efter domens meddelande men före prövotidens slut begår han nytt brott, varå enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete.

Beträffande fallen 1 och 4 är att tillämpa 17 § andra stycket i lagen (jämfört med 1 §). Om domstolen för det nya brottet jämlikt 1 § dömer till ungdomsfängelse — det förutsättes att det nya brottet är begånget å sådan tid att enligt vad i 1 § angives ungdomsfängelse kan ifrågakomma — träder jämlikt 17 § andra stycket det för det nya brottet ådömda straffet av ungdomsfängelse i stället för det tidigare ådömda villkorliga straffet.

Fallet 2 regleras genom 2 § och 17 § andra stycket. Då enligt lag å det nya brottet ej kan följa fängelse eller straffarbete, skulle enligt huvudregeln i 1 § ungdomsfängelse ej kunna användas. För detta fall stadgas emellertid i 2 § att domstolen, ändå att å det nya brottet enligt lag ej kan följa fängelse eller straffarbete, må döma till ungdomsfängelse. Sker så träder jämlikt 17 § andra stycket detta i stället för det tidigare ådömda villkorliga straffet. Det kan anmärkas, att stadgandet i 2 § icke står i överensstämmelse med vad i den allmänna motiveringen anförts därom att ungdomsfängelse ej bör ifrågakomma såsom straff för en bagatellförseelse. Den bristande överensstämmelsen är emellertid mera teknisk än reell. I själva verket förhåller det sig ju i fall som avses i 2 § så, att ungdomsfängelse kommer att utgöra straff såväl för det äldre grövre brottet som för den senare bagatellförseelsen. Det är dessutom

att märka att ungdomsfängelse ingalunda enligt 2 § är obligatoriskt. Hänsyn skall naturligtvis — som alltid vid prövning av fråga om användande av ungdomsfängelse — tagas till den brottsliges hela livsföring.

Fallet 3 behandlas i 3 § första stycket. Enligt den bestämmelse som här meddelas kan domstolen utbyta den förut ådömda villkorliga straffdomen mot beslut om ungdomsfängelse.

Följande två fall beröras icke av stadgandena i lagförslaget:

a) Den tilltalade har begått brott, varå enligt lag icke kan följa fängelse eller straffarbete, och erhållit villkorlig dom. Efter domens meddelande men före prövotidens slut begår han nytt brott, varå ej heller enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete.

b) Den tilltalade har begått sådant brott och erhållit sådan dom som i a) första punkten sägs. Utan att han gjort sig skyldig till nytt brott förklaras sedermera anståndet med straffet förverkat.

I fallen a) och b) kan alltså ungdomsfängelse icke ifrågakomma.

En granskning av de olika fall som här omnämnts torde giva vid handen, att den princip är genomförd i lagförslaget att en person ej får dömas till ungdomsfängelse med mindre han (minst) en gång — varom nu är fråga — begått brott, varå enligt lag kan följa fängelse eller straffarbete. Har han — såsom i fallen a) och b) härövan — icke begått något brott som är belagt med fängelse eller straffarbete, kan han ej dömas till ungdomsfängelse. Vad angår det fall att en person, sedan han begått ett brott och därför erhållit villkorlig dom, under prövotiden förövar nytt brott, är det emellertid — för frågan huruvida ungdomsfängelse kan användas — likgiltigt om det är det förra eller det senare brottet som enligt lag kan medföra fängelse eller straffarbete.

I anslutning till vad som anförts angående utbyte av villkorligt vanligt straff mot ungdomsfängelse vilja de sakkunniga upptaga till behandling frågan, huruvida det kan anses påkallat att införa möjlighet att meddela villkorlig dom beträffande — omedelbart ådömt — ungdomsfängelse. Mot en sådan anordning kan till en början invändas, att ungdomsfängelse är avsett och konstruerat såsom straff för sådana som äro i behov av omhändertagande, med andra ord för sådana som icke kunna förväntas låta sig rätta genom villkorlig dom. Under sådana förhållanden torde det vara principiellt oriktigt att medgiva anstånd med ungdomsfängelse. Då möjlighet finnes att utbyta villkorligt vanligt straff mot ungdomsfängelse, torde vidare kunna anföras, att praktiskt behov av den ifrågasatta anordningen icke finnes. Egentligen bör det anses såsom en vinst, att frågan huruvida ungdomsfängelse skall tillgripas avgöras icke i det första målet utan först på det senare stadium då den villkorliga domen förverkas. Såsom material för bedömande av den brottslige föreligger då ej allenast utredningen i nämnda mål utan jämväl upplysningarna angående hans uppförande under prövotiden. Domstolen är således i den förmånliga ställningen att kunna grunda sin prövning på ett fylligare material än som fanns tillgängligt när målet avgjordes.

3 §.

Beträffande 3 § första stycket hänvisas till vad som anförts under 2 §.

I annat sammanhang har redan omnämnts innehållet i 9 § lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppföstran. Enligt upplysning från uppfostringsanstalten å Bona har det i åtminstone fyra fall hänt att detta stadgande kommit i tillämpning. Det har syntts lämpligt att möjlighet beredes att då på grund av bestämmelsen i fråga förordnande om minderårigs insättande i allmän uppfostringsanstalt förfaller — vilket visserligen torde sällan inträffa — låta ungdomsfängelse träda i stället för det förut ådömda straffet. Bestämmelse härom har meddelats i 3 § andra stycket.

4 §.

I denna paragraf ha upptagits de materiella förutsättningarna för ådömande av ungdomsfängelse.

De underåriga kriminella utgöras av ett mycket heterogent material. De förete stora olikheter i avseende å anlagen och de ha påverkats av vitt skilda miljöförhållanden. Bland dem finnas sådana som drivits till brott av vidriga yttre omständigheter av tillfällig natur — omständigheter inför vilka kanske de flesta andra unga skulle ha reagerat på samma sätt. Bland dem finnas vidare sådana som utan att äga utpräglade brottsliga anlag varit utsatta för mera varaktig påverkan från en ogynnsam miljö och därför råkat i kontakt med strafflagen. Bland dem finnas slutligen sådana som på grund av konstitutionella defekter eller förvärvad själslig bristfällighet äro tämligen förutbestämda att komma i konflikt med samhället. Även om olika typer sålunda kunna urskiljas inom den stora massan underåriga kriminella, kunna likväl inga skarpa gränser uppdragas kring några bestämda grupper. Det blir därför lagskiparens uppgift att med tillämpning av den i den allmänna motiveringen angivna principen — att ungdomsfängelse skall användas på dem som äro i behov av omhändertagande för särskild fostran och utbildning och som vidare äro mottagliga för sådan behandling — bestämma vilka som skola dömas till ungdomsfängelse. Av vikt är därvid att beakta, att det fordras ett visst mått av moralisk och intellektuell utrustning hos den brottslige för att det skall vara möjligt att påverka honom på sätt som är avsett med ungdomsfängelse. Det gäller med andra ord att från behandling i ungdomsanstalten utsortera de sinnessjuka och imbecilla samt de på annat sätt abnorma. Om anstaltens arbete med de mera normalt utrustade skall kunna nå det åsyftade resultatet är det nödvändigt, att anstalten befrias från den olösliga uppgiften att söka göra socialt användbara människor av sådana, om vilka man på förhand vet att de äro oemottagliga för påverkan av det slag som anstaltsbehandlingen — och den på denna följande eftervårdande verksamheten — kan åstadkomma. Frågan om avskiljande av dem som äro sinnessjuka eller imbecilla eller eljest befinna sig i sådant sinnestillstånd som är att hänföra under 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen innefattar visserligen ett ämne som tillhör straffrättskipningen överhuvud. De

sakkunniga ha emellertid ansett nödigt, att genom särskilda bestämmelser i förslaget skapa garantier att i erforderliga fall undersökning av sinnesbeskaffenheten kommer till stånd beträffande sådana som ifrågasättas till erhållande av ungdomsfängelse. De sakkunniga återkomma härtill vid behandlingen av 7 och 8 §§.

Enligt 4 § skall vid prövning av frågan, huruvida ungdomsfängelse bör användas, hänsyn tagas till såväl brottets beskaffenhet som den brottsliga personliga utveckling,andel och levnadsomständigheter i övrigt; ungdomsfängelse skall komma till användning, där de upplysningar som vunnits i nu angivna hänseenden giva skälig anledning antaga, att ungdomsfängelse är för den brottsliga rättande lämpligare än annat straff d. v. s. det straff han skulle erhålla därest han ej dömdes till ungdomsfängelse.

Den brottsliga gärningen i och för sig lämnar ofta upplysning om brottslingens beskaffenhet. Sålunda kan ett brott vara utfört på så planlöst, klumpigt eller oförsiktigt sätt att det utgör anledning till antagande att en utpräglad förståndssvaghet föreligger. I andra fall kan brottet framstå såsom ett symptom på abnorma drifter; så är händelsen med vissa sexualbrott, grymhetsbrott och skadegörelsebrott. Vidare erinras här om att ungdomsfängelse, såsom de sakkunniga uttalat i den allmänna motiveringen, i regel icke bör komma till användning vid brott som enligt vanliga bestämmelser skulle in casu medföra ett mycket långt frihetsstraff.

Då det gäller att bedöma, huruvida ungdomsfängelse kan lämpa sig för en viss individ, måste avseende fästas vid hans kroppsliga utveckling samt hans intellektuella och moraliska nivå. Ungdomsfängelse är icke avsett för den som nått en mognad vilken överstiger den som får anses normal i 21 årsåldern. Å andra sidan är det ej heller avsett för den, som intellektuellt står så lågt att han icke förmår tillägna sig utbildningen inom anstalten, och ej heller för den som är moraliskt hopplös.

Avseende skall enligt 4 § vidare fästas vid den brottsliga »andel» och hans »levnadsomständigheter i övrigt». Hit äro att hänföra sådana förhållanden som hemmets beskaffenhet, hans uppförande i hemmet, hans sätt att sköta skolarbetet, hans hållning gentemot kamrater och lärare, hans utveckling under puberteten, hans sysselsättning, arbetsvillighet, möjlighet att erhålla och behålla arbete, beskaffenheten av hans umgänge, hans yrkesmiljö o. s. v. Särskilt beaktande kräva miljöförhållandena vid tiden för brottets begående. I själva verket torde kunna sägas, att ungdomsfängelse är avsett framför allt för sådana moraliskt och intellektuellt påverkningsbara individer, vilka ha behov av att komma bort ur en för dem ogynnsam miljö — vartill måste räknas ej allenast en miljö som direkt drar ned dem utan även en miljö som är oförmögen att höja dem — för att få lära sig ordentligt arbete, om möjligt ett yrke som kan skänka dem försörjning. Åt miljöförhållandena torde böra ägnas särskild uppmärksamhet i sådana fall, då valet står mellan villkorlig dom och ungdomsfängelse — och sådana fall lära ej bliva sällsynta. Det torde nämligen få anses utgöra en förutsättning för villkorlig dom, att den tilltalade befinna sig i eller kan placeras i en för honom relativt gynnsam omgivning.

Beträffande skälen för inrättandet av den här föreslagna nämnden hänvisas till den allmänna motiveringen.

Paragrafen är avfattad med 4 § lagen den 22 april 1927 om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare såsom förebild. Från sistnämnda paragraf avviker emellertid den nu förevarande så tillvida, att stadgandet om chefens för fångvårdsstyrelsen självskrivna ledamotskap i nämnden utesluts samt att bestämmelse upptagits därom att minst en av ledamöterna skall äga särskild erfarenhet i uppfostringsfrågor.

Det är avsett att Konungen med stöd av 23 § i lagen skall utfärda närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet.

För erforderlig föredragning av mål, i vilka domstol inhämtat yttrande från nämnden, torde krävas en särskild hos nämnden anställd tjänsteman. Denne synes tillika kunna fungera såsom sekreterare. Vid behandling av ärenden som avse av domstolar begärda yttranden skulle ungdomsanstaltens styresman självfallet kunna till följd av sin erfarenhet lämna värdefulla anvisningar och råd. Någon ovillkorlig skyldighet för nämnden att låta styresmannen vara närvarande vid behandlingen av dessa ärenden torde emellertid ej böra finnas. Önskar nämnden inhämta styresmannens mening, kan nämnden allt efter omständigheterna tillkalla honom eller begära hans skriftliga yttrande. Vid behandling av frågor rörande frigivning, utskrivning på prov, återtagande till anstalten m. m. bör styresmannen däremot alltid vara närvarande. I dylika ärenden torde han jämväl böra tjänstgöra såsom föredragande. En sådan anordning förutsätter givetvis, antingen att nämnden sammanträder å anstalten eller att styresmannen infinner sig å sammanträdesorten.

Man är därmed inne på frågan om nämndens lokala förankring. Enligt de sakkunnigas mening tala övervägande skäl för att nämnden lokaliseras till Stockholm. Behovet att ständigt äga tillgång till personer, som äro lämpliga såsom ledamöter i nämnden och villiga att åtaga sig det med ledamotskapet förenade ansvaret och arbetet, torde bäst tillgodoses om nämnden förlägges till huvudstaden. En sådan förläggning medför naturligtvis icke att Kungl. Maj:t är vid ledamotsvalet bunden att hålla sig inom huvudstaden och dess närmaste omgivningar. Men å andra sidan måste vid utseende av ledamöter beaktas, att de utsedda skola vara i tillfälle att infinna sig å den vanliga sammanträdesorten så ofta det påkallas. För en förläggning av nämnden till Stockholm talar vidare det skälet, att tillfälle bör finnas för nämnden att lätt komma i kontakt med fångvårdsstyrelsen i sådana frågor som sammanhånga med nämndens verksamhet. Det samarbete mellan styrelsen och nämnden, som utgör en av förutsättningarna för att behandlingen å ungdomsanstalten skall kunna så ordnas att resultatet blir tillfredsställande, befordras säkerligen bäst därigenom att möjlighet finnes till personliga överläggningar mellan ledamöterna i de båda institutionerna. Slutligen må framhållas, att det måste vara av värde för nämndens verksamhet att den är lokaliserad till den ort där den centrala förvaltningen är förlagd.

Därest nämnden, såsom de sakkunniga förorda, förlägges till Stockholm, bör

ungdomsanstalten för män ej placeras på sådant avstånd från huvudstaden att långa tidskrävande resor försvåra för nämnden att uppehålla kontakten med anstalten. Nämnden bör då och då hålla sammanträden å anstalten. Det kan befinnas lämpligt att någon av ledamöterna får till särskild uppgift att genom täta besök å anstalten skaffa sig noggrann kännedom om förhållandena i allmänhet och de intagna i synnerhet. Vid bestämmande av platsen för anstalten får hänsyn vidare tagas därtill att styresmannen, såsom framgår av det förut anförda, måste infinna sig i Stockholm, så ofta hans närvaro vid nämndens sammanträden därstädes är behövlig.

I det föregående har omnämnts förläggningen av en ungdomsanstalt för män. I fråga om kvinnliga brottslingar i motsvarande åldersklasser ligger saken så till, att det antal som kan tänkas erhålla ungdomsfängelse är så ringa att en särskild anstalt för förvaringen av dem knappast är tänkbar. I allt fall lär, tills någon erfarenhet angående platsbehovet vunnits, deras förvaring få ordnas genom iordningställande av en särskild avdelning å någon redan existerande anstalt. Om i anledning härav anstalten för kvinnor skulle komma att ligga på något längre avstånd från Stockholm än som kunde vara önskvärt, synes detta vara av underordnad betydelse.

6 §.

För att nämnden skall få tillfälle att på avsett sätt medverka vid avgörandet av frågan om användande av ungdomsfängelse, har i denna paragraf stadgats skyldighet för domstolen att från nämnden inhämta yttrande i saken före målets avgörande. Av praktiska skäl låter det sig naturligtvis icke göra att kräva yttrande från nämnden i alla fall, då en lagöverträdelse av det slag som anges i 1 § blivit begången av en 18—20 åring. Beträffande fall som avses i sistnämnda paragraf har stadgandet därför givits det innehåll, att nämndens yttrande skall inhämtas om domstolen finner böter, disciplinsstraff — enligt strafflagen för krigsmakten — eller villkorlig straffdom icke kunna eller böra ådömas. Vad angår fall som avses i 2 eller 3 § är däremot föreskriften om yttrande från nämnden obligatorisk.

Då i fall som omförmäles i 3 § andra stycket saken ej vidare är föremål för behandling inför domstol, har upptagits ett särskilt stadgande, enligt vilket det i dylikt fall ankommer på den myndighet som skulle befordra straffet till verkställighet att på sätt eljest åligger vederbörande domstol inhämta yttrande från nämnden. Om nämnden sedan finner att ungdomsfängelse bör ådömas, skall det enligt 6 § andra stycket sista punkten ankomma på den domstol som sist dömt i målet att avgöra frågan, huruvida sådant straff skall ådömas. När verkställighetsmyndigheten mottagit yttrande från nämnden av nyss angivet innehåll, har den således att hänskjuta saken till domstolen.

Nämndens yttrande i den till nämnden hänskjutna frågan, huruvida ungdomsfängelse bör ådömas, har för domstolen samma betydelse som interneringsnämndens yttrande har i ärenden som avses i lagen den 22 april 1927 om internering av återfallsförbrytare och lagen samma dag om förvaring av förmin-

skat tillräkneliga förbrytare. Har nämnden funnit ungdomsfängelse icke böra ådömas, är domstolen alltså lagligen förhindrad att använda detta straff. Har nämnden däremot funnit ungdomsfängelse böra ådömas, har domstolen fria händer att döma eller att icke döma till ungdomsfängelse. Det torde emellertid vara att förvänta att domstolarna komma att följa nämnden, även där dess yttrande går i tillstyrkande riktning. Om en underdomstol i sådant fall ej dömer till ungdomsfängelse, synes det finnas anledning för vederbörande åklagare att fullfölja målet till högre rätt.

7 §.

I lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom ha upptagits vissa föreskrifter angående särskild förundersökning för vinnande av utredning, huruvida erforderliga förutsättningar för villkorlig dom finnas. Enligt 25 § första stycket i nämnda lag skall förundersökning i regel företagas då någon som fyllt 18 år blivit häktad för ett av honom erkänt brott, i vars straffsats ingår straffarbete i sex månader eller kortare tid eller fängelse i ett år eller kortare tid. I annat fall, då villkorlig dom kan ifrågakomma för en person som fyllt 18 år, må förundersökning företagas där sådan prövas erforderlig. Såsom framgår av det redan sagda är syftet med förundersökning varom stadgas i nämnda lag att vinna utredning, huruvida den tilltalade bör erhålla villkorlig dom. Varken i nämnda lag eller på annat ställe förekomma några bestämmelser som möjliggöra förundersökning beträffande personer över 18 år i sådana fall då med hänsyn till straffsatsen för det begångna brottet villkorlig dom ej kan ifrågakomma.

Uppenbarligen är det i allmänhet av stor vikt att utredningen i brottmål blir så fullständig och tillförlitlig som möjligt, men kravet på utredningsmaterialets fullständighet och tillförlitlighet gör sig med särskild styrka gällande, när fråga är om en ungdomlig brottsling. Förevarande paragraf i lagförslaget är, vad angår mål i vilka uppkommer fråga om ådömande av ungdomsfängelse, avsedd såsom en garanti för tillgodoseende i möjligaste mån av nyssnämnda krav. Enligt paragrafen skall, när domstol beslutar inhämta yttrande från nämnden huruvida ungdomsfängelse bör ådömas, alltid — oavsett vad som föreskrives i lagen angående villkorlig straffdom — ha företagits förundersökning på sätt stadgas om förundersökning enligt sagda lag. Vad sålunda föreskrives utgör icke något hinder för domstolen att utan särskild förundersökning döma den tilltalade till böter eller disciplinstraff eller använda villkorlig dom; en annan sak är huruvida domstolen enligt lagen angående villkorlig straffdom bör föranstalta om förundersökning innan villkorlig dom ådömes. Enligt det nu föreslagna stadgandet är domstolen emellertid förhindrad att besluta inhämta yttrande från nämnden innan förundersökning företagits.

Andra stycket i 7 § avser framför allt sådana fall som finnas omnämnda under 1—4 i motiveringen till 2 §. Därest förundersökning skett i det tidigare målet och det är uppenbart att inga förändringar av någon betydelse sedan

dess inträtt, har domstolen enligt innehållet i detta stycke möjlighet att godtaga den tidigare verkställda förundersökningen. Domstolen äger således besluta inhämta yttrande från nämnden utan att dessförinnan ha föranstaltat om förundersökning jämväl i det nya målet.

De sakkunniga vilja här erinra om föreskriften i 3 § instruktionen den 20 juni 1924 för förundersökare. Är anledning misstänka att den tilltalade lider av svårare kroppslig sjukdom eller av själslig sjukdom eller defekt, bör enligt vad här föreskrives förundersökaren, där så kan ske, införskaffa läkarintyg rörande den tilltalade. Det torde, under hänvisning till vad de sakkunniga förut anfört angående nödvändigheten av att själsligen defekta element hållas borta från ungdomsanstalten, vara påkallat att betona angelägenheten därav att nämnda föreskrift verkligen iakttages. De sakkunniga vilja jämväl framhålla såsom lämpligt att läkarintyg som här avses avfattas enligt fastställt formulär. Den läkarundersökning som kommer till stånd i sammanhang med förundersökning kan visserligen icke innefatta mera än dels en vanlig undersökning av den kroppsliga utrustningen och dels en i anslutning därtill företagen summarisk undersökning av sinnesbeskaffenheten. Vid en dylik undersökning av sinnesbeskaffenheten böra dock åtminstone svårare rubbningar i själsverksamheten bliva uppdagade. Undersökningen kan således giva anledning till inhämtande av utlåtande angående sinnesbeskaffenheten.

I detta sammanhang må jämväl erinras om angelägenheten av att upplysning vinnes — vare sig nu detta sker genom förundersökarens försorg eller direkt genom domstolens — huruvida den tilltalade genomgått svåra hjärnsjukdomar eller andra sjukdomar, som enligt erfarenheten pläga angripa nervsystemet, eller han varit utsatt för svåra huvudskador. Dylika sjukdomar eller skador kunna nämligen, särskilt om de inträffat under barndomen, medföra bestående rubbningar i den själsliga utvecklingen.

8 §.

Det har syns de sakkunniga nödvändigt, att nämnden erhåller möjlighet att, där så finnes påkallat, få till stånd undersökning av den tilltalades sinnesbeskaffenhet. Enligt denna paragraf har nämnden i sådant fall att göra framställning hos domstolen eller, där målet är anhängigt vid häradsrätt, hos domaren om införskaffande av sådant utlåtande. Dylik framställning skall alltid efterkommas; någon prövningsrätt beträffande befogenheten av framställningen tillkommer ej domstolen eller domaren. Anledningen till att nämnden icke tillerkänts rätt att själv direkt hos vederbörande sjukvårdsläkare eller hos medicinalstyrelsen infordra utlåtande är den, att vissa av stadgandena i 6 kap. sinnessjuklagen angående undersökning av tilltalade förutsätta åtgärd av domstol; detta är framför allt fallet med 42 § andra stycket och 43 § tredje stycket. Vid sådant förhållande torde det vara lämpligt, att ärendet i dess helhet handläggas i vanlig ordning av domstolen eller domaren.

Enligt avfattningen av 8 § i förslaget skall det ankomma på *domstolen* eller, där målet är anhängigt vid häradsrätt, på *domaren* att införskaffa det av

nämnden begärda utlåtandet. Enligt vanliga regler äger domaren icke någon befogenhet att själv inhämta utlåtande angående tilltalads sinnesbeskaffenhet; beslut härom ankommer på domstolen. I förevarande fall har emellertid, där målet är anhängigt vid häradsrätt, för tids vinnande domaren ålagts att efter framställning från nämnden begära utlåtande angående den tilltalade. Stadgandet härom föranleder givetvis icke någon befogenhet för domaren utöver vad som framgår av ordalagen. Uppkommer exempelvis fråga om meddelande av förordnande enligt 43 § tredje stycket sinnessjuklagen, ankommer således dylikt förordnande alltjämt på domstolen.

Sedan begärt utlåtande från läkare blivit avgivet, tillkommer det nämnden — och icke domstolen — att pröva huruvida jämväl medicinalstyrelsens utlåtande bör infordras.

9 §.

I regel får ådömt straff icke gå i verkställighet förrän beslutet därom vunnit laga kraft. Från denna regel finnas emellertid vissa undantag. Sålunda gäller att straffarbete på viss tid och fängelse skall gå i verkställighet, om den dömde förklarar sig nöjd eller underlåter att anföra besvär. Dessa undantag äro dock i detta sammanhang av mindre intresse. Ett annat undantag förekommer i 2 § lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran, vilken paragraf innehåller att dylikt förordnande skall gå i verkställighet genast utan hinder däraf att det ej vunnit laga kraft.

Enligt de sakkunnigas mening kunna för omedelbar verkställighet av beslut om ungdomsfängelse anföras i huvudsak enahanda skäl, som föranlett det nämnda undantaget beträffande förordnande om tvångsuppfostran. Det är sålunda av vikt att den dömde icke får tillfälle att genom undanhållande förhåla verkställigheten till dess han nått en ålder då straffet kan anses mer eller mindre förfelat. Vad angår möjligheten för honom att vinna ändring i beslutet erinras, att beslut om ungdomsfängelse förutsätter enighet mellan nämnden och domstolen om lämpligheten av detta straff. Att en överdomstol, när sådan enighet föreligger, skulle vara av annan mening angående lämpligaste straffet förefaller mycket osannolikt. Naturligtvis kan en fullföljd av målet vara befogad på grund av läget i bevisfrågan. Härtill har förslaget jämväl tagit hänsyn på det sätt, att domstolen erhållit möjlighet att i särskilt fall förordna att beslutet ej skall gå i verkställighet förrän det vunnit laga kraft. Det står domstolen öppet att meddela sådant förordnande jämväl på annan grund än den nyss antydda. I något enstaka fall torde exempelvis kunna inträffa, att mycket ömmande omständigheter — en nära anhörigs sjukdom eller liknande — tala för anstånd med verkställigheten.

10 §.

Syftet med ungdomsfängelse är, såsom i annat sammanhang angivits, att fostra de dömda till arbetsamhet och laglydnad. För att detta syfte skall kun-

na nås förutsättes bland annat, att å den anstalt där de intagas finnes tillfälle att i möjligaste mån bereda var och en sådant arbete som är lämpligt och nyttigt för honom icke allenast på det sätt att det stärker honom psykiskt och fysiskt och utvecklar arbetslusten utan ock sålunda att han kan draga nytta därav för sin försörjning sedan han lämnat anstalten.

Enligt allmän erfarenhet är särskilt för yngre fångar arbete i det fria — jordbruk, trädgårdsskötsel och skogsbruk — av särskilt värde. Ungdomsanstalten för män bör därför vara så anordnad, att dylikt arbete kan beredas alla dem som lämpa sig därför. Detta kräver att till anstalten hör en relativt stor jordbruksdomän. Sådana, för vilka av en eller annan anledning hantverk är lämpligare, böra sysselsättas därmed, och hantverksdriften inom anstalten bör fördelas på olika hantverksgrenar.

Enligt de sakkunnigas mening är det uteslutet, att någon av de nuvarande fångvårdsanstalterna skulle kunna komma till användning såsom förvaringsanstalt för manliga ungdomsfångar. Redan dessa anstalters belägenhet i eller i omedelbar närhet av städer omöjliggör detta. Därest fångarna skola kunna sysselsättas under någorlunda fria former utomhus, kräves uppenbarligen att anstalten är belägen på landet samt på sådant avstånd från tätbebyggda samhällen att fångbehandlingen går fri från de störningar dylika samhällen kunna åstadkomma. Enligt de sakkunnigas mening kommer det alltså — om de principer för behandlingen som ligga till grund för förslaget vinna gillande — att bli nödvändigt att anordna en ny anstalt för manliga ungdomsfångar. Angående denna anstalts belägenhet i förhållande till huvudstaden ha de sakkunniga redan uttalat sig vid behandlingen av 5 §. Av den nya anstaltens anslutning till fångvården följer, att den liksom andra fångvårdsanstalter kommer att sortera under fångvårdsstyrelsen. Fångvårdsstyrelsens arbetsområde begränsas emellertid genom de befogenheter som tilläggas den förut omtalade nämnden. I stort sett skulle fördelningen bli den att, i analogi med förhållandena beträffande internering av återfallsförbrytare och förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare, fångvårdsstyrelsen skulle handlägga ekonomiska och administrativa frågor och nämnden frågor om kvarhållande, utskrivning, återtagande och liknande; den närmare fördelningen torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Såsom de sakkunniga vid behandlingen av 5 § framhållit lärer, med hänsyn till det ringa antal kvinnor som kan förväntas erhålla ungdomsfängelse, förvaringen av dem åtminstone tillsviðare få ordnas genom inrättande av en särskild avdelning å någon redan existerande anstalt. De sakkunniga lämna öppet, huruvida för ändamålet skall användas kvinnofängelset i Växjö eller någon annan statlig eller någon icke statlig anstalt. Så som 10 § är avfattad, har Kungl. Maj:t möjlighet att härutinnan förfara på sätt som kan befinnas mest lämpligt.

Därest det under verkställighet av fängelse eller straffarbete upptäckes att en fånge lider av rubbning i själsverksamheten, överflyttas han till någon av de särskilda inom fångvården inrättade sinnessjukavdelningarna. De sakkunniga förutsätta, att innehållet i 10 § icke lägger hinder i vägen för lik-

nande överflyttning, där någon som dömts till ungdomsfängelse och intagits på ungdomsanstalt befinnes lida av rubbning i själsverksamheten.

I detta sammanhang vilja de sakkunniga framhålla, att starka skäl tala för införandet av möjlighet att till förvaringsanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare överföra och därstädes under erforderlig tid kvarhålla fångar — såväl äldre som yngre — vilka under straffverkställigheten befunnits vara av sinnesbeskaffenhet varom sägs i 5 kap. 6 § strafflagen och vilka äro att anse såsom vådliga för annans säkerhet till person eller egendom.

11 och 12 §§.

I den allmänna motiveringen ha de sakkunniga i stora drag angivit, huru de tänkt sig att den föreslagna nya straffarten bör anordnas. De sakkunniga ha i sammanhang därmed berört frågan huru — sedan strafftiden lämnats obestämd i domstolens dom — det skall avgöras när straffverkställigheten skall upphöra. Mellan en dom å vanligt frihetsstraff och en dom å ungdomsfängelse enligt förslaget kommer nämligen att bestå den påtagliga yttre skillnaden, att i den förra domen strafftiden är bestämd — angiven i vissa månader eller år — under det att i den senare domen icke förekommer något uttalande om strafftiden; domstolen dömer allenast till ungdomsfängelse och strafftidens längd får bestämmas vid verkställigheten. Enligt de sakkunnigas mening är det så som förevarande rättsinstitut konstruerats ej möjligt att överlämna detta bestämmande åt domstolen som dömt i saken. Bestämmandet förutsätter en noggrann kännedom om anstaltsbehandlingen i allmänhet och om dess effekt i det enskilda fallet i synnerhet. Bestämmandet bör vidare ske i sammanhang med att anordningar träffas för att bereda den dömda sysselsättning efter utskrivning och, om så påkallas, ställa honom under uppsikt. Slutligen är det ett oavvisligt krav att enhetliga principer tillämpas i utskrivningsfrågor. Med hänsyn till nu angivna förhållanden ha de sakkunniga funnit erforderligt, att frågor om utskrivning från ungdomsanstalten handläggas av en för hela riket gemensam myndighet som står i nära kontakt med anstalten. Såsom redan tidigare angivits innefattar förslaget härutinnan, att bestämmandet i dessa frågor skall ankomma på den förut omnämnda nämnden.

Oavsett att nämnden genom sin sammansättning och den erfarenhet den förvarvar torde komma att äga förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt handhåva ifrågavarande uppgift synes emellertid påkallat att en maximitid för anstaltsvistelsen finnes angiven i lagen. De sakkunniga föreslå att maximitiden bestämmas till fyra år. För en maximitid av denna längd talar bland annat det skälet att ungdomsfängelse då kan, om i det enskilda fallet så finnes lämpligt, användas även för förbrytare som begått jämförelsevis svåra brott. Ur allmänpreventiv synpunkt torde det jämväl kunna vara av vikt att maximitiden ej bestämmas för kort. Såsom regel bör naturligtvis utskrivning kunna ske långt före maximitidens utgång. Någon absolut minimitid för anstaltsvistelsen har ej stadgats, men med hänsyn till att en fostrande behand-

ling sällan kan förväntas giva varaktigt resultat, därest den ej omfattar åtminstone ett år, har föreskrivits att utskrivning ej må ske tidigare än efter ett år med mindre särskilda skäl därtill äro.

Utskrivning skall givetvis ske när den dömde vunnit sådan stadga i sinnesriktning och uppförande, att man kan hysa grundad förhoppning om att han skall förhålla sig väl utom anstalten. Dessutom bör utskrivning kunna ske i sådant fall som det, att vidare fängelsevistelse är utesluten av den anledning att den dömde för svårartad obotlig sjukdom intagits på sjukvårdsinrättning. Att i lagen angiva de tämligen självklara principer som nämnden har att tillämpa i utskrivningsfrågor ha de sakkunniga ej funnit erforderligt.

Därest i något fall fråga skulle väckas huru maximitiden för anstaltsvistelsen bör beräknas, torde innehållet i lagen den 1 juli 1898 innefattande vissa bestämmelser om beräkning av strafftid kunna analogiskt tillämpas. I övrigt lära, med hänsyn till strafftidens obestämdhet och utskrivningens beroende av den dömdes uppförande, de spörsmål som avhandlas i nämnda lag sakna egentlig praktisk betydelse när fråga är om ungdomsfängelse.

Enligt förslaget är utskrivning antingen slutlig (frigivning) eller villkorlig (utskrivning på prov). Frigivning är avsedd att komma till användning — förutom i det mindre praktiska fallet att någon kvarhållits ända till maximitidens utgång — egentligen endast i fall då sådan tillsyn som skall inträda vid utskrivning på prov ej kan anordnas. Det kan exempelvis inträffa, att den dömde enligt vad nämnden med visshet har sig bekant kommer att omedelbart i sammanhang med utskrivningen lämna riket för varaktig vistelse utomlands. I dylikt fall är det tydligen icke någon mening med en utskrivning på prov med efterföljande tillsyn. Bortsett från sådana sällsynta undantagsfall är det emellertid avsett att utskrivningen skall ske på prov. Med införande av institutet utskrivning på prov ha de sakkunniga velat förebygga, att övergången från fängelsedisciplinen till en obegränsad frihet blir alltför plötslig. Den villkorliga utskrivningen utgör ett mellanstadium, under vilket vederbörande visserligen tillåtes vistas utom anstalten men samtidigt ålägges att iakttaga vissa föreskrifter beträffande vistelseort, sysselsättning m. m.; om han bryter mot dessa föreskrifter, riskerar han att omedelbart återtagas till anstalten. Liknande anordning tillämpas enligt vad förut påpekats inom närliggande vårdområden och har där visat sig synnerligen betydelsefull ur fostringssynpunkt.

De bestämmelser som erfordras för anordnande av tillsyn över de på prov utskrivna torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Härvid kan ledning hämtas från stadgandena angående övervakning över villkorligt dömda, dock att i fråga om de på prov utskrivna nämnden skall ha att fullgöra sådana funktioner som enligt lagen angående villkorlig straffdom ankomma på vårdnadsdomstolen.

13 §.

I fråga om tillsynstidens längd kunna olika meningar framställas utan att fullt säkra grunder för den enas eller den andras företräde kunna

åberopas. Å ena sidan kan framhållas, att det bör vara till gagn för den utskrivne att han under en relativt lång tid får den hjälp och det stöd som tillsynen avser att skänka. Men å andra sidan kan anföras, att det kan giva anledning till irritation och till trots från den utskrivnes sida om han under en tid som synes honom alltför lång blir utsatt för den inskränkning i rörelsefriheten som dock alltid följer med tillsynen. Enligt de sakkunnigas mening bör icke i lagen bestämmas någon viss för alla fall tillämplig tillsynstid, utan det bör överlämnas åt nämnden att vid utskrivningen bestämma tillsynstiden med hänsyn till förhållandena i det särskilda fallet. Nämnden bör jämväl ha möjlighet att, om så erfordras, under tillsynstiden besluta ändring i vad som tidigare bestämts. Emellertid kräves enligt de sakkunnigas mening att en maximigräns för tillsynstiden finnes angiven i lagen, och de sakkunniga ha funnit sig böra förorda, att den i 11 § angivna gränsen för anstaltsvistelsen jämväl får beteckna gräns för straffverkställigheten överhuvud. Enligt förslaget får alltså tillsynen icke i något fall fortfara under längre tid än som vid utskrivningen återstod av den i 11 § angivna längsta strafftiden. Dessutom inskränkes tillsynstiden ytterligare genom bestämmelsen, att tillsynen icke får fortgå längre tid än två år, även om å längsta möjliga strafftiden skulle återstå mera.

14 §.

Vid behandlingen av frågor om återintagning bör nämnden givetvis framgå med all den varsamhet som förhållandena i det särskilda fallet påkalla. Återintagning bör sålunda ej beslutas i sådant fall då det som ligger den utskrivne till last är att anse såsom en tillfällig obetänksamhet och ej ingiver farhågor för fortsatt ovillighet från hans sida att efterkomma de meddelade föreskrifterna. I sådant fall åter då den utskrivne verkligen visar tredska, bör nämnden ha tillfälle att snabbt inskrida. Möjlighet härtill har nämnden erhållit genom stadgandet i andra stycket i denna paragraf.

Beträffande det fall att den utskrivne under tillsynstiden begår brott hänvisas till 16 och 20 §§.

Bestämmelsen i tredje stycket innebär, att om någon utskrivits efter exempelvis ett års anstaltsvistelse, så kan han efter återintagning kvarhållas högst tre år; har han utskrivits efter ett och ett halvt eller två år, så kan han enligt samma bestämmelse efter återintagning kvarhållas högst två och ett halvt respektive två år. Ifrågavarande bestämmelse torde på ett effektivt sätt kunna medverka till att den på prov utskrivne iakttagert ett klanderfritt uppförande.

Den som återintagits kan ånyo utskrivas på prov, men genom regeln att tiden — i fall av återintagning sammanlagda tiden — för anstaltsvistelsen icke under några förhållanden får överskrida fyra år erhålles en nödvändig yttersta gräns för återtagningens möjligheten och därmed även för möjligheten att använda utskrivning på prov; den som vistats på anstalten i fyra år kan icke vidare utskrivas på prov utan måste frigivas.

I detta sammanhang må anmärkas, att det naturligtvis även då frigivning sker bör tillses att den utskrivne erhåller för honom lämpligt arbete.

15 §.

Enligt 4 kap. 14 § strafflagen skall särskilt straff för återfall ej ådömas utan då återfallet skett sedan den brottslige till fullo undergått det för förra brottet honom ådömda straff. För tillämpning av detta stadgande i fall då straffet för det förra brottet utgjort ungdomsfängelse torde — med hänsyn till anordningen med utskrivning på prov och möjlighet till återintagning — erfordras att i lagen angives när ungdomsfängelse skall anses till fullo verkställt. I förevarande paragraf har meddelats bestämmelse härom, enligt vilken ungdomsfängelse ej anses till fullo verkställt förrän såväl själva anstaltsbehandlingen som i förekommande fall efterbehandlingen är avslutad.

16 §.

En bestämmelse liknande den här upptagna förekommer i 7 § lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran. I förarbetena till nämnda lag framhålles, att inskränkningen i åklagares befogenhet att tala å brott, var till i uppfostringsanstalt intagna minderåriga gjort sig skyldiga, avser att förekomma anhängiggörande av åtal i sådana fall då antingen den begångna handlingen efter all sannolikhet icke komme att ådraga gärningsmannen någon påföljd utöver den som redan ådömts honom, eller det också med skäl kunde antagas att en fortsatt pedagogisk behandling av den brottslige snarare än undergående av straff kunde leda till hans rättelse. Vad sålunda anförts äger i det väsentliga tillämpning även beträffande dem som dömts till ungdomsfängelse.

I det betänkande angående omorganisation av landsfogdetjänsterna som nyligen avgivits av särskilda sakkunniga (statens off. utredn. 1934:31) har i anslutning till den föreslagna omorganisationen framlagts utkast till lag om ändrad lydelse av nyssnämnda paragraf i lagen angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran av innebörd, att den rätt att besluta om anställande av åtal som nu tillkommer länsstyrelsen skulle överflyttas på landsfogden. I enlighet härmed har 16 § i förevarande förslag avfattats.

17—20 §§.

I dessa paragrafer avhandlas vissa konkurrensfrågor. De sakkunniga ha vid bestämmelsernas avfattande sökt tillgodose önskemålen, att jämsides med ådömt ungdomsfängelse ej må verkställas annat straff samt att ådömt ungdomsfängelse ej må i annat fall än när det oundgängligen kräves vika för vanligt straff. Det ligger i sakens natur att bestämmelserna måste komma att förete vissa avvikelser från de enligt strafflagen gällande principerna vid sammanträffande av brott. Gentemot invändningar som av denna anledning kunna tänkas riktade mot förslaget vilja de sakkunniga anföra, att det icke torde utgöra skäl för avvisande av den nya straffartens införande i straffsystemet att det i enstaka undantagsfall — de sakkunniga tänka härvid framför allt på de fall då enligt 19 § vanligt frihetsstraff må anses till viss del verkställt genom den dömdes undergående av ungdomsfängelse — kan vara förenat med

någon svårighet att foga den nya straffarten samman med det bestående straffsystemet.

Särskild uppmärksamhet påkallar det fall att en person som ådömts ungdomsfängelse begår nytt brott under pågående verkställighet av detta straff, vare sig under vistelsen på straffanstalten eller — efter utskrivning på prov — under tillsynstiden. Av vikt är, att de konkurrensspörsmål som i dylikt fall uppstå vunnit sådan lösning i lagen att det icke kommer att framstå såsom en lockelse för den som dömts till ungdomsfängelse att söka genom förövande av nytt brott förskaffa sig en behandling vilken kan anses förmånligare än den han undergår. Å andra sidan är det uppenbart att möjlighet måste finnas att, där det nya brottet och omständigheterna i övrigt det påkalla, låta ungdomsfängelse avlösas av vanligt frihetsstraff av erforderlig tidslängd. De frågor som här berörts behandlas i 19 och 20 §§ i förslaget. 19 § avser — jämte annat — det fall att den som dömts till ungdomsfängelse begår nytt brott innan han utskrivits från anstalten. 20 § innehåller regler för det fall att den som utskrivits på prov begår brott under tillsynstiden.

Om det inträffar att någon, sedan han blivit till straff för ett brott dömd, varder övertygad att förut ha förövat annat brott — fallet behandlas i 4 kap. 9 § strafflagen — och det med hänsyn till den tid då brotten förövats och brottens art är enligt de allmänna bestämmelserna i den nu föreslagna lagen möjligt att använda ungdomsfängelse, samt dessutom sådant straff finnes lämpligt för den brottsliges rättande, är domstolen oförhindrad att — med tillämpning av det i nyssnämnda paragraf upptagna stadgandet att straffet skall så bestämmas som hade den brottslige på en gång varit för båda brotten lagförd — döma honom för båda brotten till ungdomsfängelse. Då tiden för straffverkställigheten, därest ungdomsfängelse ådömes, skall bestämmas med hänsyn till den dömdes uppförande och utsikterna att han skall förhålla sig väl utom anstalten, bör emellertid sådan avräkning som är föreskriven i 4 kap. 9 § strafflagen icke ifrågakomma. I 17 § första stycket i förslaget har också upptagits en bestämmelse, enligt vilken avräkning för utståndet straff i fall som nyss angivits ej skall äga rum. Sistnämnda bestämmelse är tillämplig jämväl då domstolen i fall som avses i 4 kap. 10 § strafflagen dömer till ungdomsfängelse. Avräkning för tidigare utståndet straff skall ej heller här ifrågakomma. För detta fall gäller dessutom stadgandet i 17 § andra stycket, att ungdomsfängelse träder i stället för vad som kan återstå av det tidigare straffet. Innebörden av det nu sagda kan enklare och med få ord uttryckas så, att där den som blivit till straff för ett brott dömd därefter ådömes ungdomsfängelse, skall vid straffets tillämpning så anses som om det förra straffet aldrig funnits.

Bortsett från det här ovan först behandlade fallet att domstolen med tillämpning av 4 kap. 9 § strafflagen dömer till ungdomsfängelse, är för samtliga fall som avses med 17—20 §§ gemensamt, att en person som dömts till ungdomsfängelse har begått brott vilket icke inbegripes i domen å ungdomsfängelse. Vid en redogörelse för vad paragraferna i sådant avseende inne-

hålla torde vara lämpligt att skilja mellan olika fall allt efter tiden för förövandet av det brott — nedan betecknat x — vilket icke inbegripes i domen å ungdomsfängelse. I det följande behandlas sålunda vart för sig de fall då brottet x förövats:

1. före domen å ungdomsfängelse;
2. efter domen å ungdomsfängelse men innan verkställigheten av detta straff tagit sin början;
3. efter det verkställigheten av ungdomsfängelse börjat men innan utskrivning skett;
4. efter utskrivning på prov men innan tillsynstiden gått till ända.

1. Är brottet x begånget före domen å ungdomsfängelse, kan situationen, när denna dom meddelas, antingen vara den

- a) att brottet x är avdömt tidigare, eller den
- b) att brottet x icke är avdömt.

a) Om dom över brottet x föreligger då domen å ungdomsfängelse meddelas, är att tillämpa 17 §. Avräkning för tidigare utståndet straff skall icke ske och ungdomsfängelse träder i stället för vad som kan återstå av det tidigare straffet. Man kan räkna med att i det senare av målen upplysning så gott som alltid kommer att vinnas angående domen över brottet x. Därest brottet x förskyllt frihetsstraff, bör i varje fall upplysning om den föregående domen vinnas genom det utdrag av straffregistret som skall vara tillgängligt i det senare målet. I detta mål blir brottet x ett av de moment, till vilka hänsyn får tagas vid prövningen av frågan om ungdomsfängelse kan anses lämpligt för den tilltalade.

Vid behandlingen av 2 § i förslaget ha de sakkunniga redan omnämnt vissa fall då 17 § kommer i tillämpning. I dessa fall träder ungdomsfängelse i stället för annat tidigare ådömt villkorligt straff. Ett annat praktiskt fall är att ungdomsfängelse med tillämpning av 17 § träder i stället för tidigare ådömt bötesstraff. Därest så skulle inträffa att en person som dömts till vanligt — icke villkorligt — frihetsstraff därefter, innan detta straff till fullo verkställts, ådömes ungdomsfängelse, kommer givetvis enligt 17 § även i sådant fall ungdomsfängelse att träda i stället för vad som återstår av det förut ådömda straffet; var sistnämnda straff förenat med påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen — fallet torde kunna betecknas såsom mycket opraktiskt — bortfaller denna påföljd genom ådömandet av ungdomsfängelse.

b) Därest en person samtidigt lagföres vid olika domstolar och fråga uppkommer om ådömande av ungdomsfängelse, bör tydligen tillses att den tilltalade, där så kan ske, dömes för alltsammans vid en domstol. Emellertid får man räkna med möjligheten att dylikt gemensamt avdömande av en eller annan anledning ej kommer till stånd. Dessutom kan ju hända att det först sedan dom å ungdomsfängelse meddelats, upptäckes att den dömde begått ytterligare brott.

Vad angår det fall att brottet x ännu ej är avdömt då domen å ungdomsfängelse meddelas, må till en början erinras om den inskränkning i åtalsrätten som stadgas i 16 §. Därest talan å brottet må föras, skall 19 § tillämpas. Enligt

huvudregeln i denna paragraf skall domstolen föreskriva, att det ådömda straffet av ungdomsfängelse skall avse jämväl brottet x. Är brottet x av så grov beskaffenhet att det ej finnes lämpligt med sådan föreskrift, äger domstolen — den domstol som handlägger målet angående brottet x — efter hörande av nämnden förklara det tidigare beslutet om ungdomsfängelse förfallet och enligt vanliga regler döma till straff för de begångna brotten. Därvid må domstolen, enligt vad i 19 § närmare angives, kunna förordna, att straffet skall anses till viss del verkställt genom den dömdes undergående av ungdomsfängelse.

Man torde få räkna med att det någon gång kan inträffa, att den domstol som handlägger målet angående brottet x ej äger kännedom om domen å ungdomsfängelse och följaktligen ej tillämpar 19 § utan dömer till straff i vanlig ordning. Detta torde kunna inträffa, om brottet x utgör en mindre förseelse som förövats å annan ort än den där det förut avdömda brottet blivit begånget. Med hänsyn till förekomsten av ett centralt straffregister, från vilket uppgift skall införscaffas innan frihetsstraff ådömes, bör sådant däremot icke kunna hända, därest brottet x är av mera allvarlig beskaffenhet. För den händelse domstolen såsom nyss angivits skulle underlåta att tillämpa 19 § och i stället ådömer straff för brottet x i vanlig ordning, finnes i förslagets 18 § en bestämmelse enligt vilken ungdomsfängelse träder i stället för det andra straffet.

2. Enligt förslagets 9 § skall beslut om ungdomsfängelse i regel gå i verkställighet omedelbart. Om så i något fall ej sker och den dömda begår nytt brott efter domen å ungdomsfängelse men innan verkställigheten tager sin början, gäller angående åtalsrätten vad som stadgas i 16 §. Anställes åtal, har domstolen att tillämpa 19 §. Skulle domstolen såsom under 1 b) här ovan närmare utvecklats ej äga kännedom om domen å ungdomsfängelse och följaktligen underlåta att tillämpa 19 §, gäller vad i 18 § är stadgat.

3. Om den som dömts till ungdomsfängelse begår brott efter det verkställigheten börjat men innan utskrivning skett, gäller angående åtalsrätten stadgandet i 16 §. Kommer åtal till stånd, har domstolen att iakttaga bestämmelserna i 19 §. För det fall att domstolen enligt huvudregeln i 19 § förklarar, att det ådömda straffet av ungdomsfängelse skall avse jämväl det nya brottet, bör tillfälle finnas till den skärpning i anstaltsbehandlingen som påkallas med hänsyn till sagda brott. Detta är emellertid en fråga som tillhör de administrativa tillämpningsföreskrifterna till lagen.

4. Vad slutligen angår det fall att den som utskrivits på prov begår brott innan tillsynstiden gått till ända, gäller jämväl för detta fall i fråga om åtalsrätten vad som stadgas i 16 §. Blir brottet föremål för åtal, skall 20 § tillämpas. Domstolen skall alltså från nämnden inhämta yttrande, huruvida enligt nämndens åsikt den brottslige bör återintagas. Anser nämnden återintagning icke böra äga rum, är domstolen lagligen förhindrad att förordna därom. Finner nämnden däremot att den brottslige bör återintagas, har domstolen — formellt — fria händer att förordna om återintagning eller döma till nytt straff. Nämndens yttrande i denna fråga har således enahanda betydelse

som enligt 6 § andra stycket tillmätts dess yttrande i fråga, huruvida ungdomsfängelse bör ådömas. Vid prövning av frågan, huruvida återintagning skall ske eller nytt straff ådömas, bör hänsyn tagas — förutom till den brottsliga personliga förhållanden och hans uppförande i allmänhet under tillsynstiden — till beskaffenheten av det nya brottet. Vidare inverkar på frågans bedömande huru lång tid som återstår av längsta möjliga strafftiden enligt 11 § första stycket. Är sistnämnda tid redan utnyttjad inemot maximigränsen, torde återintagning knappast kunna ifrågakomma. Det är nämligen att märka, att den i 11 § första stycket angivna maximitiden för anstaltsvistelse ej förlänges vid återintagning — denna må bero på nytt brott eller icke.

För tydlighetens skull har i 20 § andra stycket upptagits föreskrift därom, att 4 kap. 10 § strafflagen ej skall äga tillämpning där den som utskrivits på prov dömes till nytt straff för brott som han begått under tillsynstiden.

Det torde böra få bero på beslut av nämnden, huruvida tillsynen skall fortfara eller upphöra när den som utskrivits på prov dömes till nytt straff. Tydligt är det skäligen meningslöst att tillsynen fortfar om mera varaktigt frihetsstraff ådömes. Därest straffet stannar vid böter eller kortvarigt frihetsstraff, synes däremot en fortsatt tillsyn kunna tänkas vara motiverad.

Slutligen må framhållas, att 19 och 20 §§ äro tillämpliga även för sådana fall att det först efter det ådömt ungdomsfängelse till fullo verkställts upptäckes nytt brott, begånget innan straffverkställigheten avslutats. Vad angår 20 § innebär detta — eftersom återintagning ej vidare kan äga rum — allenast att domstolen har att utan tillämpning av 4 kap. 10 § strafflagen döma den brottslige för det nyupptäckta brottet.

21 §.

I denna paragraf har upptagits bestämmelse angående preskriptionstid för ådömt ungdomsfängelse. Tiden har bestämts till fem år eller samma tid som gäller för vanligt fängelsestraff.

Därest anstaltsvistelse skulle avbrytas på annat sätt än genom utskrivning, torde med analogisk tillämpning av 5 kap. 22 § strafflagen för återupptagande av verkställigheten preskriptionstid av fem år få räknas från den dag avbrottet skedde.

22 §.

Enligt 9 § kan beslut om ungdomsfängelse gå i verkställighet utan hinder därav att det ej äger laga kraft. I anslutning härtill har i förevarande paragraf givits föreskrift om att den som ådömts ungdomsfängelse skall, därest han intagits i anstalt för undergående av straffet eller i avbidan å sådant intagande tagits i förvar, vid fullföljd av talan mot domstolens beslut i målet erhålla de lättnader i fråga om avlämnande av besvärsskrift och jämväl beträffande besvärsproceduren i övrigt, vilka enligt gällande lag äro medgivna part som i målet hålles häktad.

Enligt denna paragraf ankommer det på Kungl. Maj:t att i de hänseenden som förut berörts och i den mån så eljest påkallas meddela tillämpningsföreskrifter till lagen.

Lagens ikraftträdande.

Då lagen förutsätter att erforderliga anordningar vidtagits för förvaring av dem som dömas till ungdomsfängelse, har lagens ikraftträdande gjorts beroende av Kungl. Maj:ts förordnande.

I övrigt har bestämmelsen om ikraftträdandet avfattats i enlighet med motsvarande stadganden i internerings- och förvaringslagarna.

En allmän bestämmelse har meddelats därom, att vad i lag eller särskild författning gäller för det fall att någon dömes till fängelse skall, där ej annat följer av innehållet i förevarande lag eller eljest angående ungdomsfängelse meddelade särskilda föreskrifter, äga motsvarande tillämpning där någon dömes till ungdomsfängelse. Ifrågavarande bestämmelse avser sådana stadganden som 25 kap. 20 § andra stycket strafflagen, 2 § första stycket lagen angående villkorlig straffdom, 30 kap. 6 § 1 mom. rättegångsbalken och 48 § barnavårdslagen.

II. Övriga lagförslag.

Ändringen i 1 § lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägande utslag, har avseende å det fall att en domstol, ehuru den i lagen om ungdomsfängelse omförmälda nämnden funnit ungdomsfängelse böra användas, dömer till straffarbete eller vanligt fängelse. I dylikt fall skall den i första stycket av nyssnämnda paragraf meddelade bestämmelsen, att straffet utan hinder av åklagares eller målsägandes besvär skall gå i verkställighet om den dömde är nöjd, icke äga tillämpning; utgången av besvären skall således avvaktas innan verkställighet får ske.

I lagen om straffregister ha införts stadganden om att till straffregistret skall göras anmälan om bland annat beslut angående ungdomsfängelse, utskrivning från anstalten och återintagning. I anmälan om utskrivning på prov bör intagas uppgift om tillsynstidens längd; därest ändring sedermera sker i beslutet härom, bör tydligen jämväl ändringen anmälas till registret. Föreskrifter i detta hänseende torde emellertid kunna utfärdas i administrativ ordning. Genom ändringen i 8 § lagen om straffregister har medgivits den i lagen om ungdomsfängelse omnämnda nämnden att erhålla utdrag av straffregistret.

Ifrågasättas kan huruvida icke i allmänna strafflagen borde införas ett stadgande som innefattade en allmän hänvisning till lagen om ungdomsfängelse. Det må emellertid — ehuru förhållandena icke äro helt analoga —

erinras om att möjligheten av internering av återfallsförbrytare och av förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare icke omnämnes i strafflagen, liksom denna ej heller — bortsett från stadgandena i 5 kap. 3 § första stycket sista punkten och samma kapitel 20 § sista stycket — innehåller bestämmelser om villkorlig dom.

Såsom ett särskilt skäl för införande i strafflagen för krigsmakten av en hänvisning till lagen om ungdomsfängelse kan åberopas, att förstnämnda lag i 32 § innehåller ett påpekande av möjligheten att i vissa fall bruka villkorlig dom. De sakkunniga ha dock icke ansett sig böra framlägga förslag om liknande stadgande beträffande ungdomsfängelse.

År 1933		År 1934		År 1935		År 1936		År 1937		År 1938		År 1939	
Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
18	21	17	19	16	18	15	17	14	16	13	15	12	14
19	22	18	20	17	19	16	18	15	17	14	16	12	14
20	23	19	21	18	20	17	19	16	18	15	17	13	15
21	24	20	22	19	21	18	20	17	19	16	18	14	16
22	25	21	23	20	22	19	21	18	20	17	19	15	17
23	26	22	24	21	23	20	22	19	21	18	20	16	18
24	27	23	25	22	24	21	23	20	22	19	21	17	19
25	28	24	26	23	25	22	24	21	23	20	22	18	20
26	29	25	27	24	26	23	25	22	24	21	23	19	21
27	30	26	28	25	27	24	26	23	25	22	24	20	22
28	31	27	29	26	28	25	27	24	26	23	25	21	23
29	32	28	30	27	29	26	28	25	27	24	26	22	24
30	33	29	31	28	30	27	29	26	28	25	27	23	25
31	34	30	32	29	31	28	30	27	29	26	28	24	26
32	35	31	33	30	32	29	31	28	30	27	29	25	27
33	36	32	34	31	33	30	32	29	31	28	30	26	28
34	37	33	35	32	34	31	33	30	32	29	31	27	29
35	38	34	36	33	35	32	34	31	33	30	32	28	30
36	39	35	37	34	36	33	35	32	34	31	33	29	31
37	40	36	38	35	37	34	36	33	35	32	34	30	32
38	41	37	39	36	38	35	37	34	36	33	35	31	33
39	42	38	40	37	39	36	38	35	37	34	36	32	34
40	43	39	41	38	40	37	39	36	38	35	37	33	35
41	44	40	42	39	41	38	40	37	39	36	38	34	36
42	45	41	43	40	42	39	41	38	40	37	39	35	37
43	46	42	44	41	43	40	42	39	41	38	40	36	38
44	47	43	45	42	44	41	43	40	42	39	41	37	39
45	48	44	46	43	45	42	44	41	43	40	42	38	40
46	49	45	47	44	46	43	45	42	44	41	43	39	41
47	50	46	48	45	47	44	46	43	45	42	44	40	42
48	51	47	49	46	48	45	47	44	46	43	45	41	43
49	52	48	50	47	49	46	48	45	47	44	46	42	44
50	53	49	51	48	50	47	49	46	48	45	47	43	45
51	54	50	52	49	51	48	50	47	49	46	48	44	46
52	55	51	53	50	52	49	51	48	50	47	49	45	47
53	56	52	54	51	53	50	52	49	51	48	50	46	48
54	57	53	55	52	54	51	53	50	52	49	51	47	49
55	58	54	56	53	55	52	54	51	53	50	52	48	50
56	59	55	57	54	56	53	55	52	54	51	53	49	51
57	60	56	58	55	57	54	56	53	55	52	54	50	52
58	61	57	59	56	58	55	57	54	56	53	55	51	53
59	62	58	60	57	59	56	58	55	57	54	56	52	54
60	63	59	61	58	60	57	59	56	58	55	57	53	55
61	64	60	62	59	61	58	60	57	59	56	58	54	56
62	65	61	63	60	62	59	61	58	60	57	59	55	57
63	66	62	64	61	63	60	62	59	61	58	60	56	58
64	67	63	65	62	64	61	63	60	62	59	61	57	59
65	68	64	66	63	65	62	64	61	63	60	62	58	60
66	69	65	67	64	66	63	65	62	64	61	63	59	61
67	70	66	68	65	67	64	66	63	65	62	64	60	62
68	71	67	69	66	68	65	67	64	66	63	65	61	63
69	72	68	70	67	69	66	68	65	67	64	66	62	64
70	73	69	71	68	70	67	69	66	68	65	67	63	65
71	74	70	72	69	71	68	70	67	69	66	68	64	66
72	75	71	73	70	72	69	71	68	70	67	69	65	67
73	76	72	74	71	73	70	72	69	71	68	70	66	68
74	77	73	75	72	74	71	73	70	72	69	71	67	69
75	78	74	76	73	75	72	74	71	73	70	72	68	70
76	79	75	77	74	76	73	75	72	74	71	73	69	71
77	80	76	78	75	77	74	76	73	75	72	74	70	72
78	81	77	79	76	78	75	77	74	76	73	75	71	73
79	82	78	80	77	79	76	78	75	77	74	76	72	74
80	83	79	81	78	80	77	79	76	78	75	77	73	75
81	84	80	82	79	81	78	80	77	79	76	78	74	76
82	85	81	83	80	82	79	81	78	80	77	79	75	77
83	86	82	84	81	83	80	82	79	81	78	80	76	78
84	87	83	85	82	84	81	83	80	82	79	81	77	79
85	88	84	86	83	85	82	84	81	83	80	82	78	80
86	89	85	87	84	86	83	85	82	84	81	83	79	81
87	90	86	88	85	87	84	86	83	85	82	84	80	82
88	91	87	89	86	88	85	87	84	86	83	85	81	83
89	92	88	90	87	89	86	88	85	87	84	86	82	84
90	93	89	91	88	90	87	89	86	88	85	87	83	85
91	94	90	92	89	91	88	90	87	89	86	88	84	86
92	95	91	93	90	92	89	91	88	90	87	89	85	87
93	96	92	94	91	93	90	92	89	91	88	90	86	88
94	97	93	95	92	94	91	93	90	92	89	91	87	89
95	98	94	96	93	95	92	94	91	93	90	92	88	90
96	99	95	97	94	96	93	95	92	94	91	93	89	91
97	100	96	98	95	97	94	96	93	95	92	94	90	92
98	101	97	99	96	98	95	97	94	96	93	95	91	93
99	102	98	100	97	99	96	98	95	97	94	96	92	94
100	103	99	101	98	100	97	99	96	98	95	97	93	95
101	104	100	102	99	101	98	100	97	99	96	98	94	96
102	105	101	103	100	102	99	101	98	100	97	99	95	97
103	106	102	104	101	103	100	102	99	101	98	100	96	98
104	107	103	105	102	104	101	103	100	102	99	101	97	99
105	108	104	106	103	105	102	104	101	103	100	102	98	100
106	109	105	107	104	106	103	105	102	104	101	103	99	101
107	110	106	108	105	107	104	106	103	105	102	104	100	102
108	111	107	109	106	108	105	107	104	106	103	105	101	103
109	112	108	110	107	109	106	108	105	107	104	106	102	104
110	113	109	111	108	110	107	109	106	108	105	107	103	105
111	114	110	112	109	111	108	110	107	109	106	108	104	106
112	115	111	113	110	112	109	111	108	110	107	109	105	107
113	116	112	114	111	113	110	112	109	111	108	110	106	108
114	117	113	115	112	114	111	113	110	112	109	111	107	109
115	118	114	116	113	115	112	114	111	113	110	112	108	110
116	119	115	117	114	116	113	115	112	114	111	113	109	111
117	120	116	118	115	117	114	116	113	115	112	114	110	112
118	121	117	119	116	118	115	117	114	116	113	115	111	113
119	122	118	120	117	119	116	118	115	117	114	116	112	114
120	123	119	121	118	120	117	119	116	118	115	117	113	115
121	124	120	122	119	121	118	120	117	119	116	118	114	116
122	125	121	123	120	122	119	121	118	120	117	119	115	117
123	126	122	124	121	123	120	122	119	121	118	120	116	118
124	127	123	125	122	124	121	123	120	122	119	121	117	119
125	128	124	126	123	125	122	124	121	123	120	122	118	120
126	129	125	127	124	126	123	125	122	124	121	123	119	121

P. M.

med preliminär beräkning av erforderligt antal platser å anstalt för män som ådömts ungdomsfängelse m. m.

Vid en beräkning av platsbehovet för unga brottslingar som komma att dömas enligt den föreslagna lagstiftningen om ungdomsfängelse har man att taga hänsyn till dels det antal personer som årligen komma att dömas till ungdomsfängelse och dels den genomsnittliga tiden för de dömdas anstaltsvistelse.

Vad angår antalet personer som kunna komma att dömas till ungdomsfängelse, må till en början anföras några siffror som belysa brottsligheten bland årsklasserna 18—20 år. Antalet till icke villkorligt straffarbete eller fängelse under åren 1931—1933 dömda personer, som vid brottets begående fyllt 18 men ej 21 år, framgår av följande tabell.

Ålder vid brottets begående	Å r 1 9 3 1			Å r 1 9 3 2			Å r 1 9 3 3		
	Straffarbete	Fängelse	Summa	Straffarbete	Fängelse	Summa	Straffarbete	Fängelse	Summa
18 år . . .	68	32	100	67	38	105	57	21	78
19 » . . .	87	45	132	79	28	107	62	31	93
20 » . . .	76	64	140	82	38	120	84	60	144
Tillhopa	231	141	372	228	104	332	203	112	315

Medeltalet under åren 1931—1933 till icke villkorligt frihetsstraff dömda uppgår till 340. Detta tal är utgångspunkten vid de följande beräkningarna. Då man skall besvara frågan hur många av dessa som komma att få ungdomsfängelse, torde det årliga antalet förordnanden om tvångsuppfostran kunna vara vägledande. Såsom i den allmänna motiveringen anmärkts, meddelades sådant förordnande år 1931 för 77, år 1932 för 78 och år 1933 för 83 minderåriga förbrytare. Hur antalet under år 1933 meddelade förordnanden procentuellt förhåller sig till hela antalet ovillkorligt ådömda frihetsstraff (förordnanden om tvångsuppfostran däri inbegripna) i en var av nu ifrågavarande åldersklasser framgår av följande sammanställning.

Ålder vid brottets begående	Hela antalet under år 1933 ovillkorligt ådömda frihetsstraff	Därav tvångsuppfostran	
		Antal	I % av hela antalet
15 år	82	38	46.3
16 »	77	31	40.2
17 »	62	14	22.6
Tillhopa	221	83	37.5

Av sammanställningen framgår att användningen av tvångsuppfostran minskas med stigande levnadsålder. Medan förordnanden om sådan uppfostran under år 1933 meddelades för 46.3 % av samtliga till icke villkorligt frihetsstraff dömda, som befunno sig i 15-årsåldern, var motsvarande siffra för 17-åringarna 22.6 %. För åren 1931 och 1932 utgjorde motsvarande procenttal för brottslingar i sistnämnda ålder 27.7 respektive 30.9.

Man torde kunna räkna med att antalet domar å ungdomsfängelse icke kommer att procentuellt bli lägre än antalet beträffande ungdom i 17-årsåldern meddelade förordnanden om tvångsuppfostran; snarare lär man — med tanke på nämndens medverkan vid prövningen av frågan, huruvida ungdomsfängelse skall ådömas — kunna räkna med ett något högre procenttal. Nämndens befogenhet att föranstalta om undersökning av en tilltalads sinnesbeskaffenhet torde kunna medföra att några som eljest erhållit straff i vanlig ordning komma att intagas å sinnessjukhus eller anstalt för förminskadt tillräkneliga. Med hänsyn till nu angivna förhållanden synes man kunna räkna med att årligen 30 % av de brottslingar varom nu är fråga eller i runt tal 100 personer skulle — med en speciallagstiftning sådan som den föreslagna — komma att dömas till ungdomsfängelse.

Till ledning vid uppskattning av anstaltsvistelsens längd må nämnas att tiden för vistelsen å uppfostringsanstalten å Bona i medeltal uppgår till omkring 1 år 10 månader. Det är givetvis förenat med synnerliga vanskligheter att göra något uttalande angående genomsnittliga tiden för undergående av ungdomsfängelse. Det förefaller dock möjligt, att denna blir kortare än den nyssnämnda. De sakkunniga ha beträffande den nya ungdomsanstalten räknat med en medeltid av 1 år 6 månader.

Med denna uppskattning av antalet dömda och tiden för anstaltsvistelsen skulle till en början ett antal platser av 160 kunna räcka. Av detta antal har 150 beräknats för män och 10 för kvinnor.

Den nya anstalt för manlig ungdom som erfordras för att tillgodose det nu angivna platsbehovet bör för att möjliggöra en differentiering av klientelet uppföras enligt paviljongsystem. Den bör bestå av en sorteringspaviljong med isoleringsavdelning och sjukavdelning samt två logementspaviljonger. Varje paviljong beräknas rymma 50 fångar. Vid planläggning av den nya anstalten får beaktas, att fångarna skola kunna sysselsättas med jordbruk och trädgårdsarbete samt erhålla utbildning i olika hantverk. Förutom jordbruksbyggnader erfordras således verkstadslokaler. En särskild verkstadsbyggnad med plats för ett sextiototal arbetande fångar torde bli erforderlig.

Den nya anstalten lär böra förläggas till någon kronoegendom av lämplig storlek, om möjligt någon med tillgång på nödiga lantbruksbyggnader. Då platsen icke är bestämd, kunna kostnaderna för anläggningen allenast mycket approximativt nu beräknas. Med biträde av arkitekt har en summarisk kostnadsberäkning företagits, varvid kostnaderna uppskattats på följande sätt:

Sorteringspaviljong	300,000:—
Två logementspaviljonger à 180,000:—	360,000:—
Verkstadsbyggnad	90,000:—
Köks- och tvättbyggnader	90,000:—
Planering, yttre ledningar m. m.	20,000:—
Summa Kronor	860,000:—

Härtill komma kostnader för anordnande av administrationslokaler och för personalbostäder; ej heller dessa kunna beräknas förrän platsen för anstalten blivit bestämd. Approximativt torde de kunna uppskattas till 500,000 kro-

nor. Därest å den kronoegendom som tages i anspråk för anstalten finnas bostads- eller andra byggnader som utan vidlyftiga förändringar kunna komma till användning för administrationslokaler eller bostäder åt personalen eller på annat sätt, kunna tydligen de här beräknade kostnaderna ej oväsentligen reduceras.

P. M.

angående behandlingen av underåriga brottslingar i främmande länder.

I flera främmande länder ha vittgående reformer genomförts i fråga om behandlingen av unga brottslingar. Vid den korta översikt över utländska förhållanden som i det följande lämnas skall redogörelse meddelas allenast för sådana anordningar i förevarande hänseende som kunna anses vara av särskilt intresse.

Danmark. Den danska straffeloven av 1930 stadgar i § 41, Stk. 1, att straff i ungdomsfängelse skall »saafremt Retten finder, at varige opdragende og uddannende Foranstaltninger vil være formaalstjenlige» komma till användning för personer mellan femton och tjuguet år, vilka förskyllt fängsel för en straffbar handling, som »maa anses som Udslag af forbryderske Tilbøjeligheder eller af Hang til Lediggang eller til at søge slet Selskab». Den som dömes att undergå straff i ungdomsfängelse intages jämlikt förenämnda paragrafs 2 Stk. i en särskild därför avsedd anstalt eller — beträffande kvinnlig fånge — i en särskild avdelning av en för kvinnliga fångar i allmänhet avsedd anstalt samt kan enligt bestämmelse i § 42 kvarhållas högst tre år, dock att kvarhållandet kan utsträckas till fyra år, därest en på prov frigiven ånyo intages efter att ha överträtt för frigivningen uppställda villkor. Efter ett års vistelse i ungdomsfängelset avgör en särskild nämnd (»Fængselsnævnet») efter förslag från fängelsets styrelse om fången skall frigivas. Kvarhålles han, upptages spørgsmålet till förnyad prövning vid utgången av det följande året. Vid verkställighet av straff i ungdomsfängelse lägges enligt § 43 särskild vikt på att fången genom undervisning, kroppsövningar och friluftsarbete stärkes i kroppsligt och andligt hänseende och genom utbildning i något yrke beredes möjlighet att efter frigivningen kunna försörja sig. Såsom slutled i behandlingen kommer villkorlig frigivning till användning. Närmare bestämmelser om hur straffet skall verkställas ha meddelats den 31 januari 1933 genom »Anordning angaaende Fuldbgyrdelse af Ungdomsfængsel overfor Mands-personer». Straffet fullbordas i tre stadier. Det *första stadiet* tillbringar fången i en mottagningsavdelning. Ändamålet med denna är dels att göra nykommen fånge förtrogen med systemet dels att ge anstaltens personal tillfälle att lära känna fångens karaktär och anlag. Uppehållet i mottagningsavdelningen varar i allmänhet två månader men kan förlängas till tre eller, därest fången vid insättningen är över aderton år, fyra månader. Under den första månaden hålles fången i allmänhet helt skild från andra fångar. Efter nämnda tids förlopp kan inspektören för fängelset göra avvikelser från isoleringsprincipen särskilt ifråga om arbetstiden men efter omständigheterna jämväl beträffande måltider och fritid. På det *andra stadiet* insättes fången i en allmän avdelning, där fångarna sysselsätts med arbete i gemensamhet.

Även måltiderna och fritiden tillbringas i allmänhet i gemensamhet; dock kan inspektören göra avvikelser härifrån. I denna avdelning kvarstannar fången minst fem månader. Det *tredje stadiet*, som omfattar resten av den tid uppehållet i ungdomsfängelset varar, avser att bilda en övergångsperiod till den villkorliga frigivningen. Fången kan under denna tid av inspektören medgivas sådana förmåner, som äro förenliga med en god fängelseordning. Om nätterna hållas fångarna alltid i enrum. Fänge som visar sig ha dåligt inflytande på de övriga fångarna kan överflyttas till särskild isoleringsavdelning. — Fångarna sysselsätts med arbete i lantbruk, trädgårdsskötsel, hantverk och »husgerning». Fänge som visar flit och gott uppförande får belöning för sitt arbete. Inom de föreskrivna stadierna fortlöper straffbehandlingen sålunda, att fångarna efter hand medgivas allt större förmåner i avseende å arbetslön, vistelse i det fria, brevskrivning och mottagning av besök, tillåtelse att övervara föredrag och annan underhållning, tobaksbruk, läsning av tidningar och tidskrifter m. m. — Till ungdomsfängelse har inrättats en jordegendom, Sobysøgaard på Fyen. Till dess denna anstalt blivit fullt iordningställd ha mottagnings- och isoleringsavdelning inrymts i en särskild del av statsfängelset i Nyborg.

Norge. I Norge utfärdades den 1 juni 1928 en »lov om opdragande behandling av unge lovovertredere», vilken lag emellertid ännu icke trätt i kraft. Denna lag äger tillämpning å personer mellan aderton och tjugutre år som dömts till fängsel. Därest rätten icke meddelar villkorlig dom, skall den taga under övervägande om det med hänsyn till den dömdes föregående, karaktär, och livsföring finnes anledning antaga, att han för att kunna avhålla sig från brott är i behov av uppfostran i en *arbetsskola* och att denna uppfostran skall leda till resultat. Anbringas vederbörande i en sådan arbetsskola, bortfaller straffet. I arbetsskolan meddelas praktisk undervisning av olika slag. Den som är intagen i arbetsskola kan kvarhållas i denna intill tre år, efter vilken tid utskrivning sker på prov eller — under särskilda omständigheter — definitivt. Undantagsvis kan såväl utskrivning på prov som slutlig utskrivning ske före treårstidens utgång. Under första delen av prøvotiden skall den på prov utskrivne stå under särskild uppsikt; under hela prøvotiden skall han iakttaga meddelade föreskrifter vid risk att — därest icke tre år gått från utskrivningen — ånyo sättas in på ett år. Vid utgången av sistnämnda tid blir han i varje fall slutligt utskriven.

England. Vad därefter angår frågan om yngre brottslingars behandling i England har där utbildats ett system i anslutning till principen om uppfostran i förening med straff, vilket system efter den första anstalt å vilket det kom till användning benämnes Borstalsystemet. Ehuru långt tidigare i tillämpning fick detta system sin nuvarande huvudsakliga utformning genom en lag av år 1908 (»Prevention of Crime Act»). Å borstalanstalterna intagas efter domstols prövning sådana brottslingar mellan sexton och tjuguet år, vilka domstolen förklarar skola i stället för straffarbete eller fängelse interneras under straffrättslig disciplin. Enligt 1908 års lag skulle dylik internering kunna ske för en tid ej understigande ett år och ej överskjutande tre år. Denna minimitid av ett år har sedermera genom en lag av år 1914 höjts till två år. Vid borstalanstalterna sammanfaller de unga brottslingarnas behandling i mångt och mycket med vad som iakttages i vårt land i fråga om förbrytare som i stället för att undergå straff intagas å allmän uppfostringsanstalt; behandlingen koncentreras alltså på de ungas undervisning och yrkesuppfostran, varjämte villkorlig frigivning i förening med tillsyn kommer till användning.

Om resultatet av borstalbehandlingen föreligger den uppgiften att av 6,140

män som utskrivits under de första sjutton åren hava 2,149 eller 35 % ånyo kommit i konflikt med lagen under det 3,991 eller 65 % uppfört sig ostraffligt. Av 836 unga kvinnor hava 549 eller 66 % icke vidare blivit föremål för straffrättslig behandling. Av dem som ånyo lagförts ha dock många allenast en gång gjort sig skyldiga till en ringa förseelse och därefter förhållit sig väl.

Det förtjänar slutligen att framhållas, att unga män som äro dömda till uppfostran på en borstalanstalt icke sändas direkt dit från rannsakningsfängelserna utan skickas till fängelset Wormwood Scrubs i London, där de underkastas undersökning av sina själsliga och kroppsliga förmågheter och upplysningar inhämtas angående deras tidigare förhållanden. Härefter träffas avgörande till vilken anstalt den unge brottslingen skall sändas. Disciplinen bland dem som sålunda vänta på att skickas till borstalanstalterna är mycket sträng.

Vad åter angår behandlingen av sådana unga förbrytare som icke befinnas lämpade att sändas till en borstalanstalt utan dömas till fängelse eller straffarbete, är att märka att de under straffets avtjänande skola hållas helt skilda från äldre fångar. Är strafftiden tre månader eller däröver skall en sådan fånge intagas i särskilda fängelser (ungdomsfängelser) med speciella anordningar för fångarnas utbildning. Vederbörande statssekreterare kan förordna, att en i fängelset intagen minderårig förbrytare skall — om det befinnes lämpligt — förflyttas från fängelset till en borstalanstalt, och för en sådan person gälla samma regler som för en till dylik anstalt dömd.

År 1925 tillsattes i England en kommitté för att utreda spörsmålen rörande behandlingen av unga brottslingar. Denna kommitté avlämnade år 1927 sitt betänkande (Report of the Departmental Committee on the Treatment of Young Offenders). I betänkandet förutsattes att borstalanstalterna skulle upprätthållas och föreslogs att domstolen borde tillerkännas en jämförelsevis fri prövningsrätt om någon skulle skickas till borstalanstalt eller ej. Det framhölls jämväl att det ursprungligen varit meningen att reservera borstalbehandlingen för sådana vilka vore sunt utvecklade till kropp och själ. På grund därav hade det ifrågasatts att avvisa sådana vilka vore alltför brottsligt betonade, eller sådana vilka icke nått den fysiska eller andliga utveckling som vore nödvändig för anstaltsvistelse av förevarande slag. I sistnämnda hänseenden hade dock praxis varit en annan och även många mindre utvecklade unga brottslingar hade underkastats borstalbehandling, därvid de företrädesvis hänvisats till en för dem avsedd anstalt (Feltham). I betänkandet föreslogs att minimiåldern för intagning i borstalanstalt borde höjas till sjutton år. Under erinran att maximiåldern i vissa fall även kunde höjas från tjuguet till tjugutre år, vilken bestämmelse dock icke tillämpats, föreslogs att unga brottslingar intill tjugutre år skulle kunna intagas under förutsättning att en särskild anstalt reserverades för de äldsta brottslingarna. Den hittillsvarande möjligheten att överföra en i borstalanstalt intagen fånge som uppfört sig dåligt till ett fängelse syntes böra upphävas och ersättas med en befogenhet att hänvisa en sådan fånge till en särskild avdelning med en disciplin likartad den i ett fängelse förefintliga.

Amerikas Förenta Stater. I flera av Amerikas Förenta Stater finnas ungdomsfängelser i mera vidsträckt mening, de så kallade reformfängelserna, »reformatories». Till en början intogos i dessa anstalter endast yngre fångar, vanligen i en ålder mellan sexton och trettio år, vilka funnos värda större förtroende än andra fångar, men så småningom hava i ifrågavarande fängelser intagits dels fångar i högre åldersklasser — på sina håll ända upp till fyrtio år — dels även fångar som förut gjort sig skyldiga till brott. Som en följd härav har skillnaden mellan reformfängelserna och andra fångvårdsanstalter

i hög grad utplånats. Tiden för vistelsen i ett reformfängelse är obestämd så tillvida, att strafftiden inom ett visst minimum och ett angivet maximum — mellan vilka kan ligga ett tjugotal år — göres till sin längd beroende av bland annat fångens uppförande och flit. Som ett led i fängsbehandlingen ingår jämväl lösgivande på prov i förening med övervakning. Fångvårdsregimen kan sägas gå ut på en uppfostrande behandling under de stränga former som förekomma i ett fängelse.

Angående resultatet av reformatorybehandlingen föreligger icke några tillförlitliga statistiska uppgifter, men av tillgängliga upplysningar synas verkningarna i stort sett vara gynnsamma, särskilt i betraktande av det delvis synnerligen svårartade material, varmed man haft att göra. Mot reformfängelserna har dock med fog riktats den anmärkningen att de tilltagits för stora, beräknade som de ofta äro för över tusen fångar. På senare tid har också i amerikanska fångvårdskretsar den åsikten alltmera vunnit burskap att reformfängelserna borde reserveras allenast för yngre fångar och därigenom återfå sin ursprungliga karaktär.

Belgien. I Belgien ha genomgripande omgestaltningar genomförts inom fångvårdsväsendet under de sista tjugu åren. Med utgångspunkt från principen om nödvändigheten av specialanstalter, i vilka varje särskild fånge kan få den behandling som bäst passar honom, ha två anstalter upprättats, vilka kunna betraktas såsom ungdomsfängelser i mera vidsträckt bemärkelse. Å dem mottagas nämligen — under förutsättning att minst tre månader återstå av strafftiden — fångar mellan sexton och tjuguet år och efter för varje gång särskilt fattat beslut även äldre fångar intill trettio års ålder. Det ena är ett industrifängelse och utgör en avdelning under det stora centralfängelset i Gent. Detta ungdomsfängelse lyder sålunda under centralfängelsets direktör, men dess föreståndare intager dock en gent emot denne mycket självständig ställning. Det andra av nu ifrågavarande fängelser är förlagt intill vidsträckt, staten tillhöriga och delvis ouppodlade jordområden i närheten av den stora lösdrivaranstalten i Merxplas och är i huvudsak organiserad som ett jordbruksfängelse. På sistnämnda fängelse arbeta fångarna fördelade i grupper under något friare former samt under uppsikt endast av en arbetsledare.

Schweiz. I Schweiz gälla särskilda strafflagar i de olika kantonerna. Sedan många år pågår emellertid arbete på införandet av en ny, för hela landet gemensam strafflag. År 1918 framlade förbundsrådet för förbunds församlingen ett förslag härtill. Detta förslag föreskriver för behandling av unga förbrytare i åldern mellan fjorton och aderton år (*Jugendliche*) särskilda efter deras individuella förhållanden lämpade åtgärder. Alla straff som kunna ådömas vuxna äro uteslutna från tillämpning å dessa brottslingar. Emellertid står gentemot dem till buds ett särskilt frihetsstraff (*Einschliessung*) på minst tre dagar och högst ett år. Detta straff skall ådömas allenast i den händelse behov av uppfostran ej finnes vara för handen. I motsatt fall skall ett uppfostringsförfarande komma till användning. Har den brottslige gjort sig skyldig till grovt brott, skall han intagas i en uppfostringsanstalt av strängare slag, benämnd korrektionsanstalt. I sådan anstalt intagas dessutom, oavsett brottets beskaffenhet, sådana minderåriga förbrytare som befinnas vara särskilt fördärvade till karaktären. Tiden för behandlingen i korrektionsanstalt är minst tre och högst tolv år. Övriga unga förbrytare som prövas vara i behov av uppfostran skola insättas antingen i uppfostringsanstalt av mildare art, så kallad räddningsanstalt, varest de skola kvarhållas minst ett år men ej längre än till dess de fyllt tjugu år, eller ock i enskilt hem under vederbörlig uppsikt. Överförande från enskilt hem till räddningsanstalt och från

dylik anstalt till korrekptionsanstalt liksom omvänt kan, när skäl därtill äro, beslutas av den myndighet som förordnat om den först vidtagna åtgärden. Har den dömd tillbringat minst ett år i räddningsanstalt eller minst tre år i korrekptionsanstalt, kan han av vederbörande tillsyningsmyndighet villkorligt frigivas och ställas under uppsikt.

Beträffande slutligen föreskrifter angående brottslingar i åldern aderton—tjugu år är att märka, att domaren äger rätt att nedsätta straffet under vad eljest å gärningen skolat följa samt i särskilda fall att utbyta vissa närmare angivna straffarter mot mindre stränga sådana.

Vid den fortsatta behandlingen av förslaget ha i vissa hänseenden skiljaktiga meningar gjort sig gällande. Sålunda har Ständerrådet genom beslut den 17 mars 1932 uttalat sig för en sammanslagning av de båda olika uppfostringsanstalterna till en enda typ, benämnd *Erziehungsanstalt für Jugendliche*, och i samband därmed för en bestämmelse att de mera brottsligt inställda eleverna skola hållas åtskilda från övriga elever. Anstaltsvistelsen skall räcka minst ett år och frigivning skall i vart fall äga rum när eleven fyllt tjugutre år. Vidare föreslås att det måtte inrymmas rätt för vederbörande tillsyningsmyndighet att till straffanstalt förflytta elev, som under anstaltsvistelsen fyllt nitton år och visar sig antingen vara oförbätterlig eller innebära fara för de övrigas fostran. Det påyrkas ytterligare att de straffpåföljder som i allmänhet äro stadgade för ett brott måtte komma i tillämpning jämväl å yngre brottslingar under aderton år i sådant fall att en synnerligen svår förbrytelse blivit begången. Vidkommande brottslingar i åldern aderton till tjuguet år föreslås att uttrycklig bestämmelse meddelas att dessa under avtjänande av straff skola hållas helt skilda från äldre fångar.

I avbidan på antagandet av förenämnda förslag har reformarbetet fortgått med avseende å de särskilda kantonernas strafflagar. Under år 1931 har sålunda Conton of Vaud fått en ny strafflag (*Criminal Code of 1931*). Beträffande unga brottslingar mellan femton och aderton år kunna dessa intagas i ett uppfostringshem, där de få kvarhållas intill dess de fyllt tjuguet år. Möjlighet har även beretts att insätta dem i en anstalt för unga brottslingar för en tid som icke får överstiga fem år. Befinnes en minderårig förbrytare vara särskilt fördärvad, tillämpas icke de i lagen för yngre brottslingar givna bestämmelserna utan strafflagens allmänna föreskrifter komma i tillämpning gentemot honom.

Österrike. I Österrike har genom en den 18 juli 1928 utfärdad lag (*Jugendgerichtsgesetz*) givits föreskrifter om åtgärder som domstolarna kunna vidtaga beträffande minderåriga ävensom regler angående verkställighet av straff rörande dessa. I lagen, som är tillämplig å alla minderåriga under aderton år, skiljes mellan dem som äro under fjorton år och dem som uppnått denna ålder (*Jugendliche*). Såsom huvudregel uppställles, att domstolen i alla de fall, då den som förövat en straffbar gärning befinnes vara i behov av uppfostrande åtgärder, vidtager sådana, oavsett om gärningsmannen kan straffas eller ej. Har den brottslige ej fyllt fjorton år och sålunda ej uppnått stadgad ålder för straffmyndighet, kan domaren följaktligen bland annat sända honom till en särskild tvångsuppfostringsanstalt, där han kvarhållles så länge hans uppfostran fordrar, dock i vart fall ej längre än till dess han fyllt tjuguet år.

Beträffande åter sådana ungdomar, vilka befinnas vara straffrättsligt ansvariga för sina gärningar, är att märka, att straff icke bör ådömas eller verkställas, om den förbättring i den brottsliges sinnesriktning som med straffet avses kan uppnås genom andra medel. Korta frihetsstraff skola överhuvud icke ådömas, och verkställigheten av långa frihetsstraff skall vara ägnad att

uppfostra den brottslige och övervinna hans dåliga böjelser. Så snart den brottsliges fostran kan betraktas såsom avslutad, skall straffet jämväl upphöra. Att på förhand bestämma den tid som åtgår härför är ogörligt. Obestämda straffdomar äro följaktligen påkallade, och enligt § 12 i förevarande lag äger också domstolen befogenhet föreskriva att straffet skall inom ramen av ett i domen angivet minimi- och maximistraff fortfara så länge, att det med straffet avsedda syftet uppnås. Så snart minimistraffet är avtjänat, kan vederbörande tillsyningsmyndighet under vissa angivna förutsättningar förordna om villkorlig frigivning med provotid, vilken varar så länge som straffet skulle räckt, om detsamma uppgått till det i domen angivna maximistraffet, dock minst ett år. Är emellertid provotiden mindre än fem år, må densamma av tillsyningsmyndigheten utsträckas till sagda tidrymd, och denna myndighet kan tillika meddela den villkorligt frigivne vissa föreskrifter och ställa honom under uppsikt.

För sådana unga brottslingar åter vilka ådömts ett bestämt straff gäller beträffande villkorlig frigivning att denna kan äga rum när två tredjedeler av strafftiden dock minst sex månader är avtjänad. Denna bestämmelse innebär såtillvida en avvikelse från vad som gäller beträffande fångar över aderton år, att minimitiden i sistnämnda fall utgör åtta månader.

I lagen angives att syftet med verkställighet av frihetsstraff utgör den dömdes fostran till självbehärskning, arbetsamhet och ett obrottsligt leverne ävensom hans utbildning — i den mån strafftiden det medgiver — i ett för hans håg och fallenhet lämpat yrke. Vidare betonas nödvändigheten av att stärka den dömdes hederskänsla och befrämja hans kroppsliga utveckling. Det framhålls jämväl, att vårderna av unga fångar blott kan anförtros personer med pedagogiskt handlag, vilka därjämte erhållit undervisning i psykologi, psykiatri och pedagogik.

Övriga bestämmelser om straffverkställigheten innebära i huvudsak att fångar, som vid verkställighetens början icke uppnått aderton år och som äro ådömda frihetsstraff utöver en månad, skola i regel avtjäna straffet helt skilda från äldre fångar i särskilda anstalter eller avdelningar. Om straffet icke tidigare är avtjänat, få fångarna kvarstanna till dess de fyllt tjuguetta år eller undantagsvis — efter särskilt tillstånd från justitieministeriet — till dess de fyllt tjugufyra år. På enahanda sätt som fångar under aderton års ålder kunna fångar som vid straffets början fyllt aderton men ej tjuguar avtjäna sitt straff under förutsättning likväl att de icke utöva något skadligt inflytande på sina medfångar.

Principiellt skall straffet avtjänas i gemensamhet, och en fånge får vistas i enrum allenast då det befinnes nödvändigt för honom själv eller hans medfångar. Slutligen kan vederbörande domstol efter läkares hörande meddela sådana avvikelser beträffande ordningen för straffets verkställande vilka betingas av en fånges sjukliga läggning.

Jugoslavien. År 1929 genomfördes i Jugoslavien en djupgående omgestaltning av behandlingen beträffande unga förbrytare i och med antagandet av en ny strafflag. Enligt denna lag uppdelas unga brottslingar i tre åldersgrupper, nämligen de som äro yngre än fjorton år, de som äro mellan fjorton och sjutton år, och de som äro mellan sjutton och tjuguetta år.

De till första gruppen hörande äro icke straffrättsligt ansvariga för sina gärningar men kunna dock sändas till en uppfostningsanstalt eller lämnas för vård och uppfostning till en familj. I båda fallen varar uppehållet längst till dess den unge brottslingen fyllt sjutton år.

Bland dem som lagen hänför till andra gruppen kunna sådana, vilka icke äro i stånd att inse det brottsliga i sitt handlingssätt, av domstol hänvisas till

en uppfostringsanstalt eller lämnas för vård och uppfostran till en familj. I båda fallen skall vistelsen räcka minst ett år och upphöra senast när den brottslige fyllt tjuguettt år. Övriga unga brottslingar vilka tillhöra denna grupp kunna insättas i en uppfostringsanstalt eller, om de visat särskilt brottsliga tendenser, i en förbättringsanstalt. Har i uppfostringsanstalt intagen elev efter minst ett års vistelse där visat bättring, kan domaren frigiva honom på prov och ställa honom under uppsikt. Förhåller sig den villkorligt frigivne väl under ett år, är han definitivt fri. I motsatt fall kan domaren, därest den frigivne icke fyllt tjuguettt år, och icke begått nytt grovt brott, föreskriva att han skall åter intagas. I en förbättringsanstalt kvarhålles eleven minst tre och högst tio år samt hålles till regelbundet arbete och får lära sig ett nyttigt och praktiskt yrke. Beslut om villkorlig frigivning och om dess förverkande meddelas av justitieministern. Visar elev efter minst ett års vistelse i förbättringsanstalt uppenbar bättring, kan domaren om eleven icke uppnått tjuguettt års ålder besluta om hans överförande till en uppfostringsanstalt.

Vad slutligen de till den tredje gruppen hörande unga brottslingarna angå skola dessa dömas till mildare straff än det som i allmänhet följer på brottet. Vid straffets verkställighet iakttages att de unga intill dess de fyllt tjuguettt år hållas helt skilda från äldre fångar och att straffet får en uppfostrande karaktär. Möjlighet skall beredas fången att lära sig ett nyttigt hantverk eller att få teknisk skolning eller erhålla fortsatt utbildning i sitt tidigare yrke. De strängaste disciplinstraffen få ej heller komma till användning.

Tyskland. I Tyskland infördes nya bestämmelser rörande unga brottslingar under aderton år genom en lag av den 16 februari 1923 (*Jugendgerichtsgesetz*). Enligt denna författning sättes den absoluta strafffriheten vid fjorton år. Behandlingen av den som i åldern mellan fjorton och aderton år begått brott är beroende på den minderåriges utveckling. Då tillräcklig mogenhet föreligger, har domstolen möjlighet att välja mellan uppfostringsåtgärder, straff eller slutligen straff och en därpå följande behandling i uppfostringsanstalt. I fråga om frihetsstraffen är att märka att allenast fängelse får ådömas. Verkställigheten av detta skall enligt förenämnda lag äga rum i uteslutande för minderåriga avsedda anstalter eller avdelningar.

Medan den lag för vilken redogörelse nu lämnats är en rikslag, äro bestämmelserna om frihetsstraffens verkställighet icke meddelade i en för hela riket gällande författning. I avvidan på att en sådan lag skall komma till stånd ha de enskilda staterna var för sig utfärdat bestämmelser på detta område. År 1927 framlades för tyska riksdagen ett förslag till en gemensam verkställighetslag, men detta förslag har ännu ej lett till utfärdandet av en ny rikslag i ämnet. Detta förslag gick beträffande ordnandet av anstaltsväsendet ut på att det borde finnas särskilda anstalter eller avdelningar för fångar under tjugufem år med — inom dessa anstalter och avdelningar — särskilda underavdelningar för fångar under aderton år (*Jugendliche*).

En nyligen tillkommen författning på nu ifrågavarande område är en för Preussen den 1 augusti 1933 utfärdad lag angående straffverkställighet och benådning (*Preussisches Strafvollstreckungs- und Gnadenrecht*). Beträffande ungdomliga förbrytare har vid straffverkställigheten vedergällnings- och avskräckningsprincipen i hög grad fått träda tillbaka. Enligt 32 § skall vad dessa fångar angå särskild vikt läggas vid deras uppfostran och vidare utbildning. Skolundervisningen skall tillmätas särskild betydelse. Fritiden skall huvudsakligen användas till gymnastik och idrottsövningar. För att lära fångarna ett yrke eller för vidare utbildning i ett sådant skola inrättas yrkesskolor. Också för utbildning inom lantbruk och trädgårdsskötsel skall på motsvarande sätt sörjas.

Beträffande frågan i vilken omfattning särskilda ungdomsfängelser upprättats i Tyskland kan nämnas följande.

Före världskriget funnos i Tyskland inga självständiga ungdomsfängelser utom ett i Wittlich a. d. Mosel. Man nöjde sig med att hysa de unga fångarna i särskilda avdelningar av de allmänna centralfängelserna. Först på senare år har man, särskilt i de större tyska staterna, börjat att — jämte dylika säravdelningar, vilka fortfarande äro de ojämförligt allmännast förekommande — upprätta även en eller annan självständig anstalt för unga förbrytare. Särskilda avdelningar eller anstalter finnas vanligen för dels fångar som ännu ej fyllt aderton år (*Jugendliche*) och dels fångar, som fyllt aderton men ej tjuguettt år (*ältere Minderjährige*). Även för fångar som fyllt tjuguettt men ej tjugufem år (*Jungmannen*) finnas på vissa håll särskilda avdelningar inom större centralfängelser.

Ungdomsfängelset i Wittlich öppnades 1912 och är inrättat för 169 fångar. Där upptogs ursprungligen endast manliga fångar, som fyllt aderton men ej tjuguettt år, med en strafftid av minst ett år. Sedan några år tillbaka är emellertid minimistrafittiden nedsatt till nio månader, varjämte möjlighet beretts att undantagsvis å anstalten intaga fångar under aderton år med särskilt lång strafftid.

I samband med förarbetena till en promulgationslag för den tyska strafflagen och verkställighetslagen ha bestämmelserna i 1923 års ovan omnämnda lag blivit föremål för nya överväganden. Härunder har den tanken framförts att i lagen införa *obestämda straffdomar*. En sådan anordning vore ägnad att ytterligare understryka den till grund för lagen liggande principen att straffet borde vara ett medel för den unges fostran till en samhällsnyttig medborgare. Åt domaren skulle alltså inrymmas befogenhet att inom ramen av i lagen utsatta maximi- och minimistraff i det särskilda fallet bestämma de gränser inom vilka strafftiden under verkställighetens fortgång skulle fixeras. Att i lagen fastslå minimistrafittet till minst ett år, syntes ej vara påkallat, då det med straffet förenade uppfostringssyftet kunde tänkas vara dessförinnan uppnått. Vid den närmare utformningen av bestämmelserna gällde det i första hand att taga ståndpunkt till frågan åt vem det kunde anförtros att inom de av domaren angivna gränserna bestämma straffets slutpunkt. Det syntes därvid ej vara lämpligt att i överensstämmelse med österrikisk rätt uppdraga avvägandet härutinnan åt en särskild tillsyningsmyndighet, utan det ansåges stå i närmare överensstämmelse med lagens intentioner att hänskjuta uppdraget till den domare, som tidigare angivit de gränser, inom vilka strafftidens slutpunkt vore att bestämma.

Under de förarbeten varom ovan förmåls har även övervägts frågan om straffrättsliga särbestämmelser för personer i åldern mellan aderton och tjuguettt år (*Halberwachsene*). I dylikt hänseende har bland annat föreslagits att straffen skulle mildras i förhållande till vad eljest för vuxna vore föreskrivet. I sådana fall då domstolen ansåge det vara tillräckligt att allenast uppfostringsåtgärder komme till användning, borde domstolen vara berättigad att icke ådöma straff utan kunna föreskriva att den brottslige skulle intagas i uppfostringsanstalt. I övrigt borde uppfostringsåtgärder kunna vidtagas efter straffets avtjänande och obestämda straffdomar komma till användning. Beträffande de uppfostringsanstalter vilka skulle komma att erfordras för nu ifrågavarande åldersklasser vore den lösningen att föredraga att någon eller några bland redan befintliga uppfostringsanstalter reserverades uteslutande för dessa brottslingar.

Tjeckoslovakiet. Även i Tjeckoslovakiet ha nyligen de i lag upptagna åtgärderna mot brottslingar under aderton år underkastats en omreglering genom en den 11 mars 1931 antagen lag, vilken den 1 oktober samma år trätt i kraft. Straffmyndighetsåldern är bestämd till fjorton år, men under vissa förutsättningar kunna från straffmyndighet jämväl undantagas personer intill aderton års ålder. Såsom frihetsstraff upptager lagen allenast *Verchliessung*, vilken straffart kan ådömas inom en latitud, vars minimi- och maximistraff utgöra hälften av det eljest för brottet stadgade frihetsstraffet. Straffet avtjänas i särskilda fängelser eller undantagsvis i en uppfostringsanstalt eller, därest straffet varar längre än sex månader, i en förbättringsanstalt.

Chr. Gemzell.

I första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda *män*, som vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff m. m., år 1931¹.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
Brott samt ålder i år vid brottets begående	Å d ö m d a s t r a f f										F ö r r u t																					
	Hela antalet	F ä n g e l s e					S t r a f f a r b e t e					Tvångsuppföstran	i c k e s t r a f f a d e					s t r a f f a d e														
		Över 1 månad	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Summa	Över 2 månader	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.		Över 1—2 år	Över 2—4 år	Över 4—6 år	Livstids-Summa	1 gång	2 gånger	3 eller flera gånger	Summa	Därav senast											
																					för summa	annat slag av brott	böter	fängelse	straffarb.							
Snatteri . . .	15 16 17 18 19 20	1 1 — 2 3 2	1 1 — — 2 1	— — — 1 — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	1 1 — 2 3 2	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —			
Annan tjuvnad	15 16 17 18 19 20	17 28 38 47 56 53	— — 2 — 1 —	— — — 1 — —	— — — — 1 —	— — — — — —	— — — — — —	— — 2 1 2 7	5 6 7 4 5 7	5 10 12 18 23 28	2 3 3 10 8 10	1 3 6 2 4 4	3 — 3 4 3 4	— — — 1 — —	— — — — 1 —	— — — — — —	17 28 36 46 54 53	11 26 16 — — —	15 25 35 34 35 23	2 3 2 9 15 13	— — 1 2 5 2	— — — — 1 —	— — — — — —	2 3 3 13 21 30	1 2 1 4 8 25	1 3 3 9 3 5	1 1 2 4 3 3	1 1 2 4 8 5	— — — — — —	— — — — — —	1 2 1 4 3 2	1 2 8 14 41 25
Förskingring	15 16 17 18 19 20	— — 1 1 1 4	— — 1 — — 3	— — — — — 1	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	1 1 — 1 — 4	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —				
Sedlighetsbrott (inkl. brott enl. S.L. 15: 12—15) . .	15 16 17 18 19 20	3 3 1 3 3 1	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — 1 — 1 1	— — — — — —	2 — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	3 3 1 3 3 1	3 2 1 3 2 1	3 3 — — — —	— — — — — —	3 2 — — — —	3 3 — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —			
Brott enl. straffl. för krigsm. . .	15 16 17 18 19 20	1 5 12 15 26	— 2 8 2 8	— 1 2 7 10	— — — 3 2	— — — — —	— — — — —	4 11 12 23	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	1 1 — — — —	1 5 12 10 23	1 5 12 4 3	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —			
Övriga brott	15 16 17 18 19 20	5 4 9 29 45 48	— 1 — 6 14 14	2 — 1 4 8 12	— — — 3 3 2	— — — — — —	— — — — — —	2 2 3 17 26 32	1 1 — 1 5 4	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	3 2 6 12 19 16	4 1 3 7 37 35	5 4 — 2 6 10	— — — — 2 2	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —				
Hela antalet brott . . .	15 16 17 18 19 20	26 37 54 94 123 134	— 1 5 15 17 24	1 2 1 7 8 4	2 2 — 3 8 4	— — — — — —	— — — — — —	3 6 10 31 44 61	5 8 15 510 97 412	6 12 17 2014 146 3414	4 3 7 46 3314 54	2 3 3 12 14 5	1 — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	23 34 44 63 79 73	19 31 19 49 85 83	24 34 49 78 2710 2818	2 3 4 12 22 5	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	2 3 5 16 38 51	1 2 1 5 19 30	1 1 3 11 19 21	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —			
Samtl. ålderskl.		468	64	52	19	16	1	—	152	35	50	120	50	26	28	5	1	1	—	316	69	353	76	31	8	115	58	57	24	30	61	

¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka det förut beviljade anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den villkorligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda män, som vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff m. m., år 1932¹.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32		
Brott samt ålder i år vid brottets begående		Å d ö m d a s t r a f f																				F ö r u t												
		F ä n g e l s e										S t r a f f a r b e t e										T vångsuppföstran	s t r a f f a d e											
		Hela antalet	Över 1—2 mån.	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Över 1 år	Summa	2 månader	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Över 1—2 år	Över 2—4 år	Över 4—6 år	Över 6 år	Livstids-	Summa	icke straffade		1 gång	2 gånger	3 eller flera gånger	Summa	Därav senast							
																											för	med	straffarb.					
		1 månad																																
Snatteri . . .		15 16 17 18 19 20	— 1 3 1 1 4	1 3 3 — 1 1	— — — — — —	— — — 1 — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	1 3 1 1 1 4	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —		
Annant tjuvnad . . .		15 16 17 18 19 20	26 26 28 35 51 51	1 — — — — —	— — — — — —	1 — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	2 1 2 1 1 —	4 4 10 4 2 6	7 5 2 13 9 4	8 13 8 11 19 16	3 2 2 11 7 7	2 1 3 2 3 3	— — 1 — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	24 25 28 34 50 51	19 20 14 — — —	23 25 23 31 32 32	3 1 5 — 5 4	— — — 2 1 1	— — — — — —	3 1 5 2 19 19	3 1 2 3 9 10	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	3 1 2 3 6 3	
Förskingring . . .		15 16 17 18 19 20	— — — 1 1 2	— — — — 1 1	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — 2	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —				
Sedlighetsbrott (inkl. brott enl. S.L. 15: 12—15) . . .		15 16 17 18 19 20	3 1 5 2 3 3	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —			
Brott enl. straffl. för krigsm. . .		15 16 17 18 19 20	1 3 2 2 9 15	1 2 8 1 4 4	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —				
Övriga brott . . .		15 16 17 18 19 20	4 8 7 37 37 38	— 1 2 8 11 9	— 2 3 12 5 6	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —				
Hela antalet brott . . .		15 16 17 18 19 20	34 36 46 93 102 113	2 2 8 10 12 15	— — — — — —	2 3 1 2 3 6	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —					
Samtl. ålderskl.		424	49	51	13	6	1	—	—	120	30	50	96	61	33	20	10	3	1	—	304	69	335	66	19	4	89	41	48	23	26	40		

¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka det förut beviljade anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den villkorligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

I första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda män, som vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff m. m., år 1933¹.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32		
Brott samt ålder i år vid brottets begående		Å d ö m d a s t r a f f																				F ö r r u t												
		F ä n g e l s e										S t r a f f a r b e t e										s t r a f f a d e												
		Hela antalet	Över 1 månad	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Summa	2 månader	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Över 1—2 år	Över 2—4 år	Över 4—6 år	Livstids- Över 6 år	Summa	Tvangs- uppföstran	Summa	Icke straffade	1 gång	2 gånger	3 eller flera gånger	Summa	Därav senast								
																										för samman	annat slag av brott	med böter	senast fängelse					
Snatteri . . .		15	2	1	1						2											2	2											
		16																																
		17	1	1							1											1	1											
		18	1	1							1																							
		19	3	1	2						3												2	1										
		20	4	2	1	1					4																							
Annant tjuvnad		15	31		2	1					3	4	5	12	2	3	2					28	30	29	1	1			2	1	1	1	1	
		16	35		1						1	8	4	11	6	3	3					34	26	30	4		1		5	2	3	3	2	
		17	32	1			1				2	5	6	7	5	4	3					30	8	26	4	1	1		6	3	3	2	1	
		18	46	2							2	2	9	16	10	4	2	1				44		32	12	2			14	8	6	4	3	
		19	47				1				1	3	7	20	10	4	1	1				46		32	11	3	1		15	10	5	3	3	
		20	67		1		1				2	6	7	30	12	5	4	1				65		41	13	10	3		26	18	8	4	3	
Förskingring .		15																																
		16	1												1							1												
		17	1			1					1																							
		18																																
		19																																
		20																																
Sedlighetsbrott (inkl. brott enl. S.L. 15: 12—15) . . .		15	4		1						1			1		2						3	4	4										
		16	2													1	1					2	1	2										
		17	2	1							1					1						1	1											
		18	3			1					1							1				2		3										
		19	4			1	1	1			3							1				1		4										
		20																																
Brott enl. straffl. för krigsm. . .		15																																
		16																																
		17	1		1						1																							
		18																																
		19	6	3	1						4			2		1						2		5	1				1	1	1			
		20	25	6	10	2	3				21			2	1		1					4		20	3	1	1		5	1	4		2	
Övriga brott .		15	2		1						1			1		2						1		2										
		16	6		2						2	1		1	2							4	3	6										
		17	6	1	1		2				4			1	1							2	1	6										
		18	22	3	5	2	5				15	1	3	2	1							7		22										
		19	27	6	7	4	2				19	1	2		2	1	2					8		22	3	2			5		5	2		3
		20	42	13	10	3	5				31	2	1	3	2	1	1	1				11		34	5	2	1		8	4	4		3	5
Hela antalet brott . . .		15	39	1	4	2					7	4	5	13	3	3	4					32	36	37	1	1			2	1	1	1	1	
		16	44		3						3	8	5	12	9	3	3	1				41	30	39	4		1		5	2	3	3	2	
		17	43	4	2	1	3				10	5	6	8	6	4	4					33	11	37	4	1	1		6	3	3	2	1	
		18	72	6	5	3	5				19	2	10	19	12	6	2	2				53		57	13	2			15	9	6	5	3	
		19	87	10	10	5	4	1			30	4	7	24	10	6	2	3	1			57		65	16	5	1		22	10	12	6	3	
		20	138	21	22	6	9				58	8	8	35	15	6	6	2				80		99	21	13	5		39	23	16	4	8	
Samtl. ålderskl.		423	42	46	17	21	1				127	31	41	111	55	28	21	8	1			296	77	334	59	22	8		89	48	41	21	15	

¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka det förut beviljade anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den villkorligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda *kvinnor*,
som vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff
m. m., år 1931¹.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
Brott samt ålder år vid brottets begående	Å d ö m d a s t r a f f										F ö r r u t																					
	Hela antalet	F ä n g e l s e					S t r a f f a r b e t e					Tvångsuppestran	icke straffade	s t r a f f a d e					Därav senast													
		1 månad	Över 1—2 mån.	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Summa	Över 1 år	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.			Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Summa	Livstids- Över 6 år	Över 4—6 år	Över 2—4 år	Över 1—2 år	3 eller flera gånger	2 gånger	1 gång	Summa	Därav senast		straffarb.					
																									för	med		annat slag av brott	böter	fängelse		
Snatteri . . .	15	1	1						1													1	1									
	16																															
	17																															
	18	1	1						1														1									
	19	1	1						1														1									
	20	1		1					1														1			1					1	
Annat tjuvnad	15	2								1		1										2	2	2								
	16																															
	17	3							1		2											3	2	3								
	18	3																				3										
	19	7							1	2		1										7		2	1		1	1				
	20	3							1	2												3		6	1						1	
Förskingring	15																															
	16																															
	17																															
	18																															
	19																															
	20																															
Bedlighetsbrott (inkl. brott enl. S. L. 15: 12—15) . .	15	1									1											1	1	1								
	16																															
	17																															
	18																															
	19																															
	20																															
Övriga brott	15																															
	16																															
	17	3	1		1				2		1											1	2	3								
	18	2																				2										
	19	1																				1										
	20	2		2					2													1		1	1		1	1				
Hela antalet brott . . .	15	4	1						1	1	2		3	4	4							3	4	4								
	16																															
	17	6	1		1				2	1		3		4	4							4	4	6								
	18	6	1						1		2		2		1							5		5	1		1	1				
	19	9	1						1	1	2	4	1									8		8	1		1				1	
	20	6		3					3	1	2											3		3	3		3	1	1		1	
Samtl. ålderskl.	31	4	3		1				8	4	6	9	3		1							23	8	26	5		5	1	4	2	1	2

¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka et förut beviljade anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den villkorligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

I första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda *kvinnor*
som vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff
m. m., år 1932¹.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
Brott samt ålder i år vid brottets begående	Å d ö m d a s t r a f f										F ö r u t																					
	Hela antalet	F ä n g e l s e					S t r a f f a r b e t e					Tvångsupfostran	s t r a f f a d e																			
		Över 1—2 mån. 1 månad	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Summa	Över 1—2 år	Över 2—4 år	Över 4—6 år	Över 6 år		Livstids-	Summa	i c k e s t r a f f a d e					D ä r a v s e n a s t												
															3 eller flera gånger 2 gånger 1 gång	Summa	för annat samma	med böter slag av brott	fängelse böter	straffarb.												
Snatteri . . .	15 16 17 18 19 20	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —		
Annat tjuvnad	15 16 17 18 19 20	— 2 2 3 4 3 5	— — — 1 — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — 1 — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —
Förskingring	15 16 17 18 19 20	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —
Sedlighetsbrott (inkl. brott enl. S. L. 15; 12—15)	15 16 17 18 19 20	— 1 1 — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —
Övriga brott	15 16 17 18 19 20	2 — — 7 2 2	— — — 1 — 1	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —
Hela antalet brott . . .	15 16 17 18 19 20	5 3 3 12 5 7	— — — 1 — 1	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —	— — — — — —
Samtl. ålderskl.	35	1	2	1	2	—	—	6	1	10	8	3	3	3	1	—	—	29	9	29	4	2	—	—	6	3	3	2	1	3	—	—

¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka det förut beviljade anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den villkorligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

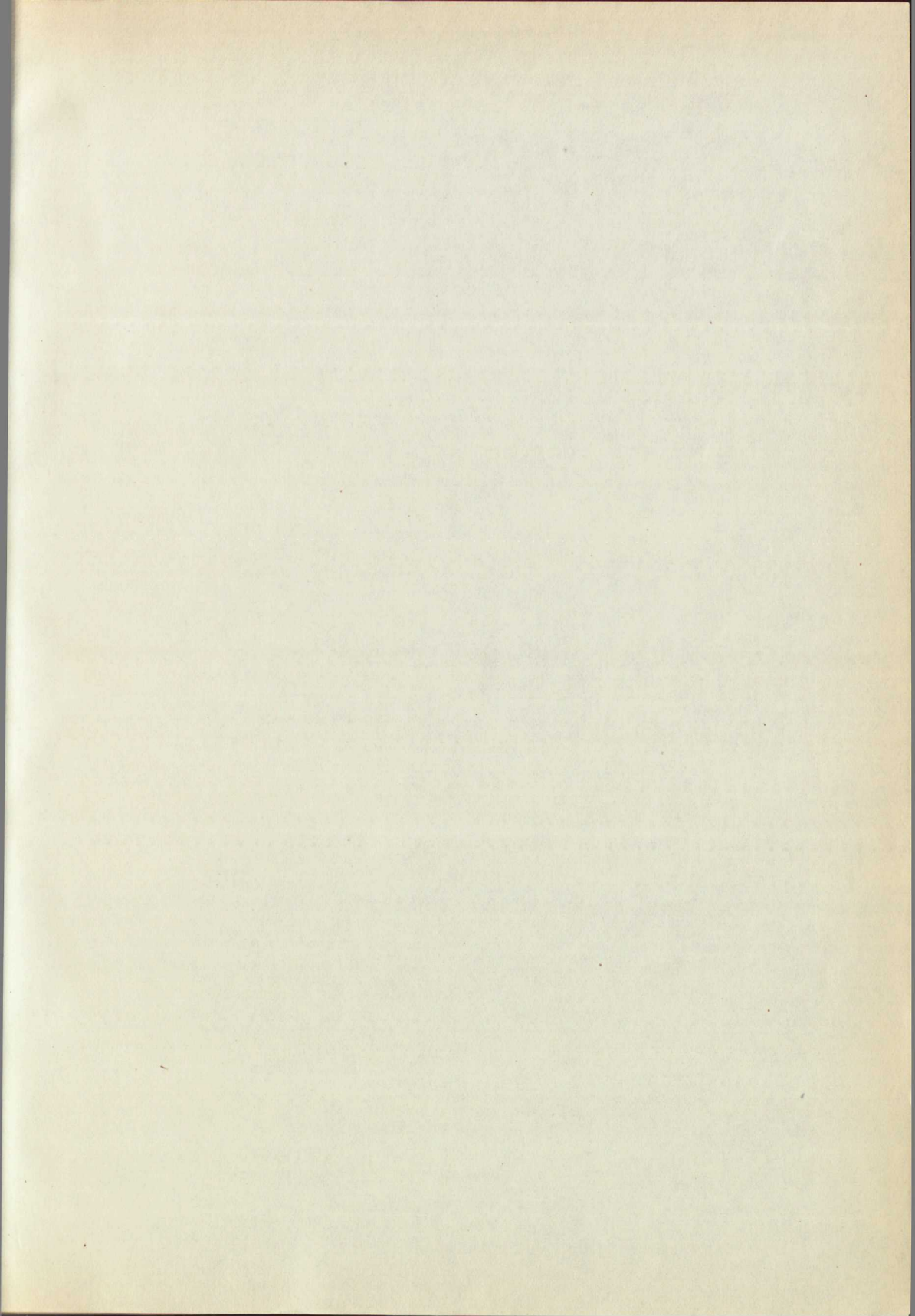
första instans till fängelse eller straffarbete icke villkorligt dömda *kvinnor*,
m vid brottets begående ej fyllt 21 år, fördelade efter ålder, brott och straff
m. m., år 1933¹.

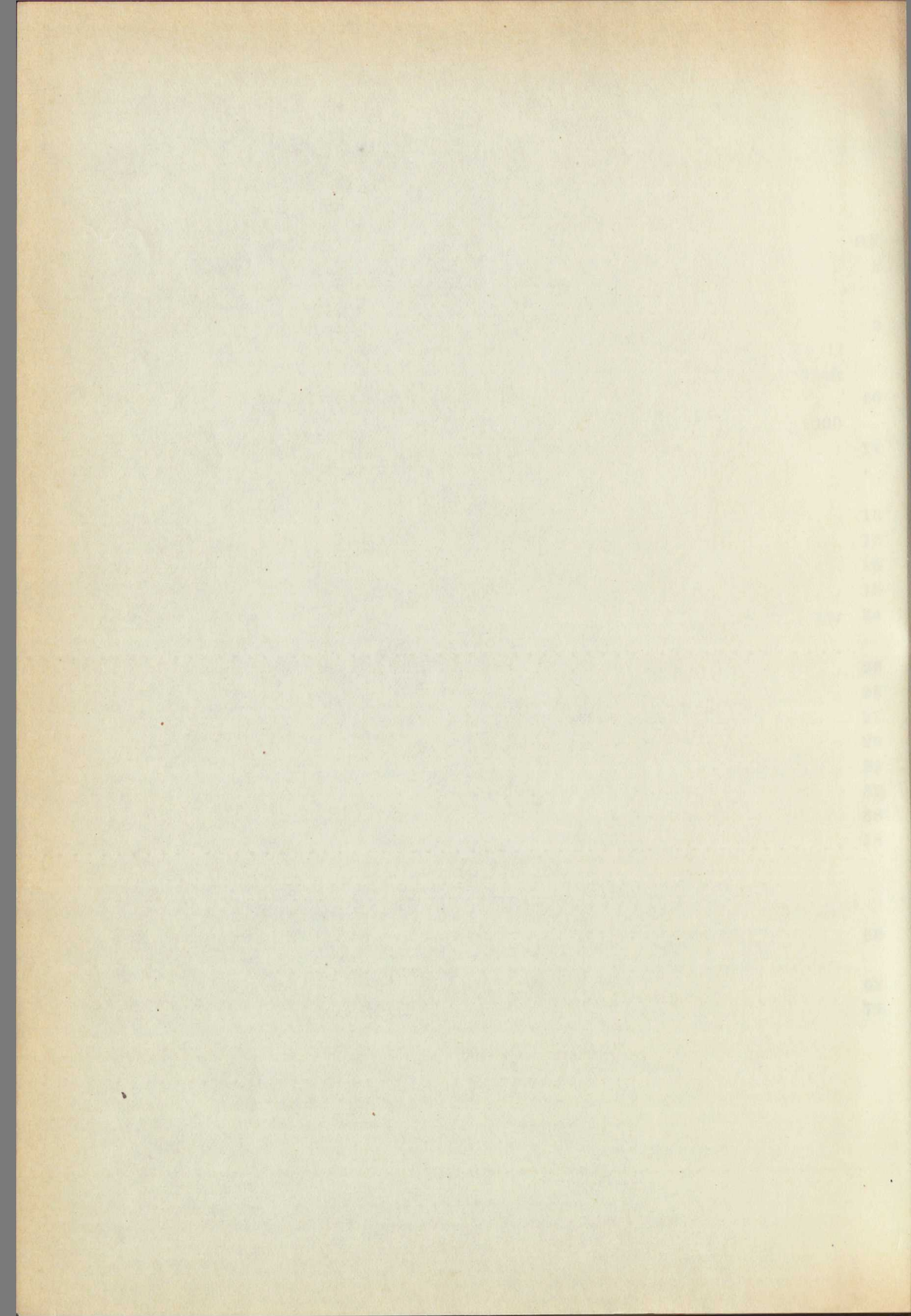
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32		
Brott samt ålder år vid brottets begående		Å d ö m d a s t r a f f																				F ö r u t												
		F ä n g e l s e										S t r a f f a r b e t e										Tvångsupfostran	s t r a f f a d e											
																							icke straffade											Därav senast
		Hela antalet	Över 1 månad	Över 2—3 mån.	Över 3—6 mån.	Över 6—9 mån.	Över 9—12 mån.	Över 1—2 år	Över 2—4 år	Över 4—6 år	Över 6 år	Livstids-	Summa	1 gång	2 gånger	3 eller flera gånger	Summa	för summa	annat slag av brott	med fängelse böter	straffarb. straffarb.													
Snatteri . . .	15																																	
	16																																	
	17																																	
	18																																	
	19																																	
Annat tjuvnad	15																																	
	16	3									1	1		1									3	2										
	17	1											1	3								1	1	1										
	18	4											3	1								2	2											
	19	1											3	1								1	1	1										
Förskingring	15																																	
	16																																	
	17																																	
	18																																	
	19																																	
Sedlighetsbrott (inkl. brott enl. S. L. 15: 12—15) . .	15																																	
	16	2																					2	2										
	17																																	
	18																																	
	19																																	
Övriga brott	15																																	
	16	1																					1	1										
	17	1		1							1											3	1	5										
	18	5			2						2											1	2	3										
	19	2		1							1											3	1	2										
Hela antalet brott . . .	15	5									1	1		1		1						5	2	5										
	16	2									2											2	1	2										
	17	5		1							3			1		2						4	3	4	1					1				
	18	6			2						4			2	1							6		6										
	19	6		1							4			4		1						5		4	1	1				2				
Samtl. ålderskl.	30	2	2	2							6	1	2	13	3	2	3					24	6	25	4	1			5	3	2	2	1	2

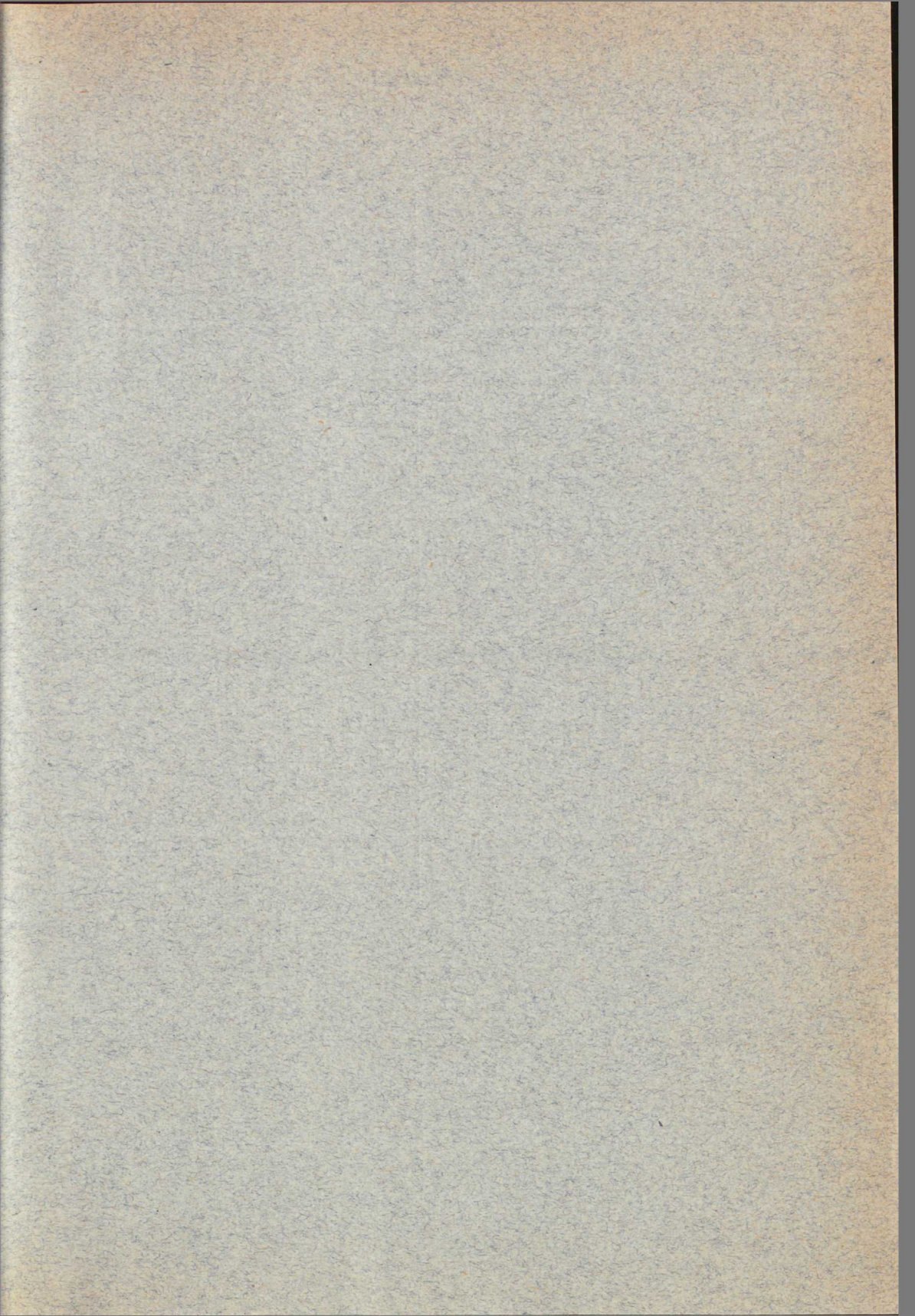
¹ Inberäknat personer, som tidigare dömts till straffarbete eller fängelse och erhållit villkorlig dom, men för vilka
det förut beviljades anståndet med straffs verkställande under året förklarats förverkat till följd därav, att den vill-
korligt dömda ånyo dömts för brott, till straffarbete, fängelse eller böter. I dylikt fall har i tabellen hänsyn även
tagits till de dömdas brott och straff enligt närmast föregående domstolsutslag.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet</i>	3
<i>Lagförslag.</i>	
Förslag till lag om ungdomsfängelse	5
Förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 mars 1909 (nr 16 s. 1) angående verkställighet i vissa fall av straff, ådömt genom icke laga kraft ägaende utslag	10
Förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister	11
<i>Motiv.</i>	
Inledande översikt	13
1. Utredningens omfattning	13
2. Gällande rätt	14
3. Historik	16
4. Frågan om anordnande av ny anstalt för yngre straff- och fängelsefångar	24
<i>De sakkunnigas förslag.</i>	
I. Förslag till lag om ungdomsfängelse	26
A. Allmänna grunder	26
1. Brottslighetens utbredning bland ungdomen	27
2. Nuvarande behandling av unga brottslingar	28
3. De nuvarande frihetsstraffens brister ur uppfostringssynpunkt	29
4. Särbehandling för brottslingar i åldern mellan 18 och 21 år	32
B. Speciell motivering	38
II. Övriga lagförslag	58
<i>Bilagor.</i>	
Bilaga A: P. M. med preliminär beräkning av erforderligt antal platser å an- stalt för män som ådömts ungdomsfängelse m. m.	60
Bilaga B: P. M. angående behandlingen av underåriga brottslingar i främ- mande länder	63
Bilaga C: Tabeller	72

Statens offentliga utredningar 1934

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Utlåtanden över utredningen ang. tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. [10]
Betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [16]
Utlåtanden över betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [30]
Utredning ang. revision av 18 kap. 13 § strafflagen. [50]
Betänkande med förslag till lag om ungdomsfängelse m. m. [52]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättnings behov. [15]
Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. [20]
1930 års pensionsassakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. [29]
Betänkande ang. omorganisation av landsfogdetjänsterna. [31]
Betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom allmänna civilförvaltningen. [42]
Statens organisationsnämnd. Betänkande med förslag rörande lotsverkets personalfråga och därmed sammanhängande förhållanden. [46]
1934 års militärpensionsassakkunniga. Betänkande med förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid försvarsväsendet. [49]
Statskontorets utlåtande ang. undantag från tillämpningen av tjänstepensionsreglementet för arbetare. [51]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande frihamnsväsendet. [36]
Betänkande ang. arbetsfördelning m. m. för tulltaxerings- och kontorsgöromål vid tullverket. [38]

Politik.

Betänkande med förslag till spritdrycksförordning m. m. [39]

Socialpolitik.

Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. [1]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Löneutvecklingen och arbetslösheten. [2]
Utredning ang. åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. [11]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. [12]
Undersökningar ang. det sociala hjälpliklientelet. [14]
Allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande i Sverige 1929—1934. [44]

Hälsö- och sjukvård.

Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser ang. statsbidrag till avlöning åt distriktsköterskor m. m. [9]
Betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål. [22]
Betänkande med utredning och förslag ang. sänkning av läkemedelspriserna, revision av apoteksvarustädgan m. m. [35]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. [4]
Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. [6]
Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning ang. statens lånefond för sekundärlån mot in-teckning i jordegendom, m. m. [37]
Betänkande med förslag ang. avsättningen av smör och andra fettämnen av inhemskt ursprung. [43]
Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till kungörelse ang. lån till jordbrukare för genomförande av ackord m. m. [45]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. [32]

Industri.

Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. [17]

Handel och sjöfart.

Betänkande med förslag ang. frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. [5]
Betänkande med förslag till sjöarbetstidslag. [8]
Betänkande med förslag ang. bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning ang. svenska handelsflottans bemanning år 1931. [28]

Kommunikationsväsen.

Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vägar. [27] Del 3. Avgivna utlåtanden. [28]
Järnvägs- och automobiltrafik. [33]
Varuträffiken med bil samt statistisk och kartografisk översikt av totala varuträffiken till och från Stockholm under maj månad 1932. [34]
Utredning rörande reguljär luftfart samt luftfartsmyndigheten organisation. [48]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. [7]
Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar ang. konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt ang. grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. [18]
Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. [26]

Försäkringsväsen.

1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [18]
Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [19]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

1933 års teaterutredningens betänkande. Del 1. De fasta statsunderstödda teatrarna. [8] Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. [21]
Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. [24]
Förslag till alternativa koraller. [25]
Utredning och förslag rörande de extra ordinarie lärarnas vid de allmänna läroverken anställningsförhållanden m. m. [40]
Utredning och förslag ang. en förbättrad ställning för ämnena latin och grekiska vid de allmänna läroverken. [41]
Betänkande och förslag ang. statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet m. m. [47]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.